

EESTI PANGA 2015. AASTA ARUANNE

2016

© Eesti Pank, 2016

Aadress Estonia pst 13
15095 Tallinn

Telefon 668 0719

Faks 668 0836

E-post info@eestipank.ee

Veebileht www.eestipank.ee

Info Eesti Panga üllitiste kohta

telefon: 668 0998

faks: 668 0954

e-post: trykis@eestipank.ee

ISSN 1406-1406

Toimetaja: Kaja Kell

Kujundus ja küljendus: Urmas Raidma

Trükitud trükikojas

SISUKORD

SISSEJUHATUS 2015. AASTA AASTAARUANDELE.....	4
EESTI PANGA NÕUKOGU	8
EESTI PANGA TEGEVUS 2015. AASTAL.....	14
OSALEMINE EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISTE OTSUSTE TEGEMISES JA NENDE ELLUVIIMINE	14
Eurosüsteemi rahapoliitilised otsused	14
Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis	15
Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid	17
FINANTSSTABIILSUSE HOIDMINE	18
Makrofinantsjärelevalve.....	18
Finantssektori poliitika	21
RAHARINGLUSE KORRALDAMINE	22
Sularaharinglus Eestis	22
Maksüsteemid	25
EESTI FINANTS- JA VÄLISSEKTORI STATISTIKA TEGEMINE	27
MAJANDUSANALÜÜS JA NÕUSTAMINE	29
Seire ja majandusanalüüs Eesti Pangas	29
Prognoos	29
Uuringud	29
Nõustamine.....	30
RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ JA AVALIK SUHTLUS.....	31
Rahvusvaheline koostöö.....	31
Avalikud suhted.....	31
FINANTSVARA INVESTEERIMINE	34
Reservihaldus	34
ARUANDEKOHUSTUS, JUHTIMINE, ORGANISATSIOON, PERSONALIPOLIITIKA.....	36
Keskpanga aruande-kohustus	36
Juhtimine, organisatsioon.....	37
Eesti Panga personal	38
EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	
31. DETSEMBRIL 2015 LÖPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA.....	40
LISAD	72
LISA 1. EESTI PANGA NÕUKOGU PÄDEVUS.....	72
LISA 2. EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED 2015. AASTAL.....	73
LISA 3. EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2015. AASTAL	74
LISA 4. EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2015.....	76
LISA 5. KASUTATUD LÜHENDEID	81

SISSEJUHATUS 2015. AASTA AASTAARUANDELE

Nii Eestis kui ka Euroopas iseloomustas 2015. aastat arutelu selle üle, kuidas viia majandus kiiremale kasvurajale. Kui majanduskasv on pikemat aega ühiskonna ootustest aeglasem, siis on loomulik, et tehtav majanduspoliitika on suurema küsimärgi all.

Euroopa majanduse kasvullikad

Maailma majandusel pole hetkel kõige paremad päevad. Globaalne majandusareng on aeglustunud ja riskid suurenenud. 2015. aasta oli Euroopa jaoks eriline selle poolest, et mitu väga keerulist kriisi – põgenikud, Ukraina, terrorism ja Kreeka majandusprobleemid – langesid kokku. Euroopa majandus küll kasvab, aga aeglaselt. Aeglase majanduskasvu taga on eelkõige kasvu soodustatavate reformide vähesus.

Ka hinnakasv euroalal on püsinud nulli lähedal, kuigi euroala keskpankade peaeesmärk on hoida hinnatõus keskmises perspektiivis veidi alla 2%. Kuna on oht, et inflatsioon võib püsida madal pikema perioodi jooksul, on valitsuste kõrval majandust ergutanud ka euroala keskpangad. Keskpangad on muutnud laenuraha hinna väga odavaks ja selleks, et majandusse veelgi rohkem raha juurde suunata, ostnud kokku erinevaid finantsvarasid.

Euroala keskpankade varaostu eeldatavad mahud on suured, kahe aastaga kokku 1,7 triljonit eurot. Eesti Pank seejuures ostis eelmise aasta 10 kuuga 1,2 miljardi euro eest võlakirju ja 2016. aastal ostame neid veel umbes 2 miljardi euro eest. Suur varade ost aitab hoida intresse madalal ja seeläbi toetab majandust. Samas kaasneb sellega ka mitmeid riske. Mõningatel turgudel võivad varade hinnad kasvada sedavõrd, et see võib kaasa tuua mullistumise ohud. Ka Eesti Pangale tähendab varade ost riskide kasvu, mille maandamiseks on vaja jätkata reservide kasvatamist.

Keskpangad saavad rahapoliitika abil majandust üksnes lühiajaliselt elavdada, kuid pikaajaliselt ei tekita selline tegevus majanduskasvu. Pikaajaline majanduskasv tekib siis, kui otsitakse ja leitakse võimalusi oma toodete konkurentsivõime tõstmiseks, mõeldakse välja uusi tooteid ja tehakse investeeringuid nende ideede elluviimiseks. See eeldab riigilt, et majanduspoliitika on usaldusväärne ja ettearvatav ning et riik tegeleb ettevõtjatele soodsa keskkonna loomisega, tehes vajadusel riigi konkurentsivõimet tõstvaid ümberkorraldusi ja reforme.

Euroala valitsused on mõningal määral teinud kasvu toetamiseks vajalikke reforme, kuid paljud riigid ei ole ikka veel suutnud oma eelarvepoliitikat viia Euroopa Liidu reeglitega kokku lepitud raamidesse. Kuigi kasvu on võimalik soodustada lõdvema eelarvepoliitikaga, on meil Euroopa Liidus väga värsked kogemused, kus nägime, et pikaajaliselt ei ole riigipoolne üle oma võimete elamine võimalik ja toob kokkuvõttes riigile olulist kahju. Kasvu toetavad reformid ja ümberkorraldused – ja eriti nende tulemuste ilmumine – võtavad küll aega, kuid pikemas perspektiivis on nad siiski asendamatud.

Vaatamata raskustele pole Euroopa seis mingil juhul lootusetu: maailma ja Euroopat ootab ees pigem kiirem kui aeglasem majandusareng. Me liigume õiges suunas, kuigi aeglaselt. Õige tegutsemisega ja piisava paindlikkusega on võimalik raskustega toime tulla.

Teelahkmel Eesti majandus

Pilt Eesti majanduse käekäigu kohta on vastandlik. Meil on väike majanduskasv, mis põhineb suures osas tarbimisel. Tarbijate kindlustunne eelmisel aastal kasvas, sest töötus on kahanenud väga väikseks, palgad kasvavad kiiresti ja 1,5 aastat on hinnad keskmiselt langenud. Tootlikkus – majanduse sisuline kasvumootor – on seevastu juba pikka aega paigal tammunud. Ettevõtted on juba ära kasutanud lihtsamad tootlikkuse tõusu võimalused. Seetõttu on ohus Eesti konkurentsivõime, millele viitab ka ekspordi turuosa kaotus eelmisel aastal.

Praegu majanduses toimuv näitab, et Eesti majandus on teelahkmel. Üha rohkem vastutuult hakkab pakkuma tööealise elanikkonna vähenemine ja vananemine. Kui meie ettevõtted ei tee tuleviku kasvu toitavaid investeeringuid ja riik majanduskasvu soodustavaid reforme, siis ootab meid paigalseis. Seda teed valides on paratamatu, et palgakasv tulevikus aeglustub või isegi asendub kahanemisega ja tööpuudus hakkab kasvama.

Eesti Pangas oleme siiski optimistlikumad ja prognoosime, et Eestit ootab ees pigem töövõime kasv ja majandusolukorra paranemine. Eestil on selleks võrreldes ülejäänud Euroopa riikidega mitmeid eeliseid: korras riigirahandus, väike riigivõlg ja heas seisus pangandus tähendavad soodsaid rahastamisvõimalusi nii ettevõtjatele kui ka majapidamistele. Ettevõtlikud ja haritud inimesed ning paindlik tööturg võimaldavad lihtsamalt ideid ellu viia. Konkurentsivõime ja töövõime tõstmiseks on vaja ettevõtluskeskkonna parandamist ja ettevõtjate poolset innovatsiooni ning investeeringuid. Investeeringud sõltuvad nii ettevõtjate usaldusest Eesti majanduskeskkonna vastu kui ka oodatavast nõudluse kasvust välisurgudel.

Kui võrrelda meie majandust kaubanduspartneritega, on ilmne, et Eestil on arenguruumi piisavalt. Eestis on töövõime 65% Euroopa keskmisest ning Saksamaa ja Soomega võrreldes on meil ettevõtetes masinaid ja seadmeid eurodes mõõdetuna töötaja kohta ligi 40% vähem.

Eesti valitsus on toiminud riigi tulude ja kulude tasakaalus hoidmisel kiiduväärselt. Puudujäägis eelarve oleks võinud suurendada ebakõlasid majanduses ajal, mil tarbimine niigi kasvab oluliselt kiiremini kui majandus tervikuna. Valitsuse käitumine on mõistlik ka seetõttu, et praegu saame riigi investeeringuid teha paljuski veel Euroopa abirahade toel. Kuna Eestis on majanduse maht elaniku kohta ostujõudu arvestades jõudnud 75 protsendini Euroopa Liidu keskmisest, siis eurotoetuste järgmisel perioodil hakkab suure tõenäosusega toetuste maht Eestile vähenema.

Eesti Pangas esiplaanil makrofinantsjärelevalve

Eesti Pank on euroala väikseim keskpank. Meie eesmärk on teha oma tööd hästi ja tõhusalt. Tõhusus on oluline, et keskpank oleks Eesti inimeste silmis jätkuvalt usaldusväärne. Eesti Panga olulisim ülesanne on hoida hinnakasv madala ja stabiilsena, kujundades koos teiste euroala keskpankadega ühist rahapoliitikat ja seda Eestis ellu viies.

Teiseks peame hoidma siinset finantssüsteemi stabiilsena, sest tugevad ja toimivad pangad on hästi toimiva majanduse üks eeldusi. Eesti Panga eelmisest aastast väärribki kõige enam esiletõstmist see valdkond, sest lõpule on jõudmas makrofinantsjärelevalve raamistiku loomine.

Eesti Pank on astunud rea ennetavaid samme, et ühelt poolt vähendada võimalusi laenubuumi tekkimiseks tulevikus ja teiselt poolt muuta pangandussektorit tugevamaks. Juba 2014. aastal kehtestas Eesti Pank kommertspankadele süsteemse riski puhvri, et maandada väikese ja avatud majanduse eripärast tingitud riske. 2015. aastal kehtestas Eesti Pank eluasemelaenu andmisele kolm nõuet, mis kaitsevad laenuvõtjaid ja kommertspanku liigse laenamisega kaasnevate riskide eest. Samuti töötasime välja pankade täiendava vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude, mis vähendab pankade jaoks kiire laenukasvuga kaasnevaid riske. Kuna eelmise aasta lõpus oli laenukasv kooskõlas majanduskasvuga, siis sättisime puhvri 0% tasemele.

Osana makrofinantsjärelevalvest määrasime 2015. aastal Eesti finantssüsteemis olulisteks pankadeks Swedbanki ja SEB Panga. 2016. aastal hakkame neilt nõudma täiendava kapitali hoidmist, kuna selliste pankade raskused ohustaksid tõsiselt Eesti majandust ja finantssüsteemi toimimist.

Lisaks on keskpanga ülesandeks varustada riiki kommertspankade kaudu sularahaga. Ringluses olev sularaha Eestis oli 2015. aastal kvaliteetne ja ringlus toimis sujuvalt. 2015. aasta novembris lasi keskpank Eestis edukalt käibe uue kujunduse ja turvamärkidega 20-eurose.

Arvelduste vallas võttis Eesti Pank 2015. aastal järelevaatamise alla kaardimaksete süsteemi, milles töödeldakse suur osa Eesti maksetest ja mis on oluline raharingluse sujuvaks toimimiseks. Järelevaatajana saab keskpank anda vajaduse korral soovitusi, kuidas parandada maksesüsteemide toimimiskindlust. Samuti näeme Eesti Pangal olulist rolli selles, et jätkuks aktiivne arutelu kiiremate pankadevaheliste maksete üle. Lisaks oleme lõppenud aasta jooksul täitnud muid keskpanga ülesandeid: teinud õigeaegset ja kvaliteetset statistikat, investeerinud riigi välisvaluuta reserve ja nõustanud valitsust.

Üldiselt on keskpank eelmisel aastal (ja ka varasematel aastatel) oma ülesannetega hästi hakkama saanud, ent see ei tähenda, et me ei peaks valmistuma võimalikeks halbadeks ootamatusteks.

Euroala keskpankade ühine tegevus majandustegevuse ergutamisel – odavate laenude pakkumine kommertspankadele ja varade suuremahuline kokkuostmine – on kasvatanud Eesti Panga bilansi ja sellega koos ka finantsriske. Samas on Eesti Panga puhvrid võrreldes võetud riskidega väiksemad kui enamikul teistel eurosüsteemi keskpankadel.

Seetõttu on äärmiselt oluline jätkata Eesti Panga reservide kasvatamist ja mul on hea meel, et keskpanga nõukogu jagab seda vaadet. Eesti Pank teenis 2015. aastal suurusjärgus 30 miljonit eurot kasumit, mille jaotuse üle otsustab keskpanga nõukogu 2016. aasta jooksul.

Kokkuvõte

Lõpetuseks tahaksin esile tõsta eelmisel aastal nii Euroopas kui ka Eestis üha valjemini esitatud küsimuse: kas senine majandusmudel töötab? Mina olen veendunud, et majanduse ja inimeste heaolu pikaajalise kasvu alustalad pole aastatega muutunud. Kui vaadata viimast 20-25 aastat, siis on Eesti majanduskasv olnud kiire ja meie sissetulekud on tublisti järele jõudnud Lääne-Euroopa riikidele. Eurostati andmetel on meie hindadega kohandatud sissetulekud suuremad kui kreeklastel ja sama suured kui Portugali inimestel.

Eesti inimeste, ettevõtjate ja riigi majanduslikku turvatunnet aitab hoida see, kui rahandusküsimustes oleme konservatiivsed, majanduspoliitikat hoiame usaldusväärsena ja säilitame valmisoleku teha tulevase edu nimel ebamugavaid, kuid vajalikke reforme. Vundament on meil paigas, peame ainult järjekindlalt edasi ehitama ja tööd tegema.

Ardo Hansson
president

EESTI PANGA NÕUKOGU

Eesti Pank on Eesti Vabariigi keskpank ja Euroopa Keskpankade Süsteemi liige. Nii Eesti kui ka Euroopa Liidu seadusandjad on andnud keskpangale laialdased volitused ja pannud talle ka kindlad kohustused riigi rahasüsteemi juhtimisel, hinnastabiilsuse säilitamisel, eurosüsteemi ühtse rahapoliitika kujundamisele kaasaaitamisel ning selle elluviimisel, riigi ametlike välisvaluutareservide hoidmisel ja juhtimisel, maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele ning finantsüsteemi stabiilsuse säilitamisele kaasaaitamisel. Seetõttu on väga oluline, et Eesti Pank oleks hästi juhitud, tõhus, mõjus ja täidaks oma aruandekohustust nii Eesti kodanike kui ka nende valitud esindajate ees.

Eesti Panga põhikirja § 8 järgi on **nõukogu pädevuses järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle**. Eesti Panga president ja asepresidendid annavad nõukogule regulaarselt teavet panga tegevuse ja eelarve täitmise kohta, samuti Eesti majanduse, rahapoliitika ja finantssektori olukorra kohta.

Eesti Panga nõukogu pädevusse kuuluvate üksiküksimuste kohta vaata lähemalt [lisa 1](#).

Eesti Panga nõukogu koosseis

Eesti Panga nõukogu koosneb esimehest ja seitsmest liikmest. Nõukogu esimehe nimetab viieks

aastaks ametisse Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul.

Eesti Panga nõukogu esimees korraldab nõukogu tegevust, juhatab nõukogu istungeid, kontrollib nõukogu otsuste täitmist, esindab Eesti Panga nõukogu ja vastab talle Eesti Panga nõukogu tegevuse kohta Riigikogus esitatavatele arupärimistele.

Eesti Panga nõukogu VI koosseisu volituste lõppedes nimetas Riigikogu 25. veebruaril 2014 ametisse nõukogu VII koosseisu. Selle liikmeteks said Kalev Kallo, Kaie Kerem, Enn Listra, Rein Minka, Jaanus Tamkivi, Liina Tõnisson ja Urmas Varblane.

Nõukogu esimeheks nimetas Riigikogu alates 13. juunist 2013 Mart Laari.

Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu volitused kestavad viis aastat, seega kuni 2019. aasta veebruarini.

Mart Laari volitused Eesti Panga nõukogu esimehena lõpevad 12. juunil 2018.

Taustinfo 1. Eesti Panga nõukogu järelevalvetevgevuse raamistik

Eesti Panga seaduse § 6 sätestab, et Eesti Panga nõukogu on Eesti Panga järelevalveorgan. Üldine järelevalve keskpanga tegevuse üle on üks Eesti Panga nõukogu kõige suurema ühiskondliku tähtsusega rolle.

Järelevalve eesmärgid

Järelevalve tulemusena annab nõukogu hinnangu panga tegevusele erinevates valdkondades, tasemetel ja teemadel. Kõige üldisemal tasemel hindab nõukogu seda, kas panga visioon on kooskõlas nii kodumaiste kui ka rahvusvaheliste avalike huvipoolte ootustega, kas valitud arengustrateegia ja sellest tulenevad tegevused viivad panka soovitud tulevikupildile lähemale, kas strateegilised eesmärgid on olemasolevate tööplaanidega saavutatavad.

Üldistuselt järgmisel tasemel hindab nõukogu panga kinnitatud tööplaani asjakohasust ning plaanitud ressursside (näiteks eelarve, personal) piisavust tööplaanis toodu elluviimiseks.

Lisaks eelnevale hindab nõukogu panga juhatuse tegevuse kooskõllalisust heade juhtimistavadega ning ka seda, kas ning kuidas järgib juhatuse oma tegevustes mõjususe, tõhususe ja ökonoomsuse põhimõtteid.

Operatiivsel tasemel jälgib nõukogu juhatuse tehtavaid konkreetseid otsuseid ja küsib vajadusel otsustega seotud valikute kohta selgitusi. Nõukogu jälgib eriti tähelepanelikult välis- ja siseauditite tulemuste alusel tehtud juhatuse otsuseid, millega nõukogu toetab ühtlasi siseauditi sõltumatust.

Järelevalve vahendid

Järelevalve tegemiseks kogub ja analüüsib nõukogu informatsiooni eelkõige pangast endast, aga ka pangavälistelt osapooltelt.

Panga strateegia, visiooni ja missiooni vaatab nõukogu üle kord aastas, mis ei tähenda nende igakordset muutmist. Nende dokumentide puhul piirdub panga nõukogu roll nõuande, konsultatsiooni ja arvamuse avaldamisega.

Panga juhatuse annab nõukogule regulaarselt aru oma tegemistest tööplaanide elluviimisel, eelarve täitmisest ja hankeplaani realiseerimisest. Samuti sisaldavad aruanded andmeid nii personali kui ka juhtide arendamisest (sh koolitusest), realiseerunud riskidest, juhatuse liikmete isiklikust panustamisest.

Lisaks juhatusele annab oma tegevusest nõukogule regulaarselt aru keskpanga siseauditi osakond. Siseauditi osakonna aruanded sisaldavad ülevaateid kindlal ajavahemikul läbiviidud audititest ja nende tulemustest. Samuti antakse panganõukogule ülevaade auditite raames tehtud soovitudest ja nende soovitudest elluviimisest.

Täiendavat informatsiooni panga juhtimistavade kohta saab nõukogu läbi pangas korraliselt toimivate juhtimiskvaliteedi- ja rahulolu-uuringute tulemuste.

Tuvastatud puuduste või nende kahtluse korral võib nõukogu läbi siseauditi tööplaani tellida siseauditi osakonnalt üksikasjalikumaid aruandeid teda huvitavatel teemadel. Kui siseauditi osakonnal ei jätku kõikide nõukogu huvitavate teemade auditeerimiseks ressursi või oskusteavet (siseauditi osakonna aastasesse tööplaani peavad veel mahtuma Euroopa Keskpankade Süsteemist tulenevad auditid ning panga juhatuse tellitavad auditid), võib nõukogu tellida auditeid või uurimusi pangavälistelt teenuseosutajatelt.

Järelevalvetegevuse tulemus

Eelkirjeldatud tegevuste tulemusi kajastab nõukogu omalt poolt panga aastaaruandes. Pärast panga aastaaruande kinnitamist nõukogu istungil esitab nõukogu esimees selle Riigikogule.

Nõukogu aruanne sisaldab hinnanguid panga tegevusele kõige laiemas mõttes. Peale hinnangute võib nõukogu oma aruandepaatükis tutvustada tähelepanekuid, mida informatsiooni analüüsidest tehti. Kui on tuvastatud arenguvõimalusi, võib nõukogu lisada teksti ka omapoolseid soovitusi panga juhatusele.

Eesti Panga nõukogu tegevus 2015. aastal

Eesti Panga nõukogu pidas 2015. aastal kokku üheksa korralist istungit. Lisaks istungitele kasutas nõukogu täiendava töövormina ka seminare.

Järelevalve Eesti Panga juhatuse tegevuse üle ja siseaudit

2015. aastal kuulus Eesti Panga nõukogu ära ülevaate Eesti Panga **2014. aasta finantstulemustest** ja kinnitas Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga 2014. aasta aruande. **Kinnitatud aruande esitas nõukogu esimees Riigikogule.**

Samuti vaatas nõukogu üle Eesti Panga **kasumijaotuse strateegia** ning otsustas jätkata senise strateegiaga, mille kohaselt kantakse riigieelarvesse igal aastal kuni 25% kasumist.

Eesti Panga nõukogu käsitles **Eesti Panga strateegiat** kolmel korral. Peamine rõhuasetus oli Eesti Panga põhiülesannete täitmise oodatavate tulemuste ehk mõõdikute täpsustamisel ja strateegiat kajastava dokumendi süsteemsemaks muut-

misel. 2015. aastal valmis juhatuse eestvedamisel parandatud ja täiendatud strateegiadokument.

Nõukogu kuulus ära juhatuse **2014. aasta aruanded** ja juhatuse liikmete aruanded 2015. aasta I poolaasta kohta, sh tegevusaruande, eelarve täitmise, tööplaani täitmise ja hankeplaani täitmise aruanded.

Aasta viimasel istungil tutvustas Eesti Panga president nõukogule Eesti Panga 2016. aasta eelarve kavandit, millega nõukogu jäi rahule.

2015. aastal kinnitas nõukogu siseauditi osakonna 2016. aasta tööplaani ning kuulus ära siseauditi osakonna töö aruanded. Toimus nõukogu kaks korralist kohtumist siseauditi osakonna juhatajaga.

Auditite raames tehtud soovitusel olid aasta lõpu seisuga kõik täidetud. Nõukogu tänas oma istungil siseauditit ja avaldas tunnustust panga presidendile, juhatusele ning osakondadele tubli ja tulemusliku töö eest selles valdkonnas.

Teabevahetus ja administratiivtegevus

Oma istungitel sai nõukogu korrapäraselt *ex post* ülevaateid Euroopa Keskpankade Süsteemi tööst, sh ühtse rahapoliitika kujundamisest, ühtse pangandusjärelevalve tegevusest ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tööst. Juhatus esitles nõukogule Eesti Panga majandusprognoose, mis valmisid koostöös EKP ja teiste eurosüsteemi riikide keskpankadega ühise prognoosiprotsessi (*broad macroeconomic projection exercise*, BMPE) käigus.

Raharingluse valdkonnas toimus Eesti Panga arveldustevaldkonna ekspertide osalusel eriseminar, mille käigus panganõukogu liikmed said süvendatud ülevaate üleeuroopalise pankadevaheliste reaalaajaliste maksete süsteemiga TARGET2 seotud küsimustest.

Oma istungitel kuulas Eesti Panga nõukogu ära finantsstabiilsuse ülevaated.

Toimus ühiseminar Finantsinspeksiooni juhatuse liikmetega Euroopa Liidu ühtse pangandusjärelevalve ja Finantsinspeksiooni uute tegevusvaldkondade teemadel, sh Euroopa Keskpanga otsese järelevalve alla kuuluvate oluliste pankade järelevalve, otsustusmenetluste, organisatsiooniliste aspektide, kriisilahendusmehhanismide, krediidiandjate ja -vahendajate järelevalve teemadel, samuti räägiti Rootsi pankade potentsiaalsete riskide võimalikust mõjust Eesti olulistele pankadele.

2015. aastal toimus kaks seminari Eesti eelarvenõukogu tegevuse teemadel. Juhatus andis nõukogule ülevaateid oma tegevusest IMFis ja Rahvusvaheliste Arvelduste Pangas, samuti koostööst Põhjamaade ja Läti ning Leedu keskpankadega.

Eesti Panga nõukogu kinnitas Eesti Panga uue põhikirja.

Nõukogu tutvus Eesti Panga juhtimiskvaliteedi- ja rahulolu-uuringu 2015. aasta tulemustega, riskijuhtimise küpsuse enesehindamise tulemustega ja käsitles Eesti Panga osalust riigikaitse arendamisel.

Toimusid Eesti Panga tegevuse taastamisjärgsete nõukogude liikmete ühiseminar Padisel ja nõukogu 2016. aasta tegevuste planeerimisseminar.

Nõukogu nimetas Anu Alberi alates 7. jaanuarist 2016 uueks Eesti Panga siseaudiitoriks.

Nõukogu kinnitas kolme hõbedast meenemündi kujunduse, kõik nimiväärtusega 10 eurot. Meenemündid olid pühendatud Eduard Vildele, Jaan Poskale ning Eesti delegatsiooni osalemisele XXXI suveolümpiamängudel Rio de Janeiros. Samuti kinnitas nõukogu Euroopa Liidu lipu 30. aastapäevale pühendatud 2eurose ühise kujundusega mälestusmündi rahvusliku külje kujunduse ning Paul Keresele pühendatud 2eurose mälestusmündi rahvusliku külje kujunduse.

Hinnangud Eesti Panga juhtimistegevusele 2015. aastal

Eesti Panga nõukogu tõdeb, et saadud selgitusi ja rahvusvahelisi meediakajastusi arvestades on Eesti Panga konstruktiivne mõju Euroopa Keskpankade Süsteemi otsustusprotsessis pälvinud avalikku tunnustust ja tähelepanu.

Strateegilisi ülesandeid täites suutis pank saavutada oodatud tulemused.

Panga juhtimises püsis olulisel kohal töö strateegia ja strateegiadokumendiga. Põhiülesannete oodatavate tulemuste täpsema fikseerimise tulemus-

liikkuse hindamise jätab nõukogu 2016. aastasse. Kindlasti märgivad käimasolevad muudatused liikumist soovitud suunas.

Taktikalise taseme tööplaanid olid 2015. aastal pangas olemas ja hästi hallatud. Kõik olulised plaanilised tööülesanded said 2015. aastal täidetud. Toimus pidev juhatusepoolne järelevalve plaanide täitmise ja vajadusel nende korrigeerimise üle. Sama kehtis ka eelarve ning hankeplaaniga koostamise kohta.

Keskpanga eelarve alatäitmine on olnud püsiv nähtus panga tegevuse taastamisest alates. Panga juhid hindavad eelarve iga kuluartiklit (v.a püsikulud) igal aastal uuesti n-ö nulltasemelt. Eelarve alatäitmine on pigem panga eelarve koostamise valitud meetodi ja töökultuuri osa ning **valdaval osal juhtudest viitab see kokkuhoiule.**

2015. aasta panga eelarve täitmine on eelkõige märk kokkuhoiust, panga juhid täitsid eelarvega seotud kriteeriume ja kasutatud vahendite vaatepunktist oli panga tegevus 2015. aastal ökonoomne. Hankeplaaniga, nagu eelarvet tervikuna täies mahus ei realiseeritud, kuid selle taga oli panga juhtide vastutustundlik käitumine (halvas turuolukorras hanke edasilükkamine või tühistamine), mitte ülesannete täitmata jätmise või tahtlik hangete üleplaneerimine.

Eesti Panga juhtimiskvaliteedi ja rahulolu-uuringu 2015. aasta tulemused, mis on eelmise uuringuga võrreldes paranenud, kinnitavad, et panga töötajad on valdavas enamuses kohanenud nii uuenenud juhtimise kui ka euroalaga liitumisest tuleneva panga rolli muutustega. Pühendumus ja rahulolu on suhteliselt kõrged, samas on organisatsiooni juhtimises mõningaid valdkondi, mida saaks edasi arendada.

EESTI PANGA TEGEVUS 2015. AASTAL

OSALEMINE EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISTE OTSUSTE TEGEMISES JA NENDE ELLUVIIMINE

Eurosüsteemi rahapoliitilised otsused

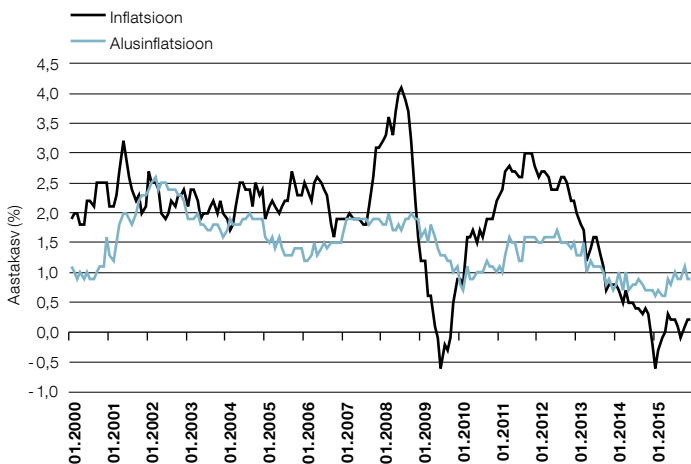
Eurosüsteemi rahapoliitika eesmärk on säilitada hinnastabiilsus euroalal¹. Hinnastabiilsust määratleb Euroopa Keskpanga nõukogu kui euroala inflatsiooni² alla 2%, kuid selle lähedal keskpika aja jooksul. **2015. aastal püsis hinnak kasv euroalal madal:** aasta keskmisena oli inflatsioon 0%, kuid 2015. aasta lõpuks kiirenes inflatsioon 0,2%ni (vt joonis 1). Inflatsiooni pärsisid eelkõige madalad toormehinnad. Tarbijakorvi

pikaajalise inflatsiooni kohta püsis aga endiselt 1,8–1,9% juures.

Madala inflatsiooni ja inflatsiooniootuste tõttu toetas eurosüsteemi rahapoliitika 2015. aastal majandustegevuse elavdamist, et seeläbi tagada hinnastabiilsus euroalal. **Euroopa Keskpanga nõukogu hoidis eurosüsteemi rahapoliitilised intressimäärad majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimal tasemel.** Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär oli kogu 2015. aasta jooksul 0,05% ja laenamise püsivõimaluse⁴ intressimäär 0,30%. Hoiustamise püsivõimaluse⁵ intressimäära langetati detsembris veel 10 baaspunkti võrra, –0,30%-le.

Lisaks otsustas **Euroopa Keskpanga nõukogu täiendada eurosüsteemi rahapoliitikat uute mittestandardsete meetmetega (vt tabel 1)**, et toetada madala intressitaseme juures hinnastabiilsuse eesmärgi saavutamist ja rahapoliitika ülekandekanalite toimimist. Jaanuaris kuulutati laiendatud varaostukava⁶ osana välja **avaliku sektori väärtpaberite ostukava⁷**, millega täiendavalt emiteeritava raha eest osteti euroala riikide valitsuste, üleeuroopaliste institutsioonide ja agentuuride kahe- kuni kolme-kümneaastase tähtajaga võlakirju. Koos 2014. aasta sügisel alustatud varaga tagatud väärtpaberite

Joonis 1. Euroala inflatsioon ja alusinflatsioon

Allikas: Eurostat

kuuluvad energiahinnad odavnesid aastavõrdluses 6%. Ka alusinflatsioon³ püsis loiu majandustegevuse tõttu vaoshoituna (aasta keskmisena 0,8%). Finantsinstrumentide põhjal tuletatud lühi- ja pikaajaline inflatsiooniootus jäi varasemast mõnevõrra madalamaks. Turuosaliste prognoos euroala

1 See on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu rahapoliitikat käsitleva artikli 127 lõikes 1.

2 Euroala inflatsiooni mõõdetakse ühtlustatud tarbijahinnaindeksiga (ÜTHI).

3 Alusinflatsioon näitab tarbijakorvi kallinemist ilma energia, toidu, alkoholi ja tubaka hindade mõjuta.

4 Laenamise püsivõimalus võimaldab euroala krediidiasutustel saada keskpangalt tagatise vastu üleölaenu eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga. Selliste üleölaenu intressimäär on vastavast turuintressimäärast kõrgem. Seepärast kasutavad krediidiasutused laenamise püsivõimalust rahaliste vahendite saamiseks üksnes viimase võimalusena. Et laenamise püsivõimaluse kättesaadavust piirab ainult tagatise suurus, moodustab see intressimäär tavaliselt rahaturu intressimäära ülemise piiri.

5 Hoiustamise püsivõimalus võimaldab pankadel avada keskpangades üleöhoiuseid eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga. Üleöhoiuste intressimäär on turuintressimäärast madalam. Seetõttu avavad osapooled eurosüsteemis üleöhoiuseid üksnes juhul, kui nad ei leia oma vabade rahaliste vahendite jaoks soodsamat intressi muudelt turgudelt.

6 APP – Expanded Asset Purchase Programme.

7 PSPP – Public Sector Purchase Programme.

ostukava⁸ ja kolmanda kaetud võlakirjade ostukavaga⁹ osteti laiendatud varaostukava raames varasid 60 miljardi euro eest kuus. Eurosüsteemi poolt kommertspankadele pakutava pikaajalise suunatud laenu¹⁰ tingimusi leevendati samuti jaanuaris: tagasimakse intressimääraks kehtestati põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär (varem oli sellele määrale lisatud 10 baaspunkti).

Septembris suurendati avaliku sektori väärtpaperite ostudele kehtivat emissioonipõhist limiiti 25%-lt 33%-ni neis tehingutes, kus Euroopa Keskpangal ei ole blokeerivat vähemust. Detsembris pikendati kõiki käimasolevaid varaostukavasid kuue kuu võrra: need kestavad vähemalt 2017. aasta märtsini, kuid ostudega jätkatakse kindlasti seni, kuni euroala inflatsiooni areng on kooskõlas eurosüsteemi hinnastabiilsuse eesmärgiga. Samal koosolekul kuulutati välja ka varaostukavade raames soetatud võlakirjade põhiosa tagasimaksete reinvesteeringu poliitika ning täiendati avaliku sektori väärtpaperiostudeks kõlblike instrumentide põhinimekirja euroala piirkondlike ja kohalike omavalitsuste võlakirjadega. Lisaks pikendas eurosüsteem fikseeritud intressimääraga laenude¹¹ andmist pankadele vähemalt kuni 2017. aasta lõpuni, kuid kindlasti seni, kuni selleks püsib vajadus.

Rahapoliitika ülekande viitaja tõttu avaldub nende erinevate meetmete oodatav mõju euroala majandusele ja inflatsioonile keskpika aja jooksul¹².

8 ABSPP – *Asset-backed Securities Purchase Programme*.

9 CBPP3 – *Third Covered Bond Purchase Programme*.

10 TLTRO – *Targeted Longer-term Refinancing Operation*. Programm kestab septembrist 2014 kuni juunini 2016. Krediidiasutustele antav laen on mõeldud eelkõige edasilaenamiseks reaalsektori ettevõtetele.

11 Vt ka tabel 1, mittestandardsete meetmed, FRFA.

12 Euroopa Keskpannga mittestandardsete rahapoliitiliste meetmete ülekandemehhanismi kohta on kirjutatud [EKP majandusülevaates 7/2015](#) (ingl k), lk 32–51.

Meetmepaketi tulemusel oli eurosüsteemi konsolideeritud bilansimaht 2015. aasta lõpul 2,8 triljonit eurot, 2014. aasta sügisega võrreldes on see suurenenud 40% võrra. Ka krediitipakkumine reaal-sektorile on tasapisi paranemas, laenuõudlus on hakanud kasvama ja -tingimused leevenenud. Riigiti on olukord siiski erinev. Seejuures on pangad märkinud, et laenuõudlus peaks 2016. aastal veelgi paranema, eriti ettevõtete jaoks¹³.

Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis

Rahapoliitiliste otsuste elluviimine toimub eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide kaudu, mille standardraamistiku elemendid, v.a hoiustamise püsivõimaluse intressimäär 2015. aastal ei muutunud, kuid täiendati **mittestandardseid meetmeid** (vt tabel 1).

Euroopa Keskpannga rahapoliitiliste intressimäärade muutmine mõjutas ka rahaturu intressimäärasid (vt joonis 2). Üleõlaenude intressimäär EONIA liikus suure osa aastast vahemikus –0,05% kuni –0,15%. Detsembrikuine hoiustamise püsivõimaluse intressimäär langetamine 10 baaspunkti võrra mõjutas samavõrra ka EONIA-t. 2015. aastal muutusid esmakordselt ajaloos negatiivseks nii kolme kuu kui ka kuue kuu EURIBOR. Euroala keskmisena on krediidi kulukuse määr negatiivsete rahapoliitiliste intressimäärade foonil langenud, kuid rahaturgudele on sellised intressimäärad kombinatsioonis laiendatud varaostukavaga mõjunud üsna pärssivalt ning kauplemissaktsiivsus ja -mahud on alates laiendatud varaostukava ellurakendamisest oluliselt vähenenud.

13 [ECB Bank Lending Survey, October 2015](#).

Tabel 1. Eurosüsteemi rahapoliitika rakendamise raamistik 2015. aastal

Rahapoliitika standardraamistik	Tähtaeg	Sagedus	Muudatus 2015. aastal
Avaturuoperatsioonid			
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid (MRO)	Nädal	1x nädalas	
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (LTRO)	3 kuud	1x kvartalis	
Peenhäälestusoperatsioonid (FTO)	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	
Struktuurioperatsioonid	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	
Püsivõimalused			
Hoiustamise püsivõimalus (DF)	Üleöö	Iga päev	Intressimäär langes 9. detsembril 10 baaspunkti, -0,20%-lt -0,30%-ni
Laenamise püsivõimalus (MLF)	Üleöö	Iga päev	
Kohustuslik reserv			
Nõue hoida kohustuslikku reservi	Iga päev	Iga päev	
Ülereservid	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	
Mittestandardised meetmed			
	Tähtaeg	Sagedus	Arengud 2015. aastal
Jaotamisiiranguta ja fikseeritud intressimääraga laenurežiim (FRFA)	Oktoobrist 2008	Pidevalt	3. detsembril pikendati kehtivat laenurežiimi vähemalt 2017. aasta viimase arvestusperioodi lõpuni või nii kauaks, kuni see on vajalik
Valuutavahetuslepingud juhtivate euroalaväliste keskpankadega	Tähtajatu	Vastavalt vajadusele	
3-aastased refinantseerimisoperatsioonid	Kolm aastat	1x	Tähtajad lõppesid
Väärtpaberituruprogramm (SMP) ja kaetud võlakirjade ostukavad (CBPP, CBPP2)	Ostud on lõpetatud, soetatud väärtpabereid hoitakse lunastustähtaegadeni		
Sihtotstarbelised (suunatud) pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (TLTRO)	2–4 aastat	1x kvartalis	2014. aastal alanud operatsioonid jätkusid; 22. jaanuaril langetati järgneva 6 operatsiooni intressimäär (operatsiooni ajal kehtiva) põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärani (esialgne intress oli MRO + 10 baaspunkti)
Kolmas kaetud võlakirjade ostukava (CBPP3) ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava (ABSPP)	Vähemalt 2 aastat	Iga päev	2014. aastal alanud ostud jätkusid ja programmid liideti laiendatud varaostukavasse (APP)
Availiku sektori väärtpaberite ostukava (PSPP)	18 kuud	Pidevalt	Uus meede, kuulutati välja 22. jaanuaril. Septembris suurendati emissioonipõhist piirangut 25%-lt 33%-ni neis tehingutes, kus Euroopa Keskpangal ei ole blokeerivat vähemust. Detsembris: (a) pikendati varaostukava tähtsaja vähemalt 6 kuu võrra; (b) otsustati hakata reinvesteerima PSPP raames ostetud väärtpaberitelt laekuvaid põhiosa tagasimakseid; (c) lisati ostetavate väärtpaberite loetellu euroala piirkondlike või kohalike omavalitsuste emiteeritavad eurodes nomineeritud turukõlblikud võlainstrumentid.

2015. aasta kõige olulisem uus rahapoliitiline meede oli laiendatud varaostukava, mille ostud algasid 9. märtsil. 31. detsembri 2015 seisuga oli kolme kavaga kokku ostetud 653 miljardi euro väärtuses varasid, millest CBPP3 kogumaht oli 143 miljardit eurot, ABSPP kogumaht 17 miljardit eurot ja PSPP kogumaht 493 miljardit eurot¹⁴. Euroala ülelikviidsus kasvas aastaga ligikaudu 400 miljardi euro võrra.

¹⁴ Pühade tõttu olid ostud peatatud perioodil 22.12.2015–04.01.2016

2015. aastal toimus sihtotstarbelise pikemaajalise laenumeetme neli operatsiooni (märtsis, juunis, septembris ja detsembris), kus võeti kokku 205 miljardit eurot laenu. Kõikidel seni toimunud operatsioonidel kokku on eurosüsteemi kuuluvate keskpankade rahapoliitilistes operatsioonides osalema sobivad finantsasutused (tehingupartnerid) laenanud 418 miljardit eurot. Laiendatud varaostukava lisandumisega kaotas pikemaajaline suunatud laenu meede nii atraktiivsust kui ka oluli-

sust ning huvi kahe viimase operatsiooni vastu oli tagasihoidlikum.

Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide mahtude muutustest annab ülevaate joonis 3.

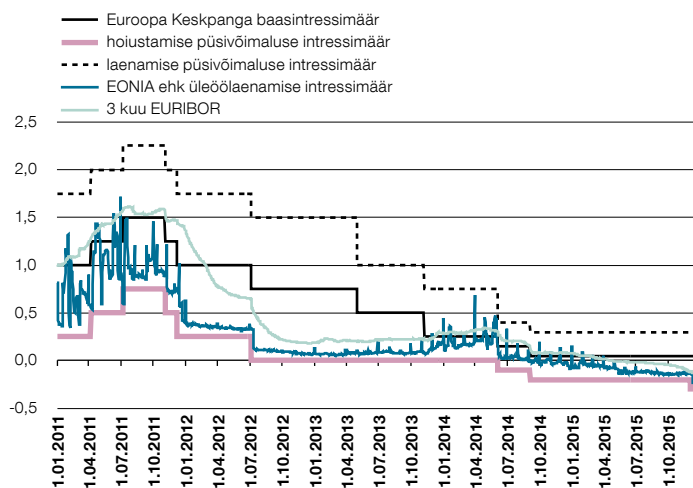
Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid

2015. aastal ei kasutanud Eesti pankadest rahapoliitiliste operatsioonide tehingupartnerid eurosüsteemi pakutavaid tavapärase rahapoliitiliste laenude (sealhulgas ka üleöölaenude) võimalusi. Vähesese kasutuse peapõhjus on pangagruppide tsentraliseeritud likviidsusjuhtimine ja kohalike pankade piisavad likviidsuspuhvrid, mistõttu pangad ei ole kuigi suurel määral sõltuvad keskpanga pakutavast likviidsusest. Mõned Eesti tehingupartnerid osalesid sihtotstarbelisel pikemaajalisel laenuoperatsioonil, laenates enamuse lubatud summast. 2015. aasta lõpus oli rahapoliitiliste laenude jääk Eesti Panga bilansis 75 miljonit eurot.

Kaetud võlakirjade teise ostukava (CBPP2) ja väärtpaberituruprogrammi (SMP) raames soetatud võlakirju hoiab Eesti Pank lunastustähtaegadeni. Kahes uues ostukavas – varaga tagatud väärtpaberite ostukava (ABSPP) ja kolmas kaetud võlakirjade ostukava (CBPP3) – Eesti Pank ei osale, kuid riske jagab Eesti Pank solidaarselt teiste eurosüsteemi liikmetega (vastavalt Euroopa Keskpanga kapitalivõtmele, kus Eesti Panga osaluse suuruseks on 0,274%). Riskid on jagatud ka väärtpaberituruprogrammi puhul.

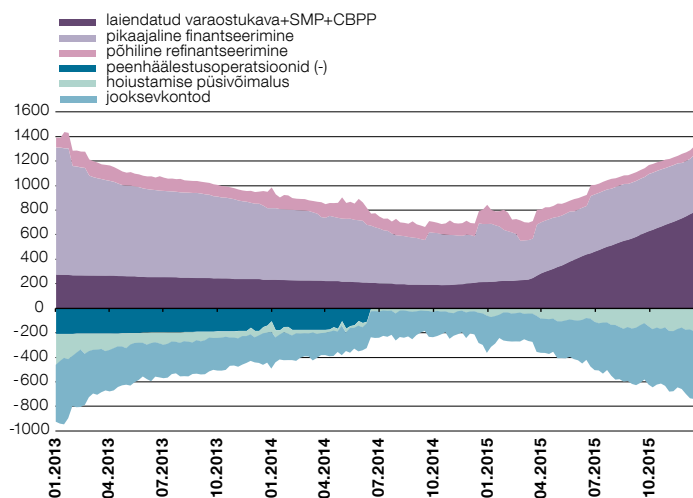
Eesti Pank osaleb avaliku sektori väärtpaberite ostukavas (PSP), ostes kapitalivõtme proportsioonis erinevaid varasid. Kuna Eestil riigivõlakirju ei ole, ostetakse põhiliselt (asendusostudeks

Joonis 2. Eurosüsteemi rahapoliitilised ja rahaturu intressimäärad (%)

Allikas: Euroopa Keskpank

Joonis 3. Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide mahtude muutused 2013–2015. aastal (miljard eurot)

Allikas: Euroopa Keskpank

mõeldud) Euroopa institutsioonide võlakirju. Lisaks saab Eesti Pank kokkuleppel Euroopa Keskpangaga alates juunist osta ka riigile kuuluva võrguettevõtte AS Elering võlakirju. Aasta jooksul on PSP raames varasid ostetud kokku 1,2 miljardi euro eest, nendest 96% moodustavad Euroopa institutsioonide võlakirjad ja ülejäänud 4% AS Eleringi väärtpaberid.

FINANTSSTABIILSUSE HOIDMINE

Makrofinantsjärelevalve

Makrofinantsjärelevalve raamistik

Makrofinantsjärelevalve põhimõtete ja vahendite väljatöötamisel oli 2015. aasta olulisim saavutus **makrofinantsjärelevalve raamistiku** (vt joonis 4) koostamine. Makrofinantsjärelevalve otsuste arusaadavust ja läbipaistvust toetav raamistik kirjeldab makrofinantsjärelevalve eesmärgid, Eesti Panga käsutuses olevaid vahendeid ja nende rakendamise põhimõtteid ning nii riigisisest kui ka piiriülest koostööd. Enne makrofinantsjärelevalve vahendeid puudutavate otsuste langetamist konsulteerib Eesti Pank alati Rahandusministeeriumi ja Finantsinspeksiooniga.

dust, siis Eesti Pank kas kehtestab uue või muudab varem kehtestatud makrofinantsjärelevalve vahendit. Vahendite valikul ja rakendamisel järgib Eesti Pank Euroopa Liidu kapitalinõuete määruses ja direktiivis sätestatud nõudeid ning Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB) soovitusi. Kuna Euroopa Liidu tasandil kokkulepitud üldised põhimõtted ei pruugi täiel määral arvesse võtta Eesti finantssüsteemi eripära, kohandab Eesti Pank meetmed siinse finantssektori struktuuri, majanduskeskkonna ja õigusliku raamistiku järgi. Meetmete valikul lähtub Eesti Pank nende mõjususest, tõhususest, proportsionaalsusest ja läbipaistvusest.

Makrofinantsjärelevalve vahendite rakendamine

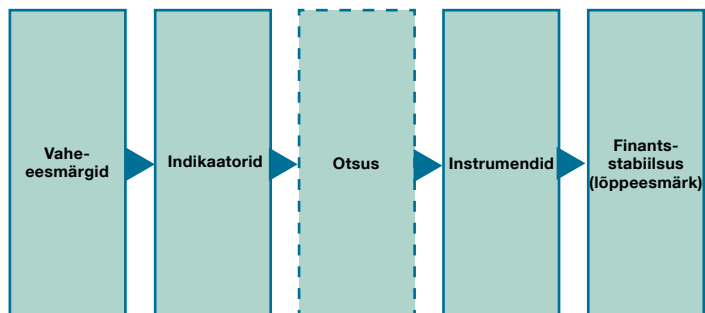
2015. aastal jätkus aasta varem alguse saanud makrofinantsjärelevalve vahendite väljatöötamine (vt tabel 2). Alates 1. märtsist 2015 kehtib Eestis tegutsevatele pankadele, sealhulgas välispankade filiaalidele **eluasemelaenude väljastamisel kolm nõuet**.

1. Laenusumma võib olla kuni 85% tagatiseks oleva kinnisvara väärtusest. Kui laenu käendab Kredex, siis võib pank laenu anda kuni 90% tagatise väärtusest.
2. Laenusoovija kõik igakuised laenu- ja liisingumaksud kokku võivad moodustada kuni 50% tema netosissetulekust.
3. Eluasemelaenu maksimaalne tähtaeg on 30 aastat.

Pankadel on lubatud teha seatud nõuetes erandeid 15% ulatuses kvartalis väljastatud eluasemelaenude mahust, mis tagab neile laenuotsuste tegemisel piisava paindlikkuse.

Eluasemelaenude väljastamise nõuete kehtestamise eesmärk oli vältida laenuitingimuste ülemäära leevenemist ja vähendada seeläbi laenubuuri riski tulevikus. Piirmäärad on kehtestatud pankade tegelike laenustandardite lähedasel tasemel,

Joonis 4. Makrofinantsjärelevalve strateegia

Allikas: ESRB

Makrofinantsjärelevalve hõlmab süsteemsete riskide tuvastamist ja hindamist lähtuvalt erinevate ohuvaldkondade riskide ohjamiseks seatud vahe-eesmärkidest, nagu näiteks liigse laenukasvu vähendamine ja vältimine, finantssüsteemi likviidsusriski vähendamine ja vältimine või süsteemselt oluliste pankade ülemäärase riskivõtmise piiramine. Juhul kui erinevate indikaatorite põhjal koostatud analüüs näitab sekkumise vaja-

Tabel 2. Eesti Panga kehtestatud makrofinantsjärelevalve meetmed (seisuga 31.12.2015)

Vahend	Määr	Kehtivuse algus
Süsteemse riski puhver	2%	1. august 2014
Vastutsükliline kapitalipuhver	0%	1. jaanuar 2016
Eluasemelaenude väljastamise nõuded*		1. märts 2015
laenu tagatuse piirmäär	85%**	
laenumaksete piirmäär	50%	
maksimaalne laenu tähtaeg	30 aastat	

* Piirmäärased võib ületada kuni 15% kvartali jooksul välja antud eluasemelaenude puhul

** KredExi käendusega antud laenude puhul on piirmäär 90%

mistõttu need ei ole avaldanud olulist mõju ei eluasemelaenude tingimustele ega mahule. Samuti täiendas Eesti Pank eluasemelaenude aruandlust, mis võimaldab senisest täpsemalt jälgida laenu-tingimuste muutusi eluasemelaenu turul ning lihtsustab nõuete järgimise hindamist.

Lisaks laenude andmisele suunatud meetmetele kehtestas Eesti Pank **vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude**, mis hakkab kehtima alates 1. jaanuarist 2016. Eesmärk on, et pangad koguksid kiire laenukasvu perioodil lisakapitali, mille abil oleks võimalik hiljem katta tsükli languse ajal tekkida võivaid kahjumeid. Samuti võivad kiire kasvu perioodil kehtestatud kõrgemad kapitalinõuded aidata aeglustada laenukasvu ja varade hindade tõusu. Praegust krediidsüklit ja laenukasvu arvestades otsustas Eesti Pank kehtestada vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 0% tasemel. Vastutsüklilise puhvri määra säilitamise või muutmise vajadust analüüsib ja hindab Eesti Pank regulaarselt kord kvartalis, tuginedes 2015. aasta oktoobris avalikustatud meetodikale.

Eesti finantssüsteemi suhtes olulis- teks krediidasutusteks määras Eesti Pank 2015. aastal Swedbank ASi ja ASi SEB. Süsteemse olulisuse hindamisel lähtuti Euroopa Pangajärelevalve suunistest ja võeti arvesse Eesti finantssüsteemi eripära. Eesti Pank hindab krediidasutuste süsteemset olulisust ning ajakohastab kodumaise

finantssüsteemi suhtes oluliste krediidasutuste loetelu igal aastal.

Makrofinantsjärelevalve rahvusvaheline koostöö

Ühtse pangandusjärelevalve (SSM¹⁵) raames jagavad liikmesriigid makrofinantsjärelevalve alast vastutust **Euroopa Keskpangaga**, kuna Euroopa Keskpank võib vajaduse korral kehtestada pankadele liikmesriikide kehtestatud rangemaid nõudeid. 2015. aastal täiustati SSMi kuuluvate riikide riigipõhiste riskihinnangute koostamist ning arendati edasi mitmeid mudeleid, mis aitavad hinnata süsteemseid riske ja riski vähendavate meetmete mõjusid. Aasta teises pooles, kui riigid asusid kehtestama vastutsüklilisi kapitalipuhvreid ja enamikul juhtudel ka täiendavaid kapitalipuhvreid süsteemselt olulistele krediidasutustele, hoogustus liikmesriikide meetmete analüüs.

Euroopa Liidu tasandil hindab finantsstabiilsust ohustavaid riske ning annab vajaduse korral soovitusi ja hoiatusi **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB¹⁶)**. 2015. aastal töötas ESRB välja kaks soovitusi. Neist esimene käsitleb seda, kuidas liikmesriigid peavad hindama ja arvestama vastutsüklilise kapitalipuhvri määra Euroopa Liidust väljaspool asuvate nõuete suhtes. Teine soovitus puudutab liikmesriigi kehtestatud meetme piiriüleste mõjude hindamist ja meetme vabatahtlikku tunnustamist teiste liikmesriikide poolt. Eesti

15 SSM – Single Supervisory Mechanism

16 ESRB – European Systemic Risk Board

jaoks oluliste teemadena analüüsis ESRB riske kindlustussektoris ja ka kinnisvaraturul, samuti käsitles võimalusi nende riskide maandamiseks makrofinantsjärelevalve vahenditega. Pikka aega madalal püsinud intressimäärad ajendasid ESRBd koostöös EKPga põhjalikult analüüsima, millist mõju selline keskkond avaldab finantsstabiilsusele ja kuidas neid riske vähendada.

Põhja-Balti piirkonnas tehakse makrofinantsjärelevalve koostööd keskpankade ja järelevalveasutuste juhtidest koosneva kõrgetasemelise mitteformaalse koostöökogu (NBMF – *Nordic-Baltic Macroprudential Forum*) raames. Tähtsa osa NBMFi tegevusest moodustab riigipõhiste riskihinnangute vahetamine ning makrofinantsjärelevalve vahendite rakendamise kogemuste jagamine. Lisaks arutati 2015. aastal vastutsüklilise kapitali-puhvri määra hindamise metoodikaid ning protseduurilisi küsimusi meetmetest teavitamisel ja nende vastastikusel tunnustamisel.

Makrofinantsjärelevalve analüüs ja hinnang

Makrofinantsjärelevalve üks ülesandeid on finantsüsteemi stabiilsust mõjutavate riskide analüüsi ja hinnangute koostamine ning avaldamine. 2015. aastal hindas Eesti Pank finantsstabiilsust ohustavad riskid sarnaselt eelmise aastaga väikeseks. Riske vähendavad tegurid on pangandussektori kõrge kapitaliseeritus ja Eesti majapidamiste hea finantsseis. Esile tõsteti kolm peamist riski.

- **Eesti ettevõtete kasumlikkuse jätkuv vähenemine ja sellest tulenev maksevõime võimalik halvenemine** seoses nõrgast väliskeskkonnast põhjustatud tulude kahanemise ja palgakulude kiire kasvuga. Samas on Eesti ettevõtlussektor viimastel aastatel oma finantsseisu tugevdanud ja see on parem kui enne eelmist majanduskriisi. Seetõttu ei ole ettevõtete kasumlikkuse vähenemine toonud kaasa ka viivislaenude olulist

suurenemist. Kuid kasumlikkuse edasise vähenemise korral võib ettevõtete maksevõime halveneda.

- **Põhjamaade kinnisvarahindade kiire kasv** on laenu- ja hüpoteeklaenu toel kestnud mitmeid aastaid. Majapidamiste võlakoormus on eelkõige Rootsis tõusnud kõrgele tasemele, mis teeb majanduse võimalike tagasilöökide suhtes haavatavaks. Eesti finantssektorit võib see risk mõjutada esiteks läbi kaubanduspartnerite majandusolukorra halvenemise, mis kärbib ka Eesti majanduskasvu väljavaadet. Teiseks on 90% Eestis tegutsevatest pankadest Põhjamaade pangagruppide tütar-ettevõtted ja filiaalid ning emapankade rahastamistingimuste muutus võib mõjutada Eesti suuremate pankade likviidsust.
- **Eesti kinnisvarahindade kasvu võimalik kiirenemine** võib suurendada finantsüsteemi haavatavust. Majapidamiste sissetulekute kasv on olnud kiire ja selle jätkumine võib tekitada liiga optimistlikke ootusi tuleviku suhtes ning suurendada nõudlust kinnisvara järele. Madalal püsivate intressimäärade tingimustes võib selline areng viia liigkiirele laenukasvule. Samas eluasemelaenude maht on seni kasvanud mõõdukalt ja Eesti eluasemehindade kasvutempo aeglustus 2015. aasta teisel poolel.

Eesti Pank avaldab finantsstabiilsuse analüüsi ja riskide hinnangu kaks korda aastas **Finantsstabiilsuse Ülevaatenähtena**. Kuna suurem osa finantsvahendusest Eestis toimub pankade kaudu, siis keskendub ülevaade pankade ning ettevõtete ja majapidamiste kui pangaklientide finantsseisundi ja riskide hindamisele. Finantssektori struktuursete arengute mõjude paremaks väljatoomiseks hakati 2015. aastast alates koostama **Finantssektori Struktuuri Raportit**¹⁷.

¹⁷ Esimene Finantssektori Struktuuri Raport avaldati Finantsstabiilsuse Ülevaate 2/2015 lisana.

Finantssektori poliitika

Euroopa ühtne pangandusjärelevalve

Ühtse pangandusjärelevalve tegevuses täitus esimene täisaasta ning selle jooksul keskenduti põhjaliku hindamise (*comprehensive assessment*) järeltegevustele, mis hõlmas pankade kapitali puudujäägi katmist ja ettekirjutusi. Lisaks hinnati eelmisest hindamisest kõrvale jäänud pankasid sarnaste põhimõtete alusel 2015. aasta jooksul, mille tulemusena peaks Euroopa Keskpanga otsejärelevalve alla kuuluvate pangagruppide arv kasvama 129ni. Täiendavalt koostati pankadele ligi 1300 erinevat ettekirjutust riskiprotsesside ja -protseduuride osas. Igapäevases tegevuses jätkati vajaliku järelevalvemethodika ja selle alusel pangapõhiste järelevalveliste hinnangute koostamist. Lisaks olid Euroopa Keskpanga järelevalvenõukogu päevakorras Kreeka finantskriisi keskmesse sattunud oluliste pankadega seotud otsused.

Finantssektori õiguskeskkonna muudatused

Euroopa Komisjon avalikustas novembris pangandusliidu kolmanda samba – **Euroopa hoiuste tagamise skeemi** (EDIS – *European Deposit Insurance Scheme*) esialgse ettepaneku. Tegemist on Euroopa Liidu ühtse hoiusekindlustusega, mis hakkaks täielikult toimima 2024. aastal ja mille rahastamine toimuks pankade osamaksetest. Eesti Panga hinnangul on pangandusliidu paremaks toimimiseks vajalik kõikide sammaste olemasolu.

Teiseks kaugemasse tulevikku suunatud algatuseks on **kapitaliturgude liit** (CMU – *Capital Markets Union*). Veebruaris avaldatud „roheline raamatu“ kohta laekunud kommentaaride põhjal

koostati septembriks tegevuskava. Eesti Pank osales „roheline raamatu“ esialgses kommenteerimises, olles üks Eesti riigi seisukohtade koostajatest. Eesti ettevõtluses domineerivad Euroopa mõistes väga väikesed ettevõtted, seega on ettevõtluskeskkonna arengu seisukohalt oluline mitmekesistada rahastamisallikaid. See hõlmaks riskikapitali, partnervõrgu ja ühisrahastamise turgude arendamist, kapitali piiriülese liikumise takistuste kõrvaldamist ja nende valdkondade õigusaktide ühtlustamist. Samas on Eesti Panga seisukohalt oluline tagada uute rahastamisviiside ja -instrumentide arendamisel tasakaal regulatiivsete nõuete ja riskide vahel.

Riigisiselt osales Eesti Pank seadusloomes nii eelnõusid kommenteerides kui ka Riigikogu komisjone nõustades. Võlaõigusseadus sätestab tarbimisläenude **krediidi kulukuse ülempiiri**, millest kõrgema kulukuse määraga tarbimisläene ei tohi väljastada. Selle sätte täiendamisel andis Eesti Pank Riigikogule nõu, milliseid laene ja laenuga seotud kulusid tuleks edaspidi ülempiiri arvu- tamisel arvesse võtta. 2015. aastal jõustus uus finantskriiside ennetamise ja lahendamise seadus, mis paneb Eesti Pangale ülesande vajadusel nõustada Finantsinspektsiooni nii krediidiastutuste poolt koostatavate finantsseisundi taastamise kui ka kriisilahenduse kavade hindamisel. Samuti peab Finantsinspektsioon enne raskustesse sattunud panga kriisilahenduse meetme üle otsustamist küsima Eesti Panga arvamust. Hoiusekindluse skeemide toimimist reguleeriva Euroopa Liidu uue direktiivi alusel koostatud **Tagatistfondi seaduse muudatuste** kommenteerimisel juhtis Eesti Pank tähelepanu võimalikele hüvitamise tähtaegade lühendamisest tulenevatele probleemidele tagatist- skeemi toimimises.

RAHARINGLUSE KORRALDAMINE

Sularaharinglus Eestis

Sularahal on majanduses ning ühiskonnas laiemalt kaks olulisemat funktsiooni – maksevahendi ja väärtuse säilitaja roll. Nõudlus sularaha järele ning muutused selle struktuuris peegeldavad inimeste tarbimisharjumusi ning uute tehnoloogiliste võima-

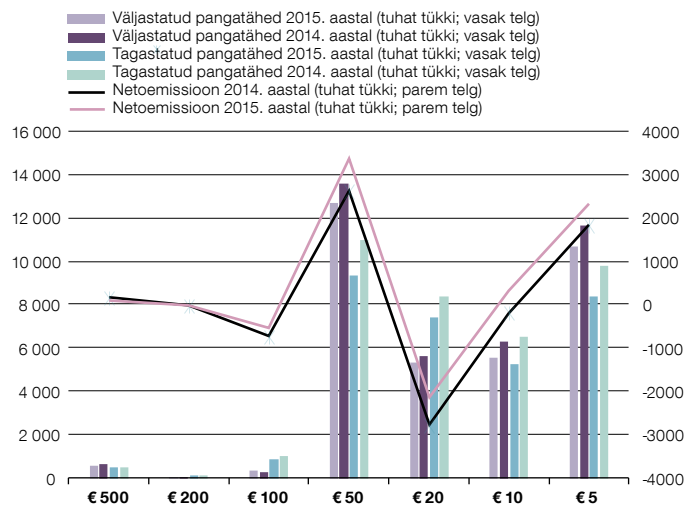
tavat sularaha ning ettevõtete ja inimeste kaudu Eestisse jõudvat sularaha.

Eesti Pangast väljastati 2015. aastal krediidiastutustele **1,19 miljardit eurot** ja Eesti Panka tagastati **1,05 miljardit eurot** (vt tabel 3). Nii väljastatud kui ka tagastatud pangatähtede arv on

Tabel 3. Sularaha liikumine Eesti Panga ja krediidiastutuste vahel

Aasta	Summa (mld eurot)		Arv (mln tk)			
	Eesti Pangast väljastatud	Eesti Panka tagastatud	Eesti Pangast väljastatud		Eesti Panka tagastatud	
			pangatähed	mündid	pangatähed	mündid
2011	1,67	1,05	45,5	124,5	35,3	22,3
2012	1,44	1,32	43,8	35,9	43,3	5,0
2013	1,47	1,33	42,0	34,2	41,1	5,9
2014	1,30	1,21	38,1	30,0	37,3	5,6
2015	1,19	1,05	35,2	26,8	31,8	4,4

Joonis 5. Väljastatud ja tagastatud pangatähed 2014. ja 2015. aastal

luste levikut ühiskonnas. Euroala riigi keskpangana vastutab Eesti Pank europangatähtede ja -müntide nõudluse rahuldamise ja ringluseks vajalike sularahavarude haldamise ja turvalise säilitamise eest Eesti Vabariigis. Eestis ringlev eurosularaha hõlmab krediidiastutuste ja nende klientide sularahanõudluse alusel Eesti Panga kaudu väljasta-

aastate lõikes vähenenud. Väljastatud pangatähtede kogus on suurem tagastatud pangatähtede kogusest. Alates euro kasutuselevõtust on Eesti Pangast ringlusse lastud eurosularaha netokogus kasvanud **1,1 miljardi euron**i (sh pangatähed 1,06 miljardit eurot ja mündid 41,1 miljonit eurot). Keskpanka tagastati koguliselt rohkem 20- ja 100euroseid kui pangast väljastati, mis omakorda peegeldab pangatähtede liikumist ja sisserännet mujalt euroala riikidest (vt joonis 5). Müntidest väljastati koguliselt kõige enam 1- ja 2sendiseid euromünti, mis hiljem ringlusesse jõudes kipuvad väheväärtuslike müntidena inimeste kätte kuhjuma (vt joonis 6).

Eesti Pank vahetab Eesti krooni pangatähti ja münti tähtajatult, võimalust vahetada Eesti Panga kroonisularaha eurodeks kasutas mullu 3216 inimest. 2015. aasta lõpu seisuga on ringlusest tagasi tulemata jäänud **46,45 miljoni euro (726,7 miljonit krooni) väärtuses kroonisularaha**. Seoses Leedu Vabariigi liitumisega euroalaga vahetas Eesti Pank aasta alguses kahe kuu vältel Leedu litte eurodeks, seda võimalust kasutasid külastajad 602 korral.

Krediidiasutuste kaudu Eesti Panka tagastatud pangatähed sorteeritakse täisautomaatsete sorteerimismasinatega, kõikide pangatähtede autentsust kontrollitakse vaid keskpankadele teadaolevate parameetrite järgi ning samuti kõrvaldatakse ringluses kulunud, määrdunud, rebenditega või plekkidega pangatähed. Hea kvaliteediga käibekõlblikud pangatähed pakendatakse ning suunatakse uuesti ringlusesse. Kokku läbis rahatöötluste **31,3 miljonit europangatähte**, mis on mõnevõrra vähem kui eelmisel aastal. Lisaks **läbis 2015. aastal Eesti Panga ekspertiisi 9293** rikutud või vigastatud pangatähte ning 755 münti.

Eestis avastati möödunud aastal 400 võltsitud europangatähte, mis on 17% vähem kui 2014. aastal (481 tk). Kuigi möödunud aasta esimene pool oli võltsingute arvult võrreldav kahe eelmise poolaastaga, siis 2015. aasta teine pool tõi endaga kaasa võltsingute koguarvu vähenemise tervelt kolmandiku võrra. Võltsitud euromüntide tuvastati Eestis 97, mis on koguni 24% vähem kui 2014. aastal (128). Arvestades Eestis ringleva sularaha hinnangulist hulka on võltsingute arv endiselt väga väike.

Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine

2015. aastal jätkus teise seeria pangatähtede üleminek. 25. novembril lasti ringlusesse täiustatud turvaelementidega **teise seeria 20eurosed pangatähed**. Seoses uue pangatähe tulekuga korraldati koolitusi nii sularahakäitlejatele kui ka kaubandusettevõtetele. Need toimusid Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Narvas. Samuti pakkus keskpank rahakäitlusseadmete tarnimise ja seadmete kohandamisega tegelevatele ettevõtetele võimalust laenata testimiseks uue 20eurose pangatähe näidiseid ning korraldas rahakäitlusseadmete katseid.

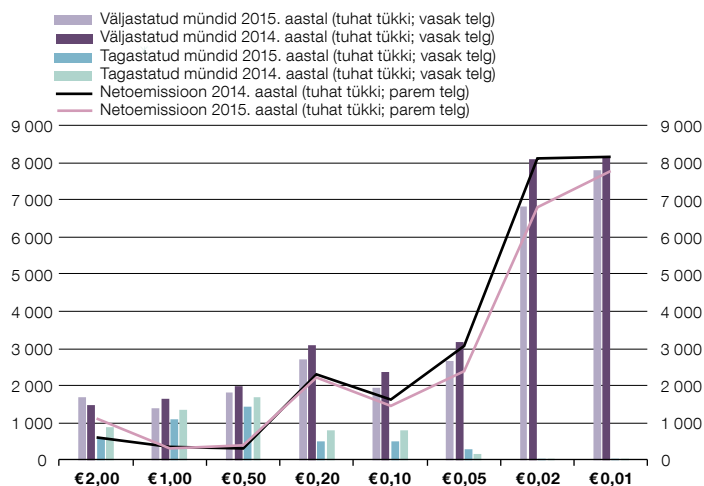
Pangatähed

Igal aastal osalevad euroala keskpangad europangatähtede tootmises. 2015. aastal täitis Eesti Pank europangatähtede tootmiskohustuse eurosüsteemi ees, korraldades koos seitsme euroala riigi keskpankadega ühishanke (*Joint European Tender*) EKP nõukogu poolt etteantud mahus teise seeria 10- ja 50euroste tootmiseks. 10eurosed pangatähed valmisid ühishanke raames Joh. Enschede rahatrükikojas Hollandis ning 50eurosed valmivad 2016. aasta esimesel poolel Oberthur Technologies rahatrükikojas Prantsusmaal. Pangatähed tarnitakse eurosüsteemi ühtsetesse varudesse.

Käibemündid

2015. esimesel poolaastal täiendati 1- ja 2sendiste varusid ning teisel poolaastal hangiti 2euroseid

Joonis 6. Väljastatud ja tagastatud müntid 2014. ja 2015. aastal

erikujundusega käibemüntide ehk mälestusmüntide. Eesti Panga väljakuulutatud hanked 1- ja 2sendiste ning 2euroste euromüntide vermimiseks võitis Leedu Rahapaja. 2015. aastaarvuga vermitud 1sendised (14 miljonit tükki) ja 2sendised

(17,1 miljonit tükki) euromündid jõudsid käibesse 21. juulil 2015.

10. detsembril lasi Eesti Pank ringlusse 2eurose erikujundusega käibemündi, mis oli pühendatud **Euroopa Liidu lipu 30. aastapäevale**. Euroopa Liidu lipu aastapäevale pühendatud 2eurone mälestusmünt on euroala ühine, mis tähendab, et selle lasid ringlusse kõik euroala riigid. ELi lipu aastapäevale pühendatud erikujundusega 2euroste müntide tiraaž oli Eestis 0,35 miljonit

tükki, millest meenetootena ja kõrgema kvaliteediga münte vermiti 3500 tükki. Samuti tehti ettevalmistusi Eesti esimese mälestusmündi ringlusesse laskmiseks 2016. aasta jaanuaris. **Paul Kerese 100. sünniaastapäevale** pühendatud erikujundusega 2euroseid münte vermiti tiraažiga 0,5 miljonit tükki, millest meenetootena ja kõrgema kvaliteediga münte vermiti 5000 tükki.

Meenemündid ja numismaatilised tooted

2015. aastal emiteeris Eesti Pank ühe hõbedast meenemündi nimiväärtusega 10 eurot. **Eduard Vilde loominguks pühendatud münt** emiteeriti 4. märtsil, kirjaniku 150. sünniaastapäeval. Meenemündi kujunduse autor on Mait Luidalepp. Münti tiraaž oli 5000 tükki ning meenemündid vermiti Rumeenia Rahapajas. Lisaks tehti ettevalmistusi **Jaan Poskale** pühendatud 10eurose hõbedast meenemündi emiteerimiseks 22. jaanuaril 2016. Meenemündid vermiti Leedu Rahapajas tiraažiga 4000 tükki ja nende sinimustvalge kujunduse autoriks on Mall Nukke.

Maksesüsteemid

Eesti Pank aitab kaasa maksesüsteemide tõhusale toimimisele, tegutseb maksesüsteemide järelevaatajana ja osaleb maksekeskkonna arendamisel.

Eesti Panga hallatavad maksesüsteemid

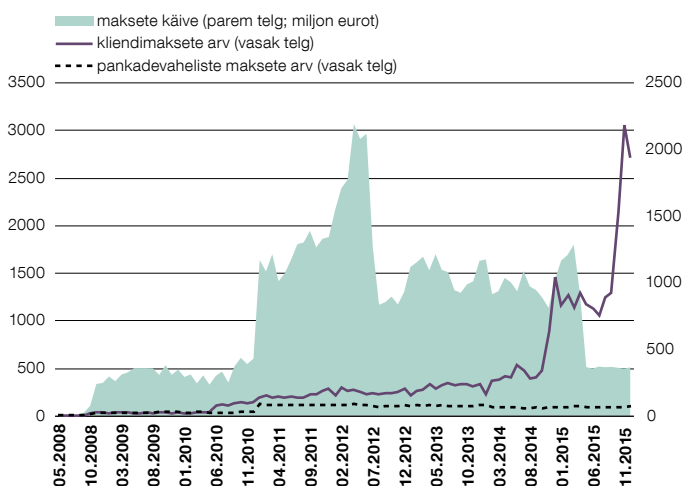
Eesti Pank haldab suurmaksete süsteemi TARGET2-Eesti ja osaleb väärtpaberite arveldusplatvormi TARGET2-Securities arendamisel.

TARGET2-Eestil oli 2015. aasta lõpus 15 liiget. Aasta jooksul arveldati päevas keskmiselt 1658 makset kogukäibega 616 miljonit eurot. Võrreldes 2014. aastaga kasvas maksete arv enam kui 2,6 korda, kuid käive vähenes 37%. TARGET2-Eesti käive ja maksete arv on olnud muutlikud: mõju on avaldanud nii rahapoliitilised otsused, pankade likviidsusjuhtimise muudatused kui ka kliendi spetsiifika.

2015. aastal fikseeris Eesti Pank kahe eraldi õigusaktiga kontode pidamise tingimused krediidasutustele ja mittekrediidasutustele. Krediidasutuste kontode avamist ja kasutamist reguleerib Eesti Panga presidendi määrus „Krediidasutuste kontode avamise ja kasutamise tingimused Eesti Pangas“. Mittekrediidasutuste kontode avamist ja kasutamist reguleerib Eesti Panga presidendi käskkiri „Kontode pidamise tingimused Eesti Pangas“.

TARGET2-Eestis osalemist reguleerivad TARGET2-Eesti ühtseid tingimusi muudeti seoses üleeuroopalise väärtpaberiarveldusplatvormi **TARGET2-Securities** (T2S) käivitumisega 2015. aasta juunis, mil platvormi võtsid kasutusse esimeses laines liitunud depositeeriumid. Eesti Väärtpaberikeskus liitub T2Siga viiendas laines

Joonis 7. Maksed süsteemis TARGET2-Eesti (päeva keskmised)

2017. aasta septembris. Kuna T2Sis toimub väärtpaberite rahaarveldus keskpangarahas, peab ka Eesti Pank olema valmis platvormiga liitumiseks.

Eurosüsteemis alustati 2015. aastal arutelu pakutavate arveldusteenuste edasiarendamiseks. Vision 2020 nime all on arutusel TARGET2 ja TARGET2-Securitiese taristute ühendamine, ühtse tagatishaldussüsteemi loomine ja koheste maksete pakkumise toetamine.

Järelevaatamine

Eesti Panga ülesanne on tagada enda hallatavate maksesüsteemide täielik vastavus rahvusvaheliste standarditele ning tegeleda erasektori hallatava olulise finantsturu taristu järelevaatamisega.

Eesti Pank võttis 2015. aastal järelevaatamisele **Nets Estonia kaardimaksete süsteemi**, kuna kaardimaksed moodustavad olulise osa Eestis tehtavatest maksetest ja süsteem avaldab mõju sujuvale raharinglusele. Kaardimaksete süsteemi järelevaatamiseks saab Eesti Pank Nets Estonialt süsteemi toimimist iseloomustavaid statistikanäitajaid ning infot intsidentide ja muudatuste kohta.

Eesti Pank hindas süsteemi silmapaistvalt olulistele maksesüsteemidele¹⁸ kohalduvate nõuete vastu. Hindamise tulemusena tegi Eesti Pank süsteemi haldurile soovitusi kindlustamaks, et süsteemi reeglid ja protseduurid minimeeriksid selle toimimisega kaasnevat riski ning riskide maandamise meetmed oleksid piisavalt tugevad, tulemaks toime mis tahes probleemiga.

Läbi terve 2015. aasta jälgis Eesti Pank Eesti Väärtpaberikeskuse hallatava **väärtpaberite arveldussüsteemi** 2014. aastal läbiviidud hindamise tulemusel tehtud soovitude realiseerimist. Soovitude täitmine on hetkel toimuva Balti riikide depositeoriumide ühendamise ja väärtpaberiarvelduste ühtse tehnilise platvormi X-stream loomise tõttu olnud plaanitud aeglasem. Praegu kasutusel olevas süsteemis on realiseeritud vaid kolmandik soovitudest. Ülejäänud soovitud võetakse arvesse uues loodavas süsteemis ja Eesti Pank jääb nende täitmist kontrollima.

Makseasutuste ja e-raha asutuste seadusest tulenevalt andis Eesti Pank riskihinnangu ühele maksesüsteemile ning tegi süsteemi haldurile soovitusi õigusriskide ja süsteemi liikme võimaliku maksejõuetuse riskide maandamiseks.

Maksekeskkonna arendamisel osalemine

Eesti Pank aitab kaasa Eesti maksekeskkonna toimimisele ja arengule, soodustades koostööd maksevahenduses osalejate vahel ning osaledes maksekeskkonna poliitika ja õigusraamistiku kujundamises ja rakendamises.

Alates 2014. aasta veebruarist muutsid kõik Eestis tegutsevad pangad oma infosüsteemid **SEPA tingimustele vastavaks**, kuid ettevõtetele anti uuendusteks kaheaastane üleminekuaeg, mis lõppes 1. veebruaril 2016. Selle ajaga pidid ette-

võtted oma süsteemid uuele ISO 20022XML vormingule sobilikuks muutma ning pangad olid kohustatud neile asjakohaseid konverteerimisteenuseid pakkuma. Juhul kui massmakseid edastavad ettevõtted jätsid oma süsteemid uuendamata, peavad nad nüüd konverteerimise teenust hankima täiendava teenusena.

Pangad arveldavad nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid jaemakseid üleeuroopalises süsteemis STEP2. Eesti Panga ja pankade koostöös tehti 2015. aastal **STEP2 haldurile ettepanek luua maksete edastamiseks täiendavaid ajalisi võimalusi**. See ettepanek sai haldurilt heakskiidu ning on kavas realiseerida 2016. aasta novembriks. Plaanitav muudatus võimaldab päeva alguses tehtud maksed kiiremini klientide kontodele kanda. Lisaks loodi koostöös pankadega Eesti Pangaliidu juures kiirete maksete töörihm, mis analüüsib innovaatilisi makselahendusi.

Eesti Pank osaleb üleeuroopalise jaemakse-nõukogu¹⁹ aruteludes, kus praegu on tähelepanu all üleeuroopalised kohesed jaemaksed, riigipiiriülesed e-arved, kontaktivabad maksed ja üleeuroopalised mobiilimaksed.

¹⁸ PRIPS – Prominently Important Retail Payment Systems

¹⁹ ERPB – European Retail Payments Board

EESTI FINANTS- JA VÄLISSEKTORI STATISTIKA TEGEMINE

Eesti Panga ülesanne on pakkuda majandusanalüütikutele ning avalikkusele kõrge kvaliteediga, usaldusväärsed, ajakohast ja erapooletud teavet Eesti finantssektori, välissektori ja finantskontode kohta. Statistikaandmeid kasutatakse Eesti majanduse ja finantssektori käekäigu analüüsimisel ning prognooside koostamisel. Lisaks sellele on andmestik sisendiks Euroopa Liidu, majandus- ja rahaliidu ja muu rahvusvahelise statistika tegemisel. Seda kasutavad nii Euroopa Keskpank, Eurostat, Rahvusvaheline Valuutafond kui ka teised rahvusvahelised organisatsioonid. Eesti Pank osaleb Euroopa majandus- ja rahaliidu statistikametoodikate arendamises ja Euroopa Keskpankade Süsteemi ühiste registrite ja andmebaaside pidamises. Statistika tegemine ja avaldamine, sh edastamine rahvusvahelistele organisatsioonidele toimus 2015. aastal tähtaegselt. Samuti täitis pank kõik riikliku statistika programmi raames plaanitud statistikaülesanded.

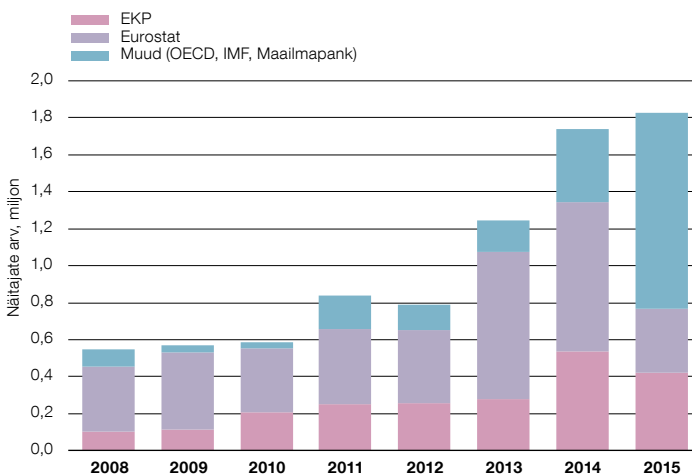
Suurimat mõju keskpanga statistikavaldkonna arengule on avaldanud **uute finantskriiside ennetamiseks kavandatavad rahvusvahelised meetmed ja ühtse finantsjärelevalve loomine Euroopa Keskpanga juurde**. See on märgatavalt suurendanud vajadust mitmekesisema ja detailirohkema statistika järele, mis on tõenduspõhiste otsustuste aluseks.

Nii nagu varasematel aastatel mõjutasid finantssektori statistikat enim **muudatused EKP statistikamäärustes ja -juhistes**: kehtima hakkasid uuendatud nõuded rahaloomeasutuste bilansi- ja intressimäärastatistikale, investeerimisfondide statistikale, muude finantseerimisasutuste statistikale, väärtpaberiemissioonide statistikale, finantskontode statistikale ning konsolideeritud pangandusandmete koostamisele. Samaaegselt jätkati ettevalmistustega 2016. aastal rakenduvate kindlustusstatistika nõuete täitmiseks ning osaleti pensionifondide statistika meetoodika arendamises

ja andmekogumist reguleeriva EKP määruse väljatöötamises.

Piiriüleste ning riigisiseste finantsseostega kaasnevate riskide ja nende ulatuse tuvastamiseks on vaja senisest palju üksikasjalikumaid andmeid. Sellega seoses arendatakse ja laiendatakse hoogsalt Euroopa Keskpanga väärtpaberite keskandmebaase ja finantsasutuste registrit. Lisaks nende andmestute regulaarsele infoga varustamisele osaleti andmekogude koosseisu, kvaliteedihaldust ja tööprotseduure puudutavates arendustegevustes. **Järgmiste aastate mahukaim projekt on aga seotud laenu põhisel andmeid koondava andmebaasi (AnaCredit) tõenäolise lisandumisega** ning selle tarbeks andmete kogumise sisseseadmisega liikmesriikides. Senine

Joonis 8. Välis- ja finantssektori statistika edastus rahvusvahelistele organisatsioonidele

tegevus on keskendunud andmenõudeid sätestava EKP määruse väljatöötamisele, mis muu hulgas kehtestab kogutavate näitajate loetelu, definitsioonid, tähtajad jms. Ettevalmistustöö hõlmas olulist panust nii EKP-lt kui ka liikmesriikidelt.

Joonis 8 annab ülevaate, kuidas eespool kirjeldatud meetoodikamuutused ja rahvusvaheliste

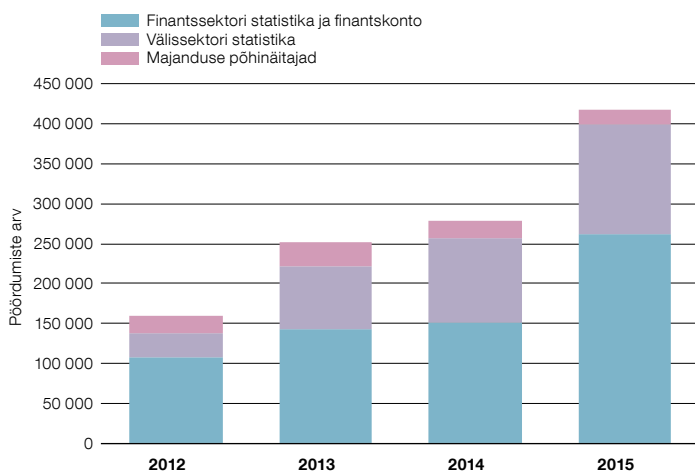
organisatsioonide kasvavad andmevajadused on viimastel aastatel suurendanud edastatava statistika mahtu. Peamine osa andmemahtude kasvust on langenud statistika uue meetodika alusel edastatavate andmete arvele, samas kui osaliselt jätkati nende andmete edastamist ka varasemal kujul.

2015. aastal olid mitmed tegevused suunatud Eesti Panga **veebilehel avaldatava statistika kättesaadavuse parandamisele**. Avalikku andmebaasi lisati mitmeid uusi näitajaid, sealhulgas 1. juulil jõustunud võlaõigusseaduse muudatustele vastav uuendatud eraisikutele antud tarbimislauade krediidi kulukuse määr. Välissektori statistika valdkonnas alustati statistikatarbijate

2014. aastal läbi viidud leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuse uuring (HFCS – *Household Finance and Consumption Survey*), mille tulemuste töötlemine on jõudnud lõpusirgele. Uuendatud metaandmed ning statistikanäitajad on plaanis kasutajatele kättesaadavaks teha 2016. aastal.

2016. aastast muutuvad täpsemaks ka välissektori statistika rubriigis avaldatavad piiriületusstatistika aegread. Andmekvaliteedi ja kaetuse parandamiseks uuendati koostöös välise lepingupartneriga OÜ Positium LBS mobiilpositsioneerimise abil hinnatavate näitajate meetodikat, milleks korraldati avalik hange.

Joonis 9. EP välisveebi statistika kasutus valdkonniti

paremaks teavitamiseks kvartali maksebilansi ja rahvusvahelise investimispositsiooni statistiliste pressiteadete ning kuu maksebilansistatistika lühikommentaari avaldamist. Aasta lõpuks valmis veebilehe statistikaandmebaasi arendus, mis võimaldab pakkuda oluliselt põhjalikumalt statistikanäitajatega seotud taustinfot ning teha selle leidmine lihtsamaks. Valmistati ette ka praegu avaldatava finantskontode rubriigi laiendamine ning lisaks tuleb avaldamisele uus statistikavaldkond –

Avaldatava statistika kasutatavuse parandamiseks kujundati koostöös Statistikaametiga Euroopa reeglitele vastav ühine aegriidade korrigeerimispoliitika, mida rakendatakse alates 2016. aastast välissektori statistika, finantskontode statistika ja SKP statistika domeenides.

Kasvatavat statistikavajadust kinnitab ka **aasta-aastalt suurenenud panga välisveebi statistikarubriigi kui andmete ametliku avaldamiskanali külastatavus (vt joonis 9)**. 2015. aastal on eriti märgata kasvanud huvi finantssektori statistika vastu, kus ingliskeelsete pöörumiste arv kahekordistus.

Selleks, et saada hakkama uute statistikavaldkondade, täiendavate rahvusvaheliste andme-edastuste ja lühenevate avaldamistähtaegadega, tegeleb Eesti Pank järjekindlalt andmetöötlemise ja vahetuse infotehnoloogilise suutlikkuse parandamisega. Kõige enam ressursi nõudvaks tööks kujunes olemasolevate andmekogumiskonstruktsioonide kaasajastamise vajadusest tingitud riigihanke käivitamine uue andmekogumisportaali loomiseks, mis loodetakse rakendada 2018. aasta algusest.

MAJANDUSANALÜÜS JA NÕUSTAMINE

Seire ja majandusanalüüs Eesti Pangas

Eesti Panga tehtava seire ja majandusanalüüsi eesmärk on toetada eurosüsteemi rahapoliitikat kujundavate otsuste ettevalmistamist ja Eesti Panga tegevust valitsuse nõustajana. 2015. aastal üllitati järgmised ülevaated:

- aprillis ja oktoobris ilmusid **tööturu ülevaated**, mis käsitlesid tööjõu nõudluse ja pakkumise kõrval ka miinimumpalkade teemat;
- märtsis valmis **konkurentsivõime ülevaade**, mis keskendus eeskätt Eesti eksportiva sektori kasvupotentsiaalile ja ettevõtete tootlikkuse rahvusvahelisele võrdlusele;
- kord aastas avaldab Eesti Pank **majanduse rahastamise ülevaadet**, mille eesmärk on hinnata reaalsektori rahastamise vajadust ning finantssektori võimet rahastamist pakkuda.²⁰

Lisaks nimetatud ülevaadetele avaldas Eesti Pank korrapäraselt Eesti majanduse põhinäitajate kommentaare ja pressiteateid ning jätkas majandusanalüüsi tulemuste tutvustamist avalikel loengutel. Seire ja analüüsi tulemused jõudsid avalikuseni ka artiklite ja sõnavõttudena ning märtsis käivitatud Eesti Panga blogi kaudu.

Prognoos

Eesti Pank koostas ja avalikustas 2015. aastal **kaks majandusprognoosi**, ühe juunis ja teise detsembris. Need sisaldasid jooksva aasta ja kahe järgneva aasta ettevaadet ning taustinfona üksikasjalikumaid ülevaateid Eesti majanduse eri valdkondadest, Euroopa poliitikasündmustest ja euroala rahapoliitikast.

Eesti Panga prognoosid valmisid koostöös EKP ja teiste eurosüsteemi riikide keskpankadega ühise prognoosiprotsessi (*broad macroeconomic*

projection exercise, BMPE) käigus. BMPE raames koostab iga euroala liikmesmaa keskpank oma riigi majanduse väljavaate ja euroala tervikprognoos moodustub liikmesmaade majandusprognooside alusel.

Euroala ja selle liikmesriikide majandusprognooside koostamist koordineerib **EKP juures tegutsev rahapoliitika komitee**. EKP rahapoliitika komitee alluvusse on moodustatud prognoosimise, mudelite arendamise ja riigirahanduse töörühmad, milles osalevad ka Eesti Panga eksperdid. Euroala prognoos on oluline sisend rahapoliitiliste otsuste kujundamisse, Euroopa Keskpanka nõukogu kasutab seda majandusolukorra ja hinnastabiilsusega seotud riskide hindamiseks.

Lisaks panustamisele eurosüsteemi prognoosi koostamisse osalevad Eesti Panga eksperdid ka Euroopa Komisjoni ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) prognoosimise töögruppides. Mõlema organisatsiooni prognooside valmimisel on Eesti Panga ekspertidel võimalus anda omapoolne hinnang Eesti majanduse seisukorrale ja väljavaatele.

Eesti Panga majandusprognoosi koostamisel kasutatakse ökonomeetrilisi mudeleid, mis sisaldavad olulisemaid Eesti majandusnäitajate vahelisi seoseid ning peamisi väliskeskonna mõjude ülekandekanaleid. Prognoosiks kasutatavaid mudeleid uuendatakse regulaarselt, et tagada seoste ajakohasus ja prognoosi täpsus.

Uuringud

Vastavalt strateegilisele uurimisplaanile valmis 2015. aastal **kümme uurimust** rahapoliitika, finantssektori ja reaalmajanduse ning makromajandus- ja pangandusmudelite süsteemi arendamise teemadel.

²⁰ Finantssektorit käsitleva seire kohta vt täpsemalt lk 18

Lisaks avaldamisele Eesti Panga toimetistes tutvustati uuringute tulemusi mitmetes rahvusvahelistes väljaannetes, EKP toimetistes ning rahvusvahelistel konverentsidel. 2015. aastal alustati uue **Eesti Panga teemapaberite**²¹ sarjaga, mille raames avaldatakse pangas tehtud analüüside ja uuringute ülevaateid.

2015. aastal jätkus tavapärase **uuringute alane rahvusvaheline ja kodumaine koostöö**. Eesti Panga spetsialistid osalesid EKPSi uurimisvõrgustikes *Competitiveness Network* ja *Wage Dynamics Network* ning euroala keskpankade uurimisvõrgustikus *Household Finance and Consumption Network*. Lisaks toetati Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli majanduse ja innovatsiooni doktori- ja magistriprogrammi raames 18. doktorantide suvekooli ning Tallinna Tehnikaülikooli eestveetava rahvusvahelise konverentsi „Economic Challenges in Enlarged Europe 2015“ korraldamist. Samuti oli vastavalt kokkulepitud rotatsioonikorrale Eesti Panga kanda Eesti Majandusteaduste Seltsi juhtimine.

2015. aastal toimus Eesti Pangas **kaksteist teadusseminari** ning külalisuurijana töötas panga majandusuuringute allosakonnas **neli väliseksperti**. Jätkus ka Eesti noortele majandusteadlastele mõeldud aastapremia väljaandmine.

Nõustamine

Eesti Pank on valitsuse nõustajaks mitmes olulises majanduspoliitika valdkonnas. Eesti Panga huvisfääris on eeskätt majanduse arengu tasakaalulisus ja Eesti finantssektori stabiilsus ning viimasega seonduvalt ka Euroopa majandus- ja rahaliidu parem toimimine.

²¹ „Eesti Panga teemapaberid“ on uus sari, mille raames avaldatakse pangas tehtud analüüside ja uuringute ülevaateid. Nende teemadering on lai ja võib seetõttu huvi pakkuda kõigile majandusasjatundjatele: teadlastele, poliitikakujundajatele, ettevõtjatele, aga ka majandushuvilistele teadmiste täiendamiseks.

Oma aasta jooksul avaldatud hinnangutes viitas Eesti Pank jätkuvale tasakaalustamatusele tööturul, mis ettevaates võib pärssida Eesti ettevõtjate konkurentsivõimet ning viia kättevõidetud turuosa kaotamisele. Samas toetavad Eesti majanduse kasvupotentsiaali korras riigirahandus, väike riigivõlg, vähenenud erasektori laenukoormus ning soodsad laenuitingimused. Samuti rõhutas Eesti Pank, et konservatiivse eelarvepoliitikaga on vaja jätkata, säilitamaks võimalus tasandada vajaduse korral eelarvepoliitika abil majandustsüklit.

Nõustamisest finantssektori õiguskeskkonna arendamise teemadel võib lähemalt lugeda alapeatükist [Finantssektori õiguskeskkonna muudatused](#).

Laiemalt arutati majanduspoliitika küsimusi kohtumistel Riigikogu rahandus-, majandus- ja ELi asjade komisjonidega, samuti regulaarsetel kohtumistel Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, kus olid esindatud ka peaministri büroo ja Vabariigi Presidendi Kantselei.

Lisaks Eesti Panga kui institutsiooni pädevusvaldkondadega seotud nõustajarollile kutsutakse paljudel juhtudel erinevatel riigisisestel koostööfoorumitel osalema ka Eesti Panga eksperte – näiteks Eesti Panga president on kutsutud eksperdina osalema peaministri juures tegutsevas Eesti majandusarengu töögrupis.

Eesti eelarvepoliitika hindamiseks 2014. aastal loodud sõltumatu eelarvenõukogu saab Eesti Pangalt tehniist tuge ruumide, tehniliste vahendite ja ka mõningase taustateabe näol, mida eelarvenõukogu tõlgendab iseseisvalt.

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ JA AVALIK SUHTLUS

Rahvusvaheline koostöö

Eesti Panga eesmärkide ja ülesannete täitmine toimub tihedas rahvusvahelises koostöös. Suurima osa Eesti Panga rahvusvahelisest suhtlusest moodustab koostöö Euroopa Keskpanga, ühtse pangandusjärelvalve (SSM) ning Rahvusvahelise Valuutafondiga (IMF). Lisaks osalevad Eesti Panga esindajad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) ja selle allüksuste töös. Eesti Pank teeb koostööd ka Rahvusvaheliste Arvelduste Panga (BIS), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ning Põhja- ja Baltimaade keskpankadega. Eesti Panga peamiste rahvusvahelise suhtluse partnerite kohta saab põhjalikumalt teavet Eesti Panga veebilehelt²². Täpsema ülevaate Eesti Panga esindajatest rahvusvahelistes koostöökogudes annab tabel 4.

Eesti Panga rahvusvahelise raha- ja majanduspoliitilise **koostöö märksõnadeks olid 2015. aastal rahapoliitilised sammud euroala majandus- ja hinnakasvu stimuleerimiseks, euroala finantsstabiilsuse tagamine ja Kreeka pangandussektori käekäigu jälgimine**. Euroala võlakriisi ja Ukraina kriisi valguses kujunes Eesti Panga jaoks oluliseks **IMFi laenuraamistiku ülevaatamine**, mis jätkub 2016. aastal. Märgilise tähendusega oli ka IMFi otsus lisada Hiina renminbi SDRi valuutakorvi. Aasta lõpus ratifitseeris USA IMFi 2010. aasta kvoodi- ja valitsemisreformi, mis toob Eesti jaoks 2016. aastal kaasa kvoodi suurenemise 149,7 miljoni SDRi võrra 243,6 miljoni SDRini.

IMFi ja Eesti seirekoostöö raames andis IMF oktoobris iga-aastase hinnangu Eesti majanduspoliitikale. IMF hindas Eesti majanduslikke ning institutsionaalseid pöhinäitajaid heaks ning juhtis

²² <http://www.eestipank.ee/eesti-pank/eesti-panga-rahvusvaheline-koostöö>.

tähelepanu asjaolule, et kasvuvõimekuse säilitamiseks peab Eesti eelistama tootlikkust suurendavaid investeeringuid ning rakendama teisi meetmeid, sh aktiivset tööturupoliitikat.

Avalikud suhted

Eesti Panga avalik suhtlus toetab keskpanga põhi-eesmärgi – euroala hinnastabiilsuse hoidmise – ja panga muude strateegiliste eesmärkide saavutamist. **Mida paremini saavad turuosalisel aru keskpanga tegevusest, seda edukamalt saab Eesti Pank oma ülesandeid täita**. Avalikkuse toetus keskpanga rahapoliitikale aitab suuresti kaasa Eesti ja euroala stabiilsusele ja kestlikule majandusarengule ning finantsstabiilsuse saavutamisele. Selleks annab Eesti Pank avalikkusele regulaarselt teavet, panga kõneisikud esinevad kohtumistel ja konverentsidel, kirjutavad arvamuskäikideid ning annavad kommentaare päevakajalistel teemadel. **2015. aastal käivitatud blogi** andis keskpanga ekspertidele juurde uue tööriista, mille abil selgitada avalikkusele päevakajalisi teemasid. Lisaks alustas Eesti Pank tegevust sotsiaalmeedias – Twitteris, mis annab võimaluse viia keskpanga sõnumeid kiiremini otse huvitatud inimesteni.

2015. aasta jooksul tundis meedia huvi Eesti Panga majanduskommentaari vastu, fookuses olid ka tööturuga seonduv ja majanduskasvu väljavaated. Samuti pakkusid huvi euroala rahapoliitilised otsused, eelkõige varaostukava. Avalikkuse tähelepanu pälvisid aasta jooksul teise seeria 20eurosed pangatähed ning erinevad sularaha ja kaardimaksetega seonduvad teemad. Ka pangale esitatud infopäringutes domineerivad rahateemalised küsimused: näiteks seoses Leedu euroalaga liitumisega tekkis küsimusi lühtide vahetamise kohta, kuid päriti ka emiteeritavate meene- ja mälestusmüntide kohta ning kroonide vahetamise võimaluste kohta keskpangas.

Tabel 4. Eesti Panga osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonide töös*

Euroopa Keskpankade Süsteem	
Euroopa Keskpanga nõukogu	Ardo Hansson
Euroopa Keskpanga üldnõukogu	Ardo Hansson
Euroopa Keskpanga järelevalvenõukogu	Madis Müller
Avalike suhete komitee	Katrin Kask, Viljar Rääsk
Eelarvekomitee	Kairi Rätsepp, Helga Käärik
Finantsstabiilsuse komitee	Jaak Tõrs
Infotehnoloogia komitee	Ahti Roosa, Jarmo Inkinen
Finantskontrolli komitee	Helga Käärik, Kairi Rätsepp
Makse- ja arveldussüsteemide komitee	Mihkel Nõmmela, Kaire Torsus
Organisatsiooni arendamise komitee	Kairi Rätsepp, Helga Käärik
Pangatähtede komitee	Rait Roosve, Margot Luukas
Personalikonverents	Kadi Kapral, Riina Padar-Leppiman
Raamatupidamise ja rahatulu komitee	Liivi Teder, Kairi Rätsepp
Rahapoliitika komitee	Martti Randveer, Peeter Luikmel
Rahvusvaheliste suhete komitee	Raoul Lättemäe, Anu Randveer
Riskijuhtimise komitee	Kaari Kumari, Rain Nõmmik
Siseauditorite komitee	Henn Oit, Janno Kase
Statistikakomitee	Jaanus Kroon, Ain Paas
Turuoperatsioonide komitee	Janno Luurmees, Toivo Kuus
Õiguskomitee	Kadi Kapral, Marek Feldman
Turu infrastruktuuride kõrgetasemeline töörühm	Madis Müller
SWIFTi ja CLSi järelevaatamise kõrgetasemeline töörühm	Kaire Torsus, Airi Uiboaid
TARGET2-Securitise nõukogu	Mihkel Nõmmela
Euroopa Liidu Nõukogu	
Mitteametlik majandus- ja rahandusajade nõukogu (mitteametlik ECOFIN)	Ardo Hansson
Majandus- ja rahanduskomitee (EFC)	Madis Müller, Raoul Lättemäe
Euromüntide alamkomitee (ECSC)	Inga Sokk, Meelis Mettus
Euroopa Komisjon	
Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga statistikafoorum	Jaanus Kroon
Raha-, finants- ja maksebilansistatistika komitee	Jaanus Kroon
Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD)	
Majanduspoliitika komitee	Martti Randveer, Ilmar Lepik
Finantsturgude komitee	Jana Kask
Rahvusvaheline Valuutafond (IMF)	
Aktsionäride nõukogu	Ardo Hansson
Põhja- ja Baltimaade valijaskonna rahandus- ja finantskomitee (NBMFC)	Madis Müller, Raoul Lättemäe
Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB)	
Haldusnõukogu	Ardo Hansson
Nõuandev tehniline komitee	Jana Kask
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA)	
Järelevalvenõukogu	Jaak Tõrs, Indrek Saapar
Rahvusvaheliste Arvelduste Pank (BIS)	
Aktsionäride nõukogu	Ardo Hansson
Keskpankade statistika komitee (Irving Fisher Committee)	Jaanus Kroon

* Tabelis on toodud ainult need komiteed ja koostööfoorumid, mille raames on 2015. aastal toimunud istungeid ja arutelusid.

Eesti Panga muuseumi põhieesmärk on hoida ja väärtustada Eesti Panga ja Eesti raha ajalugu kui üht osa Eesti kultuuripärandist. Lisaks sellele pakub muuseum põhjalikku teavet keskpanga rolli ja tegevuste kohta ühiskonnas. Lisaks ülevaatliskule väljapanekule pakkus muuseum nende teema-

dega põhjalikumaks tutvumiseks avatud loenguid ja korraldas ekskursioone erinevatele gruppidele. 2015. aastal näidati keskpanga rändnäitusi „Eesti raha margast euronit“ ja „Eurosüsteem“ üle Eesti koolides, raamatukogudes ja muuseumides.

Tabel 5. Avalik suhtlus arvudes

	2015
Pressiteated	158
Kõneisikute kommentaarid	236
Artiklid ja blogid	27
Suuliselt ja kirjalikult vastatud infopäringud	2393
Veebilehe külastused	u 850 000
Muuseumi külastused	19 800
Eesti Pank meedias	3583

FINANTSVARA INVESTEERIMINE

Reservihaldus

Eesti Panga reservid toetavad euroala rahastusteemi usaldusväärsust, tagavad keskpangale vajaliku tegevusvabaduse ja kindlustavad piisava kapitali olemasolu võimalike kahjude katteks.

Investeeringu eesmärk on teenida stabiilset mõõdukat tulu, tagades varade pikaajalise säilivuse. Peamiselt tehakse investeeringuid arenenud riikide likviidsetel raha- ja kapitaliturgudel.

Eesti Panga aktsepteeritavat riskitaset ja sellele vastavat oodatavat tulusust näitab normportfell, mille alusel mõõdetakse investeeringute tulusust ja riske. Normportfelli riskitaseme üle otsustab Eesti Panga juhatus lähtuvalt maailma finantsturgudest. Normportfell vaadatakse üle ja viiakse kokkulepitud riskitasemega vastasse vähemalt kord kvartalis.

Investeeringisvara struktuur

Eesti Panga investeeritud reservidest oli 2015. aasta lõpu seisuga paigutatud euroala riikide võlakirjadesse kokku 112 miljonit eurot. Välisvaluutareserv ehk euroalast väljapoole investeeritud osa reservidest oli 2015. aasta lõpus 352 miljonit eurot. Välisvaluutareservist enamiku moodustasid USA riigivõlakirjad, mida oli soetatud 140 miljoni euro väärtuses. Aasta jooksul suurendati aktsiaportfelli osa, mis 2015. aasta lõpu seisuga oli 73 miljonit eurot. Riskide parema hajutatuse tagamiseks investeeriti osa reservidest Austraalia, Kanada ja Suurbritannia riigivõlakirjadesse.

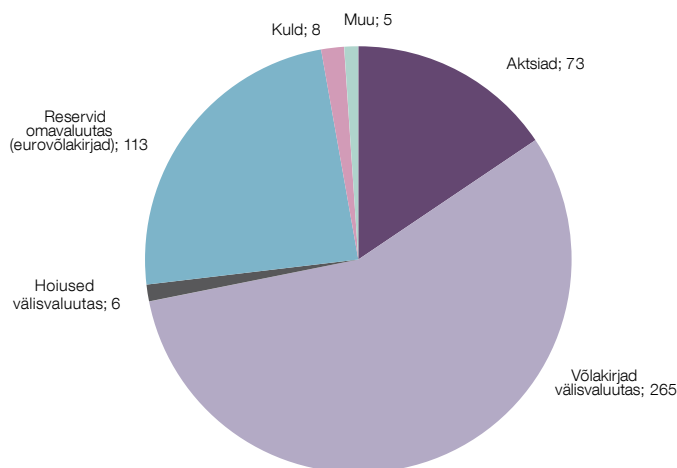
Kulda on Eesti Pangal jätkuvalt 8250 untsi (Troy) ehk 256,6 kg.

Investeeringitulemused

2015. aasta lõpus oli Eesti Panga investeerimisvarade portfelli suurus 462²³ miljonit eurot. Investeeringud teenisid aasta kokkuvõttes 9,9 miljonit eurot ehk investeerimisvarade tulusus oli 1,99%, mis ületas oluliselt rahaturu tulusust (vt joonis 10). Positiivsesse tulemusse panustasid nii aktsiate kui ka võlakirjade portfellid.

Vaatamata suurtele vahepealsetele kõikumistele olid aktsiahinnad 2015. aasta alguses ja aasta lõpus enam-vähem samal tasemel.

Joonis 10. Eesti Panga investeerimisvara struktuur (miljonit eurot)

Mitmed faktorid, mis toetasid aktsiate kursse viimase kuue aasta jooksul, on muutunud aastast 2015. Hiina majanduskasv aeglustus (koos Hiinaga on sattunud raskustesse muud arenevad riigid, nt Venemaa ja Brasiilia). FED alustas intressimäärade tõstmise tsüklit (teiste keskpankade rahapoliitikat peetakse juba ülimalt leebeks). Traditsioonilised aktsiaturgude väärtusindikaatorid (nt hinna ja kasumi suhe) viitavad sellele, et aktsiad ei ole

23 Siin ja edasipidi kuld ja tulu kullalt välja arvatud.

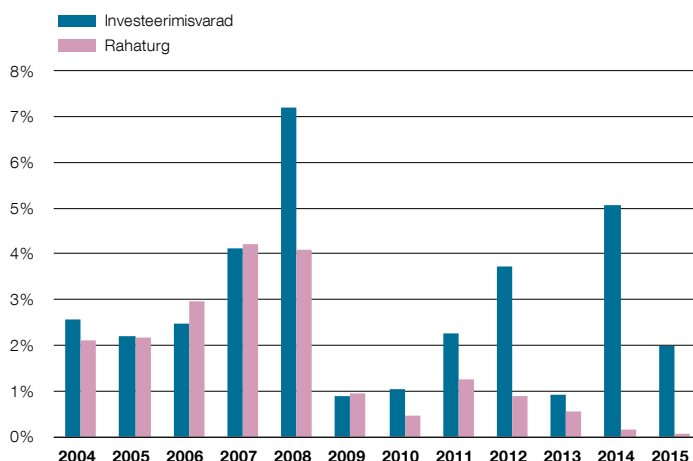
enam nii odavad kui kuus aastat tagasi. Aktsiaportfell teenis tulu peamiselt tänu USA dollari tugevnemisele, kuna valuutariski selles portfellis ei maandata. Võlakirjade hindade tõusu toetasid ühelt poolt leebe rahapoliitika euroalal ja Jaapanis, teiselt poolt globaalse inflatsiooni ootused (olulist rolli mängisid ka väga madalad toormehinnad).

Aktiivne investeerimine andis 2015. aastal normportfelli suhtes 1,5 miljonit eurot lisatulu. Aktiivsesse investeerimisse panustasid endiselt ka välisvaldajad. 2015. aasta lõpus oli Eesti Pangal kolm välisvaldurit: 2005. aastal alustas PIMCO, BlackRock investeerib Eesti Panga varasid alates 2006. aastast ja Informed Portfolio Management alates 2007. aastast. Välisvaldajate kasutuses on osa riskiliimidist, mis investeeritakse põhiliselt tuletisinstrumente kasutades.

Varahaldusteenuse osutamine

Täisteenusena osutati varahaldusteenust Tagatisfondile, mille investeerimisportfelli maht oli 2015. aasta lõpus 218 miljonit eurot.

Joonis 11. Investeerimisvarade tulusus võrreldes rahaturu tulususega

ARUANDEKOHUSTUS, JUHTIMINE, ORGANISATSIOON, PERSONALIPOLIITIKA

Keskpanga aruandekohustus

Keskpanga sõltumatus on hinnastabiilsuse tagamisele suunatud rahasüsteemi lahutamatu osa. Samas eeldab tänapäevane demokraatlik ühiskonnakorraldus igalt avalikke ülesandeid täitvalt institutsioonilt oma tegevuse kohta aruandmist. Aruandekohustus ja keskpanga sõltumatus on kaks teineteist tasakaalustavat põhimõtet.

Aruandmine Riigikogule

Lisaks Eesti Panga presidendi iga-aastasele ettekandele Riigikogus teeb keskpank Riigikoguga koostööd kohtumiste vormis ning annab vastusena Riigikogu liikmete esitatud küsimustele selgitusi ja kommentaare.

2015. aastal toimusid Riigikogu liikmetega järgmised kohtumised:

- 12. veebruar 2015 – Eesti Panga asepresident Ülo Kaasik esines ettekandega Riigikogu rahanduskomisjoni esimehe Rannar Vassiljevi korraldatud euroala keskpankade võlakirjaostukava teemalisel ekspertide kohtumisel;
- 17. veebruar 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson osales Riigikogu rahanduskomisjoni istungil toimunud laiendatud varaostukava ja eurosüsteemi võlakirjaostude teemalisel arutelul;
- 30. aprill 2015 – Eesti Panga juhatus kohtus Riigikogu rahanduskomisjoni esindajatega;
- 25. mai 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson esitles keskpanga aastaaruannet Riigikogu rahanduskomisjonile;
- 26. mai 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson ja Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler tutvustasid Riigikogule Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni aastaaruandeid;

- 21. september 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson vastas kümne Riigikogu liikme esitatud arupärimisele euroala keskpankade varaostukava kohta;
- 26. oktoober 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson ja asepresident Ülo Kaasik kohtusid Riigikogu rahanduskomisjoni esindajatega;
- 17. november 2015 – Eesti Panga president Ardo Hansson, asepresident Ülo Kaasik ning rahapoliitika ja majandusuuringute osakonna juhataja Martti Randveer arutasid Riigikogu rahanduskomisjoniga keskpanga reservkapitali teemat.

Keskpanga tegevus oma majanduspoliitiliste seisukohtade tutvustamisel

Eesti Panga seaduse § 21 lõige 5 sätestab, et Eesti Pank avaldab perioodiliselt andmeid oma tegevuse ning Eesti ja Euroopa Liidu majanduse kohta. Eesti Panga päevakajalised selgitused värskete majandusnäitajate ja majandusarengu kohta ilmuvad pressiteadete ja kommentaaridena. Põhjalikumad analüüsid avaldatakse keskpanga erinevates üllitiseseriates²⁴, mis kõik on kättesaadavad Eesti Panga veebilehelt.

Keskpangal on Eesti Panga seadusest ja riikliku statistika seadusest tulenev õigus ja kohustus teha oma vastutusvaldkonda puudutavat raha-, finants- ja maksebilansistatistikat. Seda avaldatakse Eesti Panga veebilehe statistikarubriikides.

Nagu kõik euroala liikmesriikide keskpangad, avaldab ka Eesti Pank kord kvartalis ulatuslikuma ülevaate euroala majandusolukorrast. See teavituskohustus tuleneb Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu protokollist nr 4 EKPSi ja EKP põhikirja kohta (artikkel 15.1).

²⁴ Vt ka lisa 3 „Eesti Panga publikatsioonid 2015“.

Aruandmine Eesti Panga nõukogule

Eesti Panga põhikirja § 8 järgi on nõukogu pädevuses järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle. Eesti Panga president ja asepresidendid annavad nõukogule regulaarselt teavet panga tegevuse ja eelarve täitmise kohta, samuti Eesti majanduse, rahapoliitika ja finantssektori olukorra kohta.²⁵

Juhtimine, organisatsioon

Eesti Panga juhatuse

Keskpanka tegevust juhib panga presidendist ja asepresidentidest koosnev juhatus. Eesti Panga juhatusse kuulusid 2015. aastal president Ardo Hansson ning asepresidendid Ülo Kaasik ja Madis Müller. Juhatuses esimees on oma ametikoha järgi Eesti Panga president, kelle ainupädevusse kuulub muu hulgas panganduspoliitika kujundamine, Euroopa Keskpankade Süsteemi ülesannete täitmise korraldamine ja Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine.

Juhtimissüsteemi ja töökorralduse arendamine

2015. aastal vaadati üle Eesti Panga **strateegia**, millele lisati senisest selgemad tulemusmõddikud.

2015. aasta algusest jõustusid **uued töötajate tasustamise põhimõtted**. Töötasu kujundamisel arvestatavaid eri komponente on nüüd vähem ning tasu on senisest enam konkreetse töötaja sooritusiga seotud.

Märtsis kinnitas juhatus Eesti Panga **riskijuhtimise strateegia**, mis määrab kindlaks panga riskijuhtimise sihid ja suunised ning riskijuhtimise arendussuunad.

Lähtudes vastavuskontrolli raamistikust kinnitati **vastavuskontrolli tööplaan** ning nende tööta-

jate üldkogum, kellelt riskijuht küsis juhatuse poolt kehtestatud detailsusega majanduslike huvide deklaratsioone. Sellega seoses täpsustati ka Eesti Panga töötajate ametialase käitumise juhendit. Ühtegi rikkumist riskijuht esitatud andmete põhjal ei tuvastanud.

Keskpank **lõpetas oma töötajatele laenude andmise**. Seoses õppelaenude andmise lõpetamisega kehtestati põhimõtted koostööpartnerite sõlmimiseks. Mais toimunud Eesti kaitsevääsuurõppusega seoses otsustas juhatus toetada keskpanka töötajate osalemist reservväelaste õppekogunemistel, tagades neile sel ajal palga säilimise.

Samuti kinnitati ajutiselt Euroopa Keskpanka või mõnda muusse rahvusvahelisse institutsiooni tööle suunduvate töötajate töölepingute peatamise põhimõtted.

2015. aastal osales 97% panga töötajatest koolitustel. **Keskmiselt tuli töötaja kohta 5,2 koolituspäeva**. Keskmine koolituskulu töötaja kohta oli 892 eurot. 2015. aastal investeeriti töötajate arendamisse 2,9% personalikuludest.

Lõppes juhtimiskoolituste tsükkel, kus osalesid nii juhatuse liikmed, osakonnajuhatajad kui ka allosakondade juhid. Programmi eesmärk oli juhtimisalaste teadmiste ja oskuste täiendamine, juhtimiskultuuri ühtlustamine ja juhtide koostöö arendamine.

2015. aastal toimus **korraline töötajate pühendumuse ja rahulolu uuring**, mida viiakse läbi kord kahe aasta tagant. Uuringus osalemise määr oli Eesti Panga ajaloo kõrgeim ja üldine trend ning rahulolu tase positiivsed.

²⁵ Vt ka peatükk „Eesti Panga nõukogu“.

Eesti Panga personal

Eesti Panga personalipoliitika eesmärk on tagada panga peaeesmärkide edukaks täitmiseks vajalike töötajate värbamine ja arendamine, motiveerimine ning turuolukorrale vastav tasustamine.

Eesti Pangas oli 2015. aasta lõpus tööl 234 töötajat (2014. aasta lõpus 238). Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli 2015. aastal 232,1 töötajat (2014. aastal 231,3 töötajat).

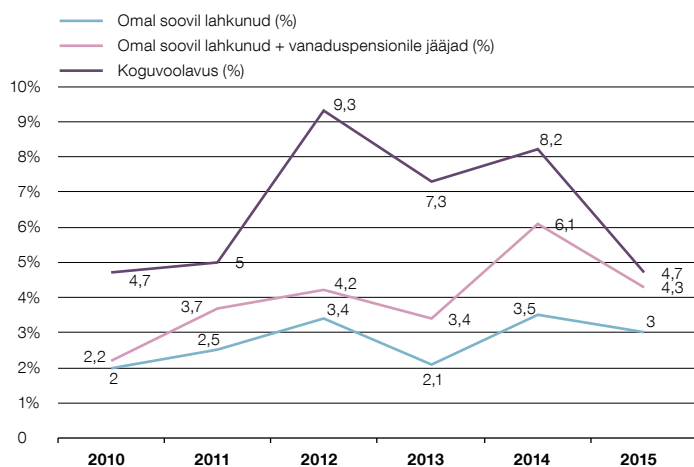
Eesti Panga töötajate keskmine vanus 2015. aastal oli 44,2. Töötajate keskmine tööstaaž 2015. aastal oli 11,8 aastat.

Eesti Panga töötajate keskmine kuine töötasu (sh puhkusetasud ja lisatasud öhtu- ja öötundidel ning puhkepäevadel ja riiklikel pühadel töötamise eest) oli 2015. aastal 2187 eurot (2014. aastal 2125 eurot). See näitaja hõlmab nii tippjuhte kui ka teenindajaid, kuid suurima osa keskpanga töötajaskonnast moodustavad spetsialistid.

Eesti Panga nõukogu liikmete ametipalk on määratud kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusega. Eesti Panga nõukogu esimehe ametipalk on 1854,58 eurot kuus ning Eesti Panga nõukogu liikmete ametipalk 1324,70 eurot kuus.

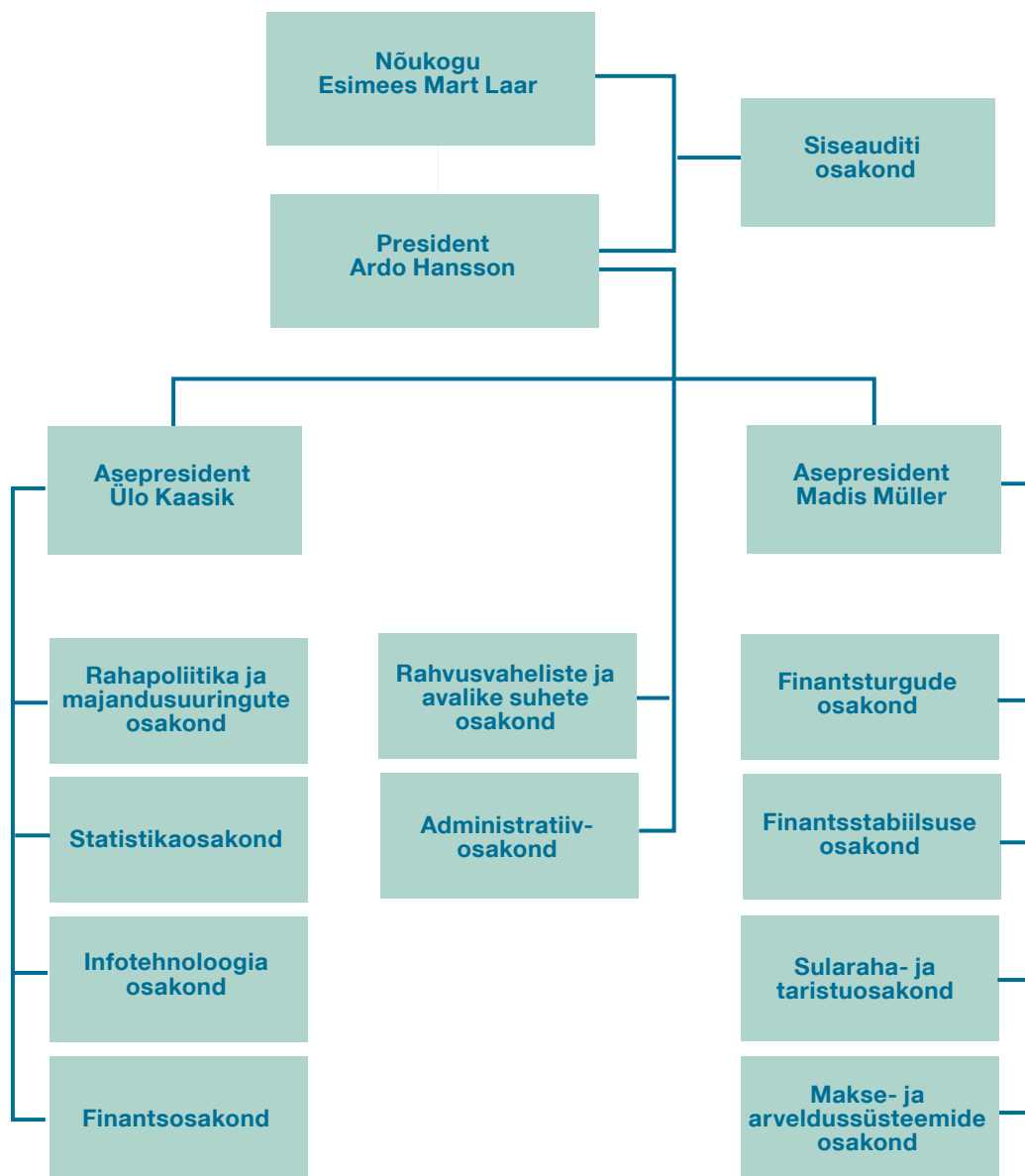
Eesti Panga personalikulud olid 2015. aastal 2,7% suuremad kui 2014. aasta kulud.

Joonis 12. Tööjõu voolavus Eesti Pangas 2010-2015

Eesti Panga presidendi ning asepresidentide töötasu suuruse otsustab Eesti Panga nõukogu. Alates 2015. aasta 1. juunist oli president Ardo Hanssoni töötasu 9100 eurot kuus, asepresidentide Madis Mülleri ja Ülo Kaasiku töötasu 7400 eurot kuus. Kokku oli Eesti Panga juhatuse liikmetele välja makstud tasu 2015. aastal 287 980 eurot.

Joonis 13. Eesti Panga organisatsiooniskeem seisuga 31.12.2015

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTARUANNE 31. detsembril 2015 lõppenud majandusaasta kohta

JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2015 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDELE

Juhatus deklareerib oma vastutust Eesti Panga 31. detsembril 2015 lõppenud majandusaasta aruande koostamise eest.

Eesti Panga aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) ja Euroopa Keskpanga (EKP) põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt²⁶. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi, kapitali ning majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eelmises lõigus kirjeldatud nõuete kohaselt eeldab juhatuse hinnanguid, mis mõjutavad Eesti Panga varasid ja kohustusi aruande kuupäeva seisuga ning tulusid ja kulusid aruandeperioodil. Need hinnangud põhinevad kättesaadaval infol Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga. Raamatupidamise aastaaruandes kajastatud majandustehingute lõplikud tulemused võivad erineda juhatuse antud hinnangutest.

Raamatupidamise aastaaruandele on 14. märtsil 2016 alla kirjutanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Ardo Hansson Eesti Panga president,
juhatuse esimees

Ülo Kaasik Eesti Panga asepresident,
juhatuse liige

Madis Müller Eesti Panga asepresident,
juhatuse liige

26 EKP 11. novembri 2010. aasta suunis (EKP/2010/20) raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (uuesti sõnastatud); EKP 21. detsembri 2011. aasta suunis (EKP/2011/27), EKP 10. detsembri 2012. aasta suunis (EKP/2012/29), EKP 15. detsembri 2014. aasta suunis (EKP/2014/54) ja EKP 2. juuli 2015. aasta suunis (EKP/2015/24), millega muudetakse suunist EKP/2010/20 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis.

BILANSS SEISUGA 31. DETSEMBER 2015 JA 2014
tuhat eurot

	Kirje	31.12.2015	31.12.2014
VARAD			
Kuld ja nõuded kullas	1	8 029	8 149
Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu		371 690	352 119
Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu	2	97 051	90 892
Pankade saldod, väärtpaberiinvesteeringud ja muud välisvarad	3	274 639	261 227
Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	4	83 391	64 157
Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	5	1 451	304
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediidiasutustele	6	75 000	52 000
Muud nõuded eurodes euroala krediidiasutuste vastu	7	2 203	1 888
Euroala residentide väärtpaberid eurodes		1 495 315	445 446
Rahapoliitika eesmärgil hoitavad väärtpaberid	8	1 384 577	243 866
Muud väärtpaberid	9	110 738	201 580
Eurosüsteemisesed nõuded		4 646 766	5 060 418
Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas	10	88 853	88 853
Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded	11	111 730	111 730
Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis	12	1 671 822	1 654 500
Muud eurosüsteemisesed nõuded (neto)	13	2 774 361	3 205 335
Muud varad		53 813	45 883
Materiaalne põhivara	14	18 097	19 309
Muud finantsvarad	15	234	217
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	16	613	1 836
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	17	20 256	10 984
Mitmesugused muud varad	18	14 613	13 537
VARAD KOKKU		6 737 658	6 030 364

Selgitused lk 44–71 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

tuhat eurot

	Kirje	31.12.2015	31.12.2014
KOHUSTUSED			
Ringluses olevad pangatähed	19	2 730 241	2 576 924
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste vastu		3 331 414	2 799 868
Arvelduskontod (sh kohustusliku reservi katmiseks)	20	3 331 414	1 549 868
Hoiustamise püsivõimalus	21	0	1 250 000
Kohustused eurodes teiste euroala residentide vastu	22	11 954	8 649
Kohustused eurodes euroalaväliste residentide vastu	23	20	2
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	24	78 869	73 887
Muud kohustused		100 238	103 302
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	16	7 470	11 604
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	25	3 757	3 669
Mitmesugused muud kohustused	26	89 011	88 029
Eraldised	27	30 000	26 000
Ümberhindluskontod	28	10 500	23 157
Kapital ja reservid	29	414 314	401 529
Kapital		200 000	190 429
Reservid		214 314	211 100
Aruandeaasta kasum		30 108	17 046
KOHUSTUSED KOKKU		6 737 658	6 030 364

Selgitused lk 44–71 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

2015. JA 2014. AASTA TULUDE-KULUDE ARUANNE

tuhat eurot

	Kirje	2015	2014
Intressitulu		49 844	39 224
Intressikulu		-34 978	-20 626
Puhas intressitulu	30	14 866	18 598
Realiseeritud kasum finantstehingutest		24 546	7 365
Finantsvarade allahindlused		-3 362	-433
Eraldised valuutakursi-, intressimäära- ja krediidi riski katmiseks	27	-4 000	-7 700
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	31	17 184	-768
Tulu tehingutasudest ja muudest tasudest		117	170
Kulu tehingutasudest ja muudest tasudest		-125	-99
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	32	-8	71
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	33	2 852	3 326
Rahatulu puhastulem	34	11 183	11 991
Muud tulud	35	1 055	1 096
Muud kulud	36	0	-209
Muud tulud ja kulud		1 055	887
Puhastulu kokku		47 132	34 105
Personalikulud	37	-8 635	-8 405
Halduskulud	38	-4 886	-4 862
Materiaalse põhivara kulum	14	-2 069	-2 056
Pangatähtede tootmise teenused	39	-518	-1 297
Muud põhitegevuskulud	40	-916	-439
Põhitegevuskulud		-17 024	-17 059
Aruandeaasta kasum		30 108	17 046

Selgitused lk 44–71 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Üldpõhimõtted

Eesti Panga (edaspidi „pank“) aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt²⁷. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eeldab juhatuselt hinnanguid Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga kättesaadaval teabel Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta.

Eesti Pank ei koosta rahavoogude aruannet, kuna Eesti Panga kui keskpanga rolli arvestades ei pakuks rahavoogude aruande avaldamine finantsaruande lugejatele olulist asjakohast teavet.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui puudub viide mõnele teisele ühikule.

Bilansikirjed on rühmitatud selliselt, et oleks tagatud bilansikirjete jaotus residentsuse (euroala, mitte-euroala) ja valuuta (euro, muud valuutad) järgi. Eraldi ridadel tuuakse välja rahapoliitikaga seotud nõuded ja kohustused.

Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuses nende toimumishetkel, välja arvatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud järgnevatel arvestuspõhimõtetes.

Varad ja kohustused

Varad ja kohustused kajastatakse bilansis, kui on tõenäoline, et pank saab varast või kohustusest tulevikus majanduslikku kasu või kahju; peaaegu kõik varade ja kohustustega seotud riskid ning õigused on üle võetud; vara või kohustuse väärtust ja sellest tekkivat tulu või kulu saab usaldusväärselt mõõta.

Finantsvarad ja kohustused

Finantsvarad hõlmavad raha, lepingulist õigust saada teiselt poolelt raha või muud finantsvara, ja lepingulist õigust vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kasulikel tingimustel. Finantskohustused hõlmavad lepingulist kohustust tasuda teisele poolele raha või muu finantsvaraga või vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kahjulikel tingimustel.

27 EKP 11. novembri 2010. aasta suunis (EKP/2010/20) raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (uuesti sõnastatud); EKP 21. detsembri 2011. aasta suunis (EKP/2011/27), EKP 10. detsembri 2012. aasta suunis (EKP/2012/29), EKP 15. detsembri 2014. aasta suunis (EKP/2014/54) ja EKP 2. juuli 2015. aasta suunis (EKP/2015/24), millega muudetakse suunist EKP/2010/20 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis.

Finantsvara võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle finantsvara eest makstud tasu õiglane väärtus. Finantskohustus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle eest saadud tasu õiglane väärtus. Finantsvara ja kohustust arvestatakse edaspidi selle tüübist tulenevalt turuväärtuses, soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses. Turuväärtuse all mõistetakse summat, mille eest informeeritud, mitteseotud ning huvitatud pooled vahetavad varasid või arveldavad kohustusi. Turuväärtuses kajastatavat finantsvara hinnatakse ümber igal bilansipäeval.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil kajastatav finantsvara hinnatakse alla, kui on tõenäoline, et selle kaetav väärtus on väiksem bilansilisest väärtusest. Olulise finantsvara väärtuse langust hinnatakse iga objekti puhul eraldi. Väärtuse langust hinnatakse kogumina niisuguse finantsvara puhul, mis ei ole individuaalselt oluline ja mille korral ei ole otseselt teada, et selle väärtus on langenud. Finantsvara allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes kuluna.

Välisvääringus toimunud tehingute kajastamine

Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidega tehtud tehingud (v.a väärtpaberitehingud) kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. Arvelduspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja tehingud kajastatakse bilansis. Välisvaluuta ost ja müük mõjutavad välisvaluuta netopositsiooni tehingupäeval ning realiseeritud müügitulem arvutatakse samuti tehingupäeval. Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidelt kogunenud intress ning üle- või alakurs arvutatakse ja kirjendatakse iga päev. Need summad mõjutavad iga päev ka välisvaluuta positsiooni.

Välisvääringus nomineeritud varad ja kohustused konverteeritakse eurodeks bilansipäeval kehtiva Euroopa Keskpanga vahetuskursi alusel. Tulud ja kulud konverteeritakse tehingu kajastamise päeval kehtiva Euroopa Keskpanga vahetuskursi alusel. Bilansiliste ja bilansiväliste instrumentide ning välisvaluutavarade ja -kohustuste ümberhindlus toimub vääringute kaupa.

Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) arvestusühik (SDR) määratakse valuutakorvi alusel. Eesti Pangale kuuluvate IMFi arvestusühikute ümberhindamiseks arvutati SDRi väärtus nelja vääringu (USA dollar, euro, Jaapani jeen ja Suurbritannia nael) vahetuskursside kaalutud summana eurosse seisuga 31. detsember 2015.

2015. ja 2014. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	31.12.2015	31.12.2014
USD	1,0887	1,2141
GBP	0,73395	0,7789
JPY	131,07	145,23
SDR	0,78567	0,8386

Kuld

Kulla väärtust hinnatakse aasta lõpu turuhinna alusel, eristamata hinna ja valuuta ümberhindluse erinevusi. 31. detsembril 2015 lõppenud aastal hinnati kulla väärtust sama aasta 31. detsembril kehtinud euro ja USA dollari vahetuskursi põhjal arvatud kullaunsi eurohinna alusel.

Väärtpaberid

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid kajastatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, mida väärtuse langusel korrigeeritakse olenemata sellest, kas neid hoitakse tähtajani või mitte.

Muud väärtpaberid

Turukõlblikke väärtpabereid (v.a rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid) ja muid samalaadseid varasid hinnatakse konkreetsete väärtpaberite kaupa bilansipäeval kehtinud keskmiste turuhindade või asjakohase tulukõvera alusel. 31. detsembril 2015 lõppenud aasta puhul kasutati sama aasta 31. detsembril kehtinud keskmisi turuhindu.

Tulude kajastamine

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Välisvaluuta, kulla ja väärtpaberite müügist saadud realiseeritud kasum ja kahjum kajastuvad tulude-kulude aruandes. Need arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel.

Realiseerimata kasumit ei kajastata tulude-kulude aruandes, vaid bilansis real „Ümberhindluskontod“.

Realiseerimata kahjum kajastatakse aasta lõpu seisuga tulude-kulude aruandes real „Finantsvarade allahindlused“, kui see ületab asjaomasel ümberhindluskontol kajastatud eelnevate perioodide ümberhindluskasumit. Ühe valuuta-, väärtpaberi- ja kullapositsiooni realiseerimata kahjumit ei tasaarvestata teise valuuta-, väärtpaberi- ega kullapositsiooni realiseerimata kasumiga. Kui mis tahes valuuta-, väärtpaberi- või kullapositsiooni puhul tuvastatakse aasta lõpus realiseerimata kahjum, vähendatakse selle keskmist hinda, et see vastaks aasta lõpu vahetuskursile või turuhinnale.

Ostetud väärtpaberite üle- ja alakursid kajastatakse osana intressitulust ning amortiseeritakse igapäevaselt väärtpaberi eluea lõpuni.

Pöördtehingud

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiostutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna, st väärtpaberid kajastatakse bilansis varana ning tagasiostusumma kohustusena.

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügitehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel antud laenuna. Pöördrepotehingute tagatiseks olevaid väärtpabereid ei kajastata panga bilansis.

Investeeringud aktsiatesse

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud turuväärtuses, kui seda saab usaldusväärselt hinnata. Aktsiate turuväärtust ei saa usaldusväärselt hinnata, kui aktsiatega aktiivselt ei kaubelda ning puuduvad nende väärtuse usaldusväärse hindamise alternatiivsed meetodid. Kõnealusel juhul kajastatakse aktsiad soetusmaksumuses, mida väärtuse langusel korrigeeritakse. Aktsiate müügitulu ja -kulu on kirjendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügingimused on täidetud. Dividenditulu on kajastatud perioodi tuluna.

Põhivara

Põhivaraks peetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 3200 eurost. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtuga otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, hoonete tehnosüsteemid, infotehnoloogia riistvara, tarkvara ja muu pikaajalise kasutuseaga vara. Samuti kajastatakse põhivara hulgas ettemaksed põhivara eest.

Maa ja kunsti- ning kultuurivara soetusmaksumust ei amortiseerita. Lähtudes varade eeldatavast kasutuseast, arvestatakse ülejäänud põhivaralt kulumit lineaarsel meetodil allpool esitatud kulumimäärade kohaselt.

	2015
Hooned ja ehitised	3%
Hoonete tehnosüsteemid	10%
Riistvara	20%
Tarkvara, mootorsõidukid	15–50%
Muu põhivara	7–20%

Tarkvara kulumimäärade eristamise vajadus tuleneb kõrge soetusmaksumuse ja erineva kasuliku tööeaga rakendustarkvara kasutuselevõtust.

Hilisemad väljaminekud materiaalse põhivara objektile kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et pank saab tulevikus varaobjektiga seotud majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Jooksvad hooldus- ja remonditööd kajastatakse perioodikuluna.

Eraldised valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinna riski katmiseks

Keskpanga tegevuse olemust arvestades võib pank moodustada bilansis eraldise valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinnariski katmiseks. Panga juhatus otsustab eraldise suuruse ja kasutamise panga riskipositsiooni põhjendatud hinnangu alusel.

Finantsinspeksiooniga seotud nõuded ja kohustused

Eesti Panga bilansis on nõue Finantsinspeksiooni vastu seoses Eesti Panga osutatud teenustega ja käibevara hankimisega ning kohustus seoses Finantsinspeksiooni arvelduskontoga Eesti Pangas.

Bilansivälised instrumendid

Välisvaluutainstrumendid, st välisvaluuta forvardtehingud, valuutavahetustehingute forvardosad ja muud välisvaluutainstrumendid, mis hõlmavad ühe valuuta vahetamist teise vastu tulevasel kuupäeval, arvatakse kursivahest tuleneva kasumi ja kahjumi arvutamisel välisvaluuta netopositsiooni hulka.

Intressimäära instrumendid hinnatakse ümber konkreetsete instrumentide põhiselt. Intressimäära futuurlepingute marginaalide igapäevased muutused kajastatakse tulude-kulude aruandes. Optsioontehinguid ja intressimäära vahetuslepinguid hinnatakse üldtunnustatud meetodite kohaselt, kasutades kättesaadavaid turuhindu ja -kursse ning diskontotegeureid alates arvelduspäevast kuni hindamispäevani.

Tingimuslikud kohustused

Tingimuslike kohustustena avalikustatakse aastaaruande lisades lubadused, garantiid ja muud kohustused, mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kuid mille realiseerumise tõenäosus on panga juhtkonna hinnangul väiksem kui mitterealiseerumise tõenäosus.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmned bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ega kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse lisas.

Ringluses olevad pangatähed

Europangatähti lasevad ringlusse Euroopa Keskpank ja euroala riikide keskpangad, kes koos moodustavad eurosüsteemi.²⁸ Ringluses olevate europangatähtede koguväärtus jaotatakse eurosüsteemi riikide keskpankade vahel iga kuu viimasel tööpäeval vastavalt pangatähtede jaotamise alusele.²⁹

Euroopa Kesk pangale jaotatud osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest on 8%. Ülejäänud 92% on jaotatud eurosüsteemi riikide keskpankadele vastavalt nende kapitaliosalusele Euroopa Keskpangas. Eesti Panga osa eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud pangatähtede koguväärtusest on avaldatud bilansi kohustuste poolel kirjel „Ringluses olevad pangatähed”.

Pangatähtede jaotamise aluse kohaselt eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud europangatähtede väärtuse ja keskpankade tegelikult ringlusse lastud europangatähtede väärtuse erinevust kajastatakse eurosüsteemisest saldodena. Need intressi kandvad nõuded või kohustused³⁰ avaldatakse allkirjel „Eurosüsteemisest saldod: netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt teema „Eurosüsteemisest saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

28 EKP 13. detsembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/29) europangatähtede emiteerimise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 26.

29 Pangatähtede jaotamise alus – protsentuaalne väärtus, mis tuleneb EKP osa arvessevõtmisest europangatähtede koguväljalaskes ja kapitali märkimise aluse kohaldamisest riikide keskpankade osale selles kogusummas.

30 EKP 25. novembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/23) eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpankade emissioonitulu jaotuse kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 17.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevaid eurosüsteemiseseid saldosisid korrigeeritakse eurosularahale ülemineku aasta³¹ ja sellele järgneva viie aasta jooksul, et vältida suuri muutusi riikide keskpankade tuludes eelnevate aastatega võrreldes. Korrigeerimisel võetakse arvesse erinevust vaatlusalusel perioodil³² eurosüsteemi riikide keskpankade ringluses lastud pangatähtede keskmise väärtuse ja nende pangatähtede keskmise väärtuse vahel, mis neile sel perioodil EKP kapitali märkimise aluse järgi oleks jaotatud. Korrigeerimisi vähendatakse aasta-aastalt kuni eurosularaha kasutuselevõtule järgnenud kuuenda aasta esimese päevani, kui tulu pangatähtedelt jaotatakse täielikult võrdeliselt eurosüsteemi riikide keskpankade EKP kapitali sisse makstud osadega. Nendelt saldodelt saadav intressitulu ja -kulu tasaarveldatakse EKP kaudu ja avaldatakse kirjel „Puhas intressitulu”.

Euroopa Keskpanga kasumi vahejaotus

Euroopa Keskpanga nõukogu otsuse kohaselt tuleb EKP emissioonitulu, mis tekib 8% europangatähtede jaotamisest EKP-le, ja EKP tulu, mis tekib väärtpaberituruprogrammi, kaetud võlakirjade kolmanda ostukava, varaga tagatud väärtpaberite ostukava ja avaliku sektori väärtpaberite ostukava raames ostetud väärtpaberitelt, täies ulatuses jaotada eurosüsteemi riikide keskpankadele samal majandusaastal, kui see tekib. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, jaotab EKP selle tulu järgneva aasta jaanuaris kasumi vahejaotuse käigus.³³ Jaotatakse kogu tulu, välja arvatud juhul, kui EKP aasta puhaskasum on väiksem kui ringluses olevatelt europangatähtedelt ja ülalmainitud programmide raames ostetud väärtpaberitelt saadud tulu. Jaotatavat tulu võidakse vähendada juhul, kui EKP nõukogu teeb otsuse eraldise moodustamiseks, et katta valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinna riske. EKP nõukogu võib ka otsustada, et kulud, mida EKP on kandnud seoses europangatähtede emiteerimise ja käitlemisega, kaetakse ringluses olevatelt europangatähtedelt saadud tulust.

Eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud tulu avaldatakse tulude-kulude aruandes kirjel „Tulu aktsia-telt ja osalustelt”.

Eurosüsteemisesed saldod

Eurosüsteemisesed nõuded, mis tulenevad Eesti Panga kapitaliosalusest Euroopa Keskpangas, esitatakse kirjel „Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas”.

Eurosüsteemisesed saldod, mis tulenevad eurosüsteemiga liituvate riikide EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest, nomineeritakse eurodes ja esitatakse kirjel „Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded”.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemisesed saldod esitatakse ühtse netovara või -kohustusena kirjel „Netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

31 Eurosularahale ülemineku aasta on aasta, kui europangatähed saavad liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks.

32 Vaatlusperiood on 24 kuu pikkune ajavahemik, mis algab 30 kuud enne päeva, kui europangatähed saavad vaadeldavas liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks. Eesti Panga puhul oli see periood juuli 2008 kuni juuni 2010.

33 EKP 15. detsembri 2014. aasta otsus (EL) 2015/298 (EKP/2014/57) Euroopa Keskpanga tulu vahepealse jaotamise kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 53, 25.2.2015, lk 24).

Eurosüsteemisesed saldod tulenevad valdavalt Euroopa Liidus tehtavatest piiriülestest maksetest, mis arveldatakse keskpanga rahas eurodes. Enamasti algatavad neid tehinguid erasektori üksused (st krediidasutused, ettevõtted ja üksikisikud). Tehingud töödeldakse TARGET2³⁴ kaudu ja nende põhjal tekivad vastastikku saldod Euroopa Liidu keskpankade TARGET2 kontodel. Saldod tasaarveldatakse ja suunatakse iga päev EKP-le, mille tulemusena jääb iga liikmesriigi keskpangale üksainus netopositsioon EKP suhtes. Euroala riikide keskpankade eurosüsteemisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGET2s, ning muud eurosüsteemisesed positsioonid eurodes (nt kasumi vahejaotus keskpankadele, rahatulu jaotamine) esitatakse bilansis ühtse varade või kohustuste netopositsioonina kirjetel „Muud eurosüsteemisesed nõuded (neto)” või „Muud eurosüsteemisesed kohustused (neto)”.

---

34 Üleeuroopaline automatiseeritud reaajaline brutoarvelduste kiirülekandesüsteem

BILANSI LISA

KIRJE 1 – KULD JA NÕUDED KULLAS

Eesti Panga kullareservide väärtuse muutusest annab ülevaate alljärgnev tabel.

	31.12.2015	31.12.2014
Kuld (untsi)	8 250,171	8 250,171
Untsi turuhind (eurot)	973,225	987,769
Ümberhindlus (tuhat eurot)	842	961
Turuväärtus (tuhat eurot)	8 029	8 149

KIRJE 2 – NÕUDED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI VASTU

Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu sisaldavad IMFi arvestusühiku (SDR) kontot IMFis ja reservpositsiooni IMFis.

	31.12.2015	31.12.2014
SDRi konto IMFis	78 976	73 982
Reservpositsioon IMFis	18 075	16 910
Osalus IMFis	119 518	112 039
IMFi konto nr 1	-101 443	-95 129
Kokku	97 051	90 892

tuhat eurot

SDRi konto Rahvusvahelises Valuutafondis

IMFi igale liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenuhingute ja mitmesuguste muude operatsioonide korral. SDRi kontol kajastatakse IMFi liikmesriikidele välisreservide toetuseks ja ülemaailmse likviidsuse suurendamiseks jagatud SDRid (vt kirje 24 „Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje“).

Reservpositsioon Rahvusvahelises Valuutafondis

Eesti Pank esindab Eesti Vabariiki Rahvusvahelises Valuutafondis. IMFi igale liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse IMFis. Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olek on kajastatud varades ja võrdub liikmesriigi kvoodiga. Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis oli 2015. aasta lõpul 93,9 miljonit SDRi.

Reservpositsiooni IMFis moodustab kvoodi ja IMFi konto nr 1 netosumma. Reservpositsiooni kasvu põhjus 2015. aastal oli SDR kursi muutus. Reservpositsiooni suurust mõjutab Eesti Vabariigi osalemine IMFi finantstehingute plaanis (FTP) summas 7 miljonit SDRi. Eesti osaleb IMFi finantstehingute plaanis alates 2012. aastast.

KIRJE 3 - PANKADE SALDOD, VÄÄRTPABERIINVESTEERINGUD JA MUUD VÄLISVARAD

Kirjel 3 kajastatakse pangakontode jäägid välisvääringus euroalavälistes krediidasutustes ja Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Kanada dollarites ning Suurbritannia naelades nomineeritud investeeringud euroalaväliste residentide väärtpaberitesse. Eesti Panga välisvaluutareservid olid paigutatud peamiselt Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Kanada ja Suurbritannia valitsuste väärtpaberitesse.

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Väärtpaberid	263 137	248 990
Tähtajalised hoised	10 655	11 284
Arvelduskontod	847	953
Kokku	274 639	261 227

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
USD	151 959	161 107
AUD	50 304	49 132
CAD	47 562	50 834
GBP	24 773	18
JPY	33	82
NZD	3	9
CHF	2	19
DKK	2	2
SEK	1	23
NOK	0	1
Kokku	274 639	261 227

KIRJE 4 - NÕUDED VÄLISVÄÄRINGUS EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 4 kajastatakse pangakontode jäägid välisvääringus euroala krediidasutustes ja USA dollarites nomineeritud tähtajalised hoised ning investeeringud euroala residentide aktsiatesse.

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Aktsiad	73 175	56 780
Tähtajalised hoised	5 686	0
Arvelduskontod	4 530	7 377
Kokku	83 391	64 157

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
USD	82 498	61 414
CAD	308	-586
GBP	307	2 630
AUD	220	87
SEK	62	698
CHF	9	9
NZD	4	29
NOK	0	30
JPY	-17	-154
Kokku	83 391	64 157

KIRJE 5 - NÕUDED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 5 kajastatakse pangakontode jäägid eurodes euroalavälistes krediidasutustes ja eurodes nomineeritud investeringud euroalaväliste residentide väärtpaberitesse.

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Väärtpaberid	1 315	0
Arvelduskontod	136	304
Kokku	1 451	304

KIRJE 6 - RAHAPOLIITILISTE OPERATSIOONIDEGA SEOTUD LAENUD EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTELE

Eurosüsteemi omanduses on kokku 558 989 miljoni euro väärtuses rahapoliitilisi nõudeid, millest Eesti Panga bilansis on 75 miljoni euro väärtuses (2014. aastal 52 miljoni euro väärtuses) pikemaajalisi refinantseerimistehinguid tähtaegadega 36 kuni 48 kuud. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad rahapoliitiliste operatsioonidega seotud realiseeruvaid riske täies ulatuses jagama võrdeliselt EKP kapitali sissemakstud osadega. Eesti Panga osatähtsus EKP sissemakstud kapitalis on alates 1. jaanuarist 2015 0,27390%.

Kahjum võib tekkida vaid siis, kui vastaspool jääb maksejõuetuks ja kui vastaspoole tagatise realiseerimisest saadud vahendid on ebapiisavad. EKP nõukogu on välistanud riskide jagamise, kui tegu on tagatiseaga, mida riikide keskpangad võivad aktsepteerida omal vastutusel.

KIRJE 7 - MUUD NÕUDED EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTE VASTU

Kirjel 7 kajastatakse pangakontode jäägid eurodes euroala krediidasutustes.

KIRJE 8 – RAHAPOLIITIKA EESMÄRGIL HOITAVAD VÄÄRTPABERID

Kirjel 8 kajastatakse väärtpaberid, mis Eesti Pank on omandanud kaetud (tagatud) võlakirjade teise ostukava raames³⁵, väärtpaberituruprogrammi raames³⁶ ja avaliku sektori väärtpaberite ostukava raames³⁷.

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Avaliku sektori väärtpaberite ostukava	1 228 386	0
Väärtpaberituruprogramm	142 716	216 261
Kaetud võlakirjade teine ostukava	13 475	27 605
Kokku	1 384 577	243 866

2010. aasta mais alguse saanud väärtpaberituruprogrammi raames said EKP ja riikide keskpangad osta euroala avaliku sektori ja erasektori võlakirju, et leevendada häireid euroala võlakirjaturgude teatavates segmentides ning taastada rahapoliitika ülekandemehhanismi nõuetekohane toimimine. 2012. aasta septembris otsustas EKP nõukogu väärtpaberituruprogrammi lõpetada.³⁸

2011. aasta oktoobris käivitatud kaetud võlakirjade teise ostukava raames ostsid EKP ja riikide keskpangad euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud kaetud võlakirju, et leevendada krediidiasutuste ja ettevõtete rahastamistingimusi ning ärgitada krediidiasutusi säilitama ja laiendama klientidele laenamist. Kaetud võlakirjade teine ostukava lõpetati 31. oktoobril 2012.

2014. aastal vähenes nimetatud kirjete väärtus seoses väärtpaberite lunastamisega.

2. oktoobril 2014 tegi EKP nõukogu teatavaks kaetud võlakirjade kolmanda ostukava tehnilised üksikasjad, mille raames EKP ja riikide keskpangad hakkasid ostma eurodes nomineeritud kaetud võlakirju, et leevendada krediidiasutuste rahastamistingimusi. Programm vältab vähemalt kaks aastat.

2014. aasta oktoobris alguse saanud varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames³⁹ võib eurosüsteem euroala majandusele krediidid pakkumise toetamiseks osta nii esmaselt kui ka teiseselt turult kõrgema ja garanteeritud keskmise järgu nõudeõigusega varatagatisega väärtpabereid (senior and guaranteed mezzanine tranches of asset-backed securities). Esmased ostud teeb Euroopa Keskpank. Programm vältab vähemalt kaks aastat.

22. jaanuaril 2015 otsustas EKP nõukogu alustada varaostudega avaliku sektori väärtpaberite ostukava raames, et parandada ettevõtete ja majapidamiste rahastamise võimalusi, ergutada investeeinguid ja

35 EKP 2. juuli 2009. aasta otsus (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 175, 4.7.2009, lk 18), EKP 3. novembri 2011. aasta otsus (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 297, 16.11.2011, lk 70), EKP 15. oktoobri 2014. aasta otsus (EKP/2014/40) tagatud võlakirjade kolmanda ostukava rakendamise kohta (ELT L 335, 22.11.2014, lk 22).

36 EKP 14. mai 2010. aasta otsus (EKP/2010/5) väärtpaberituruprogrammi loomise kohta (ELT L 124, 20.5.2010, lk 8).

37 EKP 4. märtsi 2015. aasta otsus (EKP/2015/10) avaliku sektori väärtpaberite järelturult ostmise kava kohta (ELT L 121, 14.5.2015, lk 8).

38 Vt EKP 6. septembri 2012. aasta ingliskeelne pressiteade rahapoliitiliste otsetehingute tehniliste üksikasjade kohta.

39 EKP 19. novembri 2014. aasta otsus (EKP/2014/45) varaga tagatud väärtpaberite ostukava rakendamise kohta (ELT L 1, 6.1.2015, lk 4).

tarbimist euroalal ning lõppkokkuvõttes panustada sellesse, et hoida inflatsioon keskpika aja jooksul alla 2%, kuid selle lähedal. Ostetavate varade hulka kuuluvad euroala valitsuste ning Euroopa institutsioonide ja agentuuride võlakirjad. Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas alustada 2015. aasta märtsist igakuiste varaostudega mahus keskmiselt kuni 60 miljardit eurot. 2015. aasta detsembris otsustati, et igakuiseid oste plaanitakse teha kuni 2017. aasta märtsi lõpuni. 3. juunil andis Euroopa Keskpannga nõukogu Eesti Pangale erandkorras loa osta varaostukava raames alates juunist asendusostudena võrguettevõtte Elering võlakirju. Euroopa Keskpannga nõukogu tegi erandi, kuna erinevalt teistest euroala riikide keskpankadest pole Eesti Pangal võimalik osta järelturult oma valitsuse võlakirju. 2015. aasta lõpul oli võrguettevõtte Elering võlakirjade maht Eesti Panga bilansis 47 080 974 eurot.

Euroopa Keskpannga nõukogu hindab regulaarselt nende programmide raames ostetud väärtpaberitega seotud finantsriske.

Eurosüsteemi riikide keskpankade omanduses olevate väärtpaberituruprogrammi raames ostetud võlakirjade kogusumma on 122 952 miljonit eurot, millest Eesti Panga bilansis on 143 miljonit eurot. Eurosüsteemi riikide keskpankade omanduses olevate kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames ostetud võlakirjade kogusumma on 143 340 miljonit eurot. Avaliku sektori väärtpaberite järelturult ostmise kava raames ostetud Euroopa institutsioonide võlakirjade kogusumma on 59 760 miljonit eurot, millest Eesti Panga bilansis on 1 181 miljonit eurot. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad väärtpaberituruprogrammi, kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja avaliku sektori väärtpaberite ostukava raames (v.a valitsuste võlakirjad) hoitavate väärtpaberite realiseeruvaid riske täies ulatuses jagama võrdeliselt osadega, mis nad on sisse maksnud EKP kapitali.

Kõigi kuue ostukava raames ostetud väärtpaberid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, väärtpaberite allahindlus tehakse väärtuse languse puhul (vt teema „Väärtpaberid” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Iga-aastaselt vara väärtuse languse kontrollimisel võetakse aluseks hinnangulised tagasisaadavad summad aasta lõpu seisuga. Käesoleval aastal tuvastati kontrollimise käigus ainult üks väärtpaberituru programmiga seotud varade väärtuse langusnäitaja. EKP nõukogu leidis, et tuvastatud langusnäitaja ei too kaasa muutusi väärtpaberitega seotud tulevastes rahavoogudes. Seega ei tuvastatud 2015. aastal kõnealuste väärtpaberite väärtuse langust.

KIRJE 9 – MUUD VÄÄRTPABERID

Kirjel 9 kajastatakse eurodes nomineeritud investeringud euroala residentide väärtpaberitesse.

KIRJE 10 – KAPITALIOSALUS EUROOPA KESKPANGAS

Kirjel 10 kajastatakse Eesti Panga osalus Euroopa Keskpangas. Euroopa Keskpankade Süsteemi põhikirja artikli 28 järgi on EKPSi liikmesriikide keskpangad ainsad EKP kapitali märkijad. Märgitava kapitali arvutamise alus on kapitaliosaluse määr, mis on kehtestatud EKPSi põhikirja artikli 29 kohaselt; seda korrigeeritakse iga viie aasta järel.

Seoses Leedu liitumisega euroalaga 1. jaanuaril 2015 muutusid liikmesriikide keskpankade EKP märgitud kapitali osakaalud.

	Osakaalud kapitali märgimises alates 1.01.2015 %	Osakaalud kapitali märgimises seisuga 31.12.2014 %
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2,4778	2,4778
Deutsche Bundesbank	17,9973	17,9973
Eesti Pank	0,1928	0,1928
Central Bank of Ireland	1,1607	1,1607
Bank of Greece	2,0332	2,0332
Banco de España	8,8409	8,8409
Banque de France	14,1792	14,1792
Banca d'Italia	12,3108	12,3108
Central Bank of Cyprus	0,1513	0,1513
Latvijas Banka	0,2821	0,2821
Lietuvos Bankas	0,4132	-
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	0,2030
Central Bank of Malta	0,0648	0,0648
De Nederlandsche Bank	4,0035	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	1,9631
Banco de Portugal	1,7434	1,7434
Banka Slovenije	0,3455	0,3455
Národná banka Slovenska	0,7725	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2564	1,2564
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	70,3915	69,9783
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8590	0,8590
Česká národní banka	1,6075	1,6075
Danmarks Nationalbank	1,4873	1,4873
Hrvatska narodna banka	0,6023	0,6023
Lietuvos Bankas	-	0,4132
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	1,3798
Narodowy Bank Polski	5,1230	5,1230
Banca Națională a României	2,6024	2,6024
Sveriges Riksbank	2,2729	2,2729
Bank of England	13,6743	13,6743
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	29,6085	30,0217
Kokku*	100,0000	100,0000

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide tabelis toodud arvude summaga.

Euroopa Liidu riikide keskpankade EKP kapitali sisse makstud osad on esitatud alljärgnevas tabelis.

	Märgitud kapital alates 1.01.2015 %	Sissemakstud kapital alates 1.01.2015 %	Märgitud kapital seisuga 31.12.2014 %	Sissemakstud kapital seisuga 31.12.2014 %
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	268 222 025	268 222 025	268 222 025	268 222 025
Deutsche Bundesbank	1 948 208 997	1 948 208 997	1 948 208 997	1 948 208 997
Eesti Pank	20 870 614	20 870 614	20 870 614	20 870 614
Central Bank of Ireland	125 645 857	125 645 857	125 645 857	125 645 857
Bank of Greece	220 094 044	220 094 044	220 094 044	220 094 044
Banco de España	957 028 050	957 028 050	957 028 050	957 028 050
Banque de France	1 534 899 402	1 534 899 402	1 534 899 402	1 534 899 402
Banca d'Italia	1 332 644 970	1 332 644 970	1 332 644 970	1 332 644 970
Central Bank of Cyprus	16 378 236	16 378 236	16 378 236	16 378 236
Latvijas Banka	30 537 345	30 537 345	30 537 345	30 537 345
Lietuvos bankas	44 728 929	44 728 929	-	-
Banque centrale du Luxembourg	21 974 764	21 974 764	21 974 764	21 974 764
Central Bank of Malta	7 014 605	7 014 605	7 014 605	7 014 605
De Nederlandsche Bank	433 379 158	433 379 158	433 379 158	433 379 158
Oesterreichische Nationalbank	212 505 714	212 505 714	212 505 714	212 505 714
Banco de Portugal	188 723 173	188 723 173	188 723 173	188 723 173
Banka Slovenije	37 400 399	37 400 399	37 400 399	37 400 399
Národná banka Slovenska	83 623 180	83 623 180	83 623 180	83 623 180
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005 389	136 005 389	136 005 389	136 005 389
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	7 619 884 851	7 619 884 851	7 575 155 922	7 575 155 922
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92 986 811	3 487 005	92 986 811	3 487 005
Česká národní banka	174 011 989	6 525 450	174 011 989	6 525 450
Danmarks Nationalbank	161 000 330	6 037 512	161 000 330	6 037 512
Hrvatska narodna banka	65 199 018	2 444 963	65 199 018	2 444 963
Lietuvos bankas	-	-	44 728 929	1 677 335
Magyar Nemzeti Bank	149 363 448	5 601 129	149 363 448	5 601 129
Narodowy Bank Polski	554 565 112	20 796 192	554 565 112	20 796 192
Banca Națională a României	281 709 984	10 564 124	281 709 984	10 564 124
Sveriges Riksbank	246 041 586	9 226 559	246 041 586	9 226 559
Bank of England	1 480 243 942	55 509 148	1 480 243 942	55 509 148
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	3 205 122 218	120 192 083	3 249 851 147	121 869 418
Kokku*	10 825 007 070	7 740 076 935	10 825 007 070	7 697 025 340

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide tabelis toodud arvude summaga.

Euroalaga liitumisel kohaldati Eesti Pangale EKPSi põhikirja artikli 48.2 sätet, mille järgi on keskpank kohustatud tasuma osa EKP reservidest, ümberhindluskontodest ning EKP riskieraldisest vastavalt oma kapitaliosalusele EKPs. Samuti kajastatakse sellel kirjel reservide, ümberhindluskontode ning EKP riskieraldise eest üle kantud summa 67 982 624 eurot.

KIRJE 11 – VÄLISVALUUTARESERVIDE ÜLEKANDMISEGA SAMAVÄÄRSSED NÕUDED

Kirjel 11 kajastatakse Eesti Panga nõuded, mis tulenevad eurosüsteemiga liitumisel EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest. Kõnealune välisvaluutareserv koosnes 85% ulatuses Jaapani jeenidest ja 15% ulatuses kullast. Nõuded on nomineeritud eurodes nende ülekandmise ajal kindlaks määratud väärtuse alusel. Välisvaluutas üle kantud nõuetelt makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt, arvestamata kulda, millel intressi ei maksta.

KIRJE 12 – NETONÕUDED SEOSSES EUROPANGATÄHTEDE JAOTAMISEGA EUROSÜSTEEMIS

Kirje 12 hõlmab Eesti Panga nõudeid eurosüsteemi vastu seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt teemad „Ringluses olevad pangatähed” ja „Eurosüsteemisesed saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).⁴⁰ Nõuetelt makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt.

KIRJE 13 – MUUD EUROSÜSTEEMISESED NÕUDED (NETO)

Kirjel 13 kajastatakse netonõuded, mis tulenevad TARGET2 konto saldost, eurosüsteemi riikide keskpankadelt kogutava ja neile jaotatava rahatulu vahest tulenevast nõudest ning EKP kasumi vahejaotuse nõudest.

	<i>tuhat eurot</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
TARGET2	2 760 954	3 191 028
Rahatulu ümberjaotamine	11 183	11 991
EKP kasumi vahejaotus	2 224	2 316
Kokku	2 774 361	3 205 335

TARGET2 saldole makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. 2015. aasta lõpul oli TARGET2 saldo tavapärasest suurem, kuna pangad hoiustasid aasta lõpul arvelduskontodele oluliselt suuremaid summasid (vt kirje 20 „Arvelduskontod (sh kohustusliku reservi katmiseks)“).

Nõue EKP vastu seoses rahatulu ümberjaotamisega tuleneb eurosüsteemi riikide keskpankadelt kogutava ja neile jaotatava rahatulu vahest (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 34 „Rahatulu puhastulem“).

Kirje hõlmab ka summasid, mida EKP peab euroala riikide keskpankadele maksma seoses kasumi vahejaotusega (vt „Euroopa Keskpanga kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Euroopa

40 Eurosüsteemi europangatähtedega seoses valitud arvestusmetoodika kohaselt jaotatakse EKP-le ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest iga kuu 8%. Ülejäänud 92% ringluses olevate europangatähtede väärtusest jaotatakse iga kuu riikide keskpankadele, kusjuures riikide keskpangad kajastavad bilansis oma europangatähtede osatähtsust EKP kapitali sisse makstud osa kohaselt. Eespool nimetatud arvestusmetoodika järgi riigi keskpangale jaotatud europangatähtede väärtuse ja ringlusse lastud europangatähtede erinevus kajastatakse kirjel „Eurosüsteemisesed netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis”.

Keskpannga nõukogu otsuse kohaselt jaotas EKP oma 2015. aasta tulu 812 134 495 eurot euroala riikide keskpankade vahel (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 33 „Tulu aktsiatelt ja osalustelt”).

KIRJE 14 – MATERIAALNE PÕHIVARA

tuhat eurot

Soetusmaksumus	Hooned	Riistvara	Tarkvara	Inventar	Mootor-sõidukid	Kokku
Jääk 2014. aasta lõpul	27 466	3 533	3 588	5 723	21	40 331
Soetatud	292	159	407	69	10	937
Maha kantud, müüdüd	0	-109	-382	-94	0	-585
Jääk 2015. aasta lõpul	27 758	3 583	3 613	5 698	31	40 683
Akumuleeritud kulum						
Jääk 2014. aasta lõpul	11 610	2 750	3 108	4 540	5	22 013
Arvestatud	1 004	287	289	482	6	2 068
Vähendatud	0	-109	-382	-94	0	-585
Jääk 2015. aasta lõpul	12 614	2 928	3 015	4 928	11	23 496
Jääkväärtus						
Jääk 2014. aasta lõpul	15 856	783	480	1 183	16	18 318
Jääk 2015. aasta lõpul	15 144	655	598	770	20	17 187
Ettemaksud põhivara eest						
Jääk 2014. aasta lõpul	0	18	973	0	0	991
Jääk 2015. aasta lõpul	0	0	910	0	0	910
Kokku põhivara						
Jääk 2014. aasta lõpul	15 856	801	1 453	1 183	16	19 309
Jääk 2015. aasta lõpul	15 144	655	1 508	770	20	18 097

Põhivara soetati 2015. aastal 0,94 miljoni euro eest (2014. aastal 1,04 miljoni euro eest). Hoonete hange-test moodustasid peamise osa hoonete renoveerimistööd. Mootorsõidukite hankes on kajastatud sõiduki soetamine pangale. Riistvarahanked olid seotud serverite, võrguseadmete ja SWIFT-i turvamoodulite soetamisega. Tarkvarahangetest olid suuremad panga kontomooduli, panga tarkvaradevahelise andmevahetuse vahevara ning dokumendihaldussüsteemi arendustööd. Peamise osa põhivarasoe-tuste ettemaksust moodustavad EKPSi tarkvarasüsteemide arendustööde osamaksud. Inventarihangetest moodustasid peamise osa rahatöötlemisseadmete ja turvaseadmete soetused.

KIRJE 15 – MUUD FINANTSVARAD

Kirjel 15 kajastatakse Rahvusvaheliste Arvelduste Panga ja SWIFT-i aktsiad.

Eesti Pangal on Rahvusvaheliste Arvelduste Pangas 214 aktsiat (200 hääleõigusega aktsiat) soetus-maksumusega 217 118 eurot.

Vastavalt SWIFT-i põhikirja artiklile 10 toimub iga kolme aasta tagant SWIFT-i aktsiate ümberjagamine, mida kohaldatakse nii organisatsiooni aktsiaid omavatele kui ka mitteomavatele liikmetele. 2014. aastal jagas SWIFT aktsiad ümber proportsionaalselt aktsiaid omavate ja mitteomavate liikmete vahel vastavalt SWIFT-i võrguteenuste kasutamise teenustasudele. Eesti Pank kvalifitseerus SWIFT-i aktsionäriks, millega kaasnes kohustus osta 5 SWIFT-i aktsiat summas 17 150 eurot. Aktsiate ostutehing toimus 8. mail 2015.

KIRJE 16 - BILANSIVÄLISTE INSTRUMENTIDE ÜMBERHINDLUSEST TULENEVAD ERINEVUSED

Kirjel 16 kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümberhindlusest tulenevaid muutusi. Muutused tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse ümber bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadakse tehingute konverteerimisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval.

Kirje hõlmab ka pooleliolevate intressimäära vahetustehingute ümberhindluskasumit.

KIRJE 17 - VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSTUD KULUD

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Intressitulu	18 349	9 422
Väärtpaberid	17 346	8 092
Rahapoliitika operatsioonid	438	80
Tuletistehingud	295	950
Eurosüsteemisesed saldod	260	291
Tähtajalised hoiused ja arvelduskontod	8	8
Laenud	2	1
Nõuded Finantsinspektsiooni vastu	839	656
Ettemakstud kulud	809	739
Muud nõuded	259	167
Kokku	20 256	10 984

KIRJE 18 - MITMESUGUSED MUUD VARAD

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Valuutavahetustehingud	6 698	4 616
Eesti Panga töötajate laenud	6 350	6 122
Numismaatilised Eesti krooni pangatähed ja mündid	932	935
Tuletistehingud	567	1 750
Muud	66	114
Kokku	14 613	13 537

Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 30 aastaks. Enne 2012. aastat väljaantud eluasemelaenude intressimäär on krediitiasutustele makstav hoiustamise püsivõimaluse intressimäär, millele lisandub riskimarginaal, kuid kokku mitte üle intressimäära ülempiiri.

Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär oli võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2015. aastal oli vahemikus -0,3 kuni -0,2% (2014. aastal vahemikus -0,2 kuni 0%). Intressimäära ülempiir on kahekordne Euroopa Keskpanga põhirefinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav intressimäär. Alates 2012. aastast välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu EURIBOR, millele lisandub 0,5%, kuid kokku mitte üle intressimäära ülempiiri. Alates 2014. aasta juunikuust välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu EURIBOR, millele lisandub 1,25%. Peale selle on antud õppelaene tähtajaga kuni kümme aastat ja intressimääraga 5%. Alates 2015. aasta 1. juulist lõpetati Eesti Panga töötajatele laenude andmine.

Kirjel kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute saldod. Need tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

KIRJE 19 – RINGLUSES OLEVAD PANGATÄHED

Kirje 19 kajastab Eesti Panga osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Eesti Panga tegelikult ringlusse lastud europangatähtede koguväärtus on väiksem kui pangatähtede jaotamise aluse kohaselt Eesti Pangale jaotatud europangatähtede väärtus. Erinevusest tulenev nõue kajastatakse kirjel 12.

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Europangatähed	1 058 419	922 423
Europangatähtede korrigeerimine	1 909 220	1 878 557
EKP pangatähed (8%)	-237 398	-224 056
Kokku	2 730 241	2 576 924

KIRJE 20 – ARVELDUSKONTOD (SH KOHUSTUSLIKU RESERVI KATMISEKS)

Kirjel 20 on kajastatud Eesti krediidiasutuste arvelduskontod Eesti Pangas. Krediidiasutuste arvelduskontodel kohustusliku reservi katmiseks hoitava raha eest makstav intress arvutatakse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. Reservihoiuseid, mis ületavad nõutava kohustusliku reservi, tasustatakse nullprotsendilise või hoiustamise püsivõimaluse intressimääraga, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär on võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2015. aastal oli vahemikus -0,3 kuni -0,2% (2014. aastal vahemikus -0,2 kuni 0%). 2015. aasta lõpu saldo oli tavapärasest suurem, kuna pangad hoiustasid aasta lõpul arvelduskontodele oluliselt suuremaid summasid. 2015. aastal oli krediidiasutuste arvelduskontode keskmine saldo 1 374 732 397 eurot (2014. aastal 249 181 383 eurot).

KIRJE 21 – HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUS

Kirjel 21 kajastatakse eurosüsteemi hoiustamise püsivõimalus, mida Eesti krediidiasutused võivad kasutada üleõhoiustamiseks keskpangas ning mille eest makstakse eelnevalt kindlaks määratud intressi. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär on võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2015. aastal oli vahemikus -0,3 kuni -0,2% (2014. aastal vahemikus -0,2 kuni 0%).

KIRJE 22 - KOHUSTUSED EURODES TEISTE EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirje 22 sisaldab peamiselt Eesti Pangas avatud Finantsinspektsiooni arvelduskonto saldot, millele arvestatakse intresse kord kuus arvelduskonto keskmise jäägi alusel vastavalt EONIA (euro overnight index average) intressimäärale.

KIRJE 23 - KOHUSTUSED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 23 kajastatakse euroalaväliste residentide hoiused eurodes.

KIRJE 24 - RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI ARVESTUSÜHIKUTE (SDR) VASTASKIRJE

Kirjel 24 kajastatakse kohustus IMFi vastu, mis tuleneb IMFi 2009. aasta 7. augusti otsusest suurendada kõigile liikmesriikidele suunatud SDRide emissiooni. Eesmärk oli liikmesriikide välisreserve toetades suurendada ülemaailmset likviidsust. SDRide jagamise tulemusena sai Eesti 61 965 241 SDRi (vt kirje 2 „Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu“).

KIRJE 25 - VIITVÕLAD JA ETTEMAKSTUD TULUD

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Tasumata arved	1 072	655
Maksukohustused	902	792
Väljamaksmata töötasu	643	584
Intressikulu	505	1 071
Tuletistehingud	487	1 054
Krediitiasutuste hoiused	11	11
SDRi emissioon	7	6
Puhkusereserv	457	461
Muud kohustused	178	106
Kokku	3 757	3 669

KIRJE 26 - MITMESUGUSED MUUD KOHUSTUSED

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Euromündid	41 445	37 776
Eesti krooni pangatähed	39 695	40 409
Eesti krooni mündid	7 466	7 473
Valuutaforvardtehingud	355	1 315
Eesti Panga töötajate laenud	15	61
Tuletistehingud	0	440
Lisatagatise nõudega laenud	0	9
Muud kohustused	35	546
Kokku	89 011	88 029

Eesti krooni pangatähti ja münte saab panga muuseumis eurodeks vahetada tähtajatult piiramatus koguses ja keskkursiga 1 EUR = 15,6466 EEK.

2014. aastal kajastati muude kohustuste all peamiselt Finantsinspeksioonile laekunud järelevalvetasud.

Kirjel kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutaforvardite saldod. Need tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

KIRJE 27 - ERALDISED

Kirjel 27 kajastatakse üldine riskieraldis. Üldise riskieraldise moodustamise eesmärk on katta rahapoliitiliste operatsioonide ja investeerimisvarade finantsriskid eraldistega, võttes aluseks *Value at Risk* meetodil 95% tõenäosusega leitud riskihinnangu. 31.12.2015 seisuga on selle meetodi abil leitud Eesti Panga rahapoliitiliste operatsioonide ja investeerimisvarade riski suuruseks 30 miljonit eurot. Seetõttu on 31.12.2015 seisuga täiendava riskieraldise suurus 4,0 miljonit eurot (31.12.2014 seisuga 7,7 miljonit eurot) ning eraldise suurus kasvas 30 miljoni euroni.

KIRJE 28 - ÜMBERHINDLUSKONTOD

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Välisvaluuta	6 642	5 639
Väärtpaberid	3 016	7 533
Kuld	842	962
Aktsiad	0	8 668
Tuletistehingud	0	355
Kokku	10 500	23 157

Ümberhindluskontodel kajastatakse varade ja kohustuste realiseerimata tuludest tulenevad ümberhindlusreservid.

Aasta lõpu realiseerimata kulu kajastatakse tulude-kulude aruandes kuluna real „Finantsvarade allahindlused”.

KIRJE 29 - KAPITAL JA RESERVID

Kapitali ja reserve muutused 2015. aastal on esitatud alljärgnevas tabelis.

tuhat eurot

	31.12.2015	2014. aasta kasumi jaotus	31.12.2014
Põhikapital	100 000	0	100 000
Reservkapital	100 000	9 571	90 429
Erireserv	214 314	3 214	211 100
Kokku	414 314	12 785	401 529

Eesti Panga seaduse § 30 kohaselt eraldatakse vähemalt 25% aastakasumist nii põhi- kui ka reservkapitali suurendamiseks. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse osa kasumist Eesti Panga nõukogu otsuse alusel eraldada sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ning täiendamiseks. Kasumi ülejäänud osa kantakse riigieelarvesse. Erireservi suurendatakse eraldistega kasumist Eesti Panga seaduse § 30 kohaselt ja muudest allikatest, mis ei ole seaduse ja põhikirjaga keelatud. Eesti Panga põhikirja § 46 kohaselt kasutatakse erireservi panga kahjumi katmiseks esimeses järjekorras.

TULUDE-KULUDE ARUANDE LISA

KIRJE 30 - PUHAS INTRESSITULU

tuhat eurot

	2015	2014
Puhas intressitulu	14 866	18 598
Intressitulu	49 844	39 224
Eurosüsteemisesed saldod	20 273	15 134
Tuletistehingud	18 076	11 038
Väärtpaberid	11 393	12 870
Arvelduskontod	43	67
Tähtajalised hoised	22	4
Eesti Panga töötajate laenud	17	24
Pöördrepitehingud	12	84
Hoised	8	3
Intressikulu	-34 978	-20 626
Tuletistehingud	-20 971	-12 067
Eurosüsteemisesed saldod	-7 185	-947
Väärtpaberid	-6 689	-7 419
Repitehingud	-79	-124
Arvelduskontod	-54	-69

tuhat eurot

	2015	2014
Eurosüsteemisesed intressitulud	20 273	15 134
Rahapoliitilised operatsioonid	18 921	11 763
TARGET2	733	1 916
Pangatähtede jaotamine eurosüsteemis	571	1 295
Välisvaluutareservide ülekandmine	48	157
Rahatulu	0	3
Eurosüsteemisesed intressikulud	-7 185	-947
Rahapoliitilised operatsioonid	-7 108	-710
Kohustuslikud reservid	-77	-237

KIRJE 31 – FINANTSTEHINGUTE, ALLAHINDLUSTE JA RISKIERALDISTE PUHASTULEM

tuhat eurot

	2015	2014
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	17 184	-768
Realiseeritud kasum finantstehingutest	24 546	7 365
Aktsiad	11 246	0
Valuutakursi tulud	7 681	3 209
Väärtpaberid	6 205	5 256
Tuletistehingud	-186	-611
Finantsvarahalduse kulu	-400	-489
Finantsvarade allahindlused	-3 362	-433
Aktsiad	-2 745	0
Väärtpaberid	-445	-18
Valuutakursi allahindlus	-147	-44
Tuletistehingud	-22	-373
Laenuportfelli allahindluse netomuutus	-3	2
Eraldised valuutakursi-, intressimäära- ja krediidiriski katmiseks	-4 000	-7 700

KIRJE 32 – PUHASTULU TEHINGUTASUDEST JA MUUDEST TASUDEST

tuhat eurot

	2015	2014
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	-8	71
Tulu tehingutasudest ja muudest tasudest	117	170
Arveldusteeninduse tulud	100	166
Trahvid, viivised ja muud tasud	17	4
Kulu tehingutasudest ja muudest tasudest	-125	-99
Komisjonitasud	-118	-82
TARGET2 kulud	-5	-15
Muud tasud	-2	-2

KIRJE 33 – TULU AKTSIALELT JA OSALUSTELT

tuhat eurot

	2015	2014
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	2 852	3 326
EKP kasumi vahejaotus	2 224	2 316
EKP kasumi jaotamine	408	155
Dividendid investeringutelt	152	793
Rahvusvaheliste Arvelduste Panga dividendid	61	52
Dividendid osalusest IMFis	7	10

See kirje hõlmab peamiselt Eesti Pangale jaotatud Euroopa Keskpanka tulu europangatähtedelt ning väärtpaberituruprogrammi, kaetud võlakirjade kolmanda ostukava, varaga tagatud väärtpaberite ostukava ja avaliku sektori väärtpaberite ostukava raames ostetud võlakirjadelt (vt „Euroopa Keskpanka kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

KIRJE 34 - RAHATULU PUHASTULEM

tuhat eurot

	2015	2014
Rahatulu puhastulem	11 183	11 991
Rahatulu ümberjaotamine	11 214	11 832
Eesti Panga kogutud rahatulu	-13 384	-15 573
Eesti Pangale jaotatud rahatulu	24 598	27 405
Eelmiste aastate rahatulu korrigeerimine	-31	159

Eurosüsteemi riikide keskpankade 2015. aastal kogutud rahatulu puhastulem oli kokku 8 980 639 752 eurot, mis sisaldab ka Eesti Panga osa. Eurosüsteemi kogutud rahatulu jaotatakse riikide keskpankadele nende osa kohaselt EKP kapitali märkimise aluses. Eesti Panga 13 383 650 euro ulatuses kogutud rahatulu ja Eesti Pangale jaotatud 24 597 676 euro suuruse rahatulu erinevusest tekkis netotulemina 11 214 027 euro ulatuses rahatulu.

Eurosüsteemi iga riigi keskpanga rahatulu tekib riigi keskpanga märgitud varade tegelikust aastatulust, millest on maha arvatud kulud kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt.

Märgitud varad koosnevad järgmistest kirjetest: rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediidiasutustele, rahapoliitilisel eesmärgil hoitavad väärtpaberid, EKP-le välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded, eurosüsteemisesed netonõuded seoses TARGET2 tehingutega, eurosüsteemisesed netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis, rohkem kui 1-aastase tähtajaga rahapoliitiliste tehingute kvartali lõpus kajastatud kogutud intressinõue, piiratud kogus riikide keskpankade kullavarudest võrdeliselt nende EKP kapitali sisse makstud osadega.

Kohustuste baas koosneb põhiliselt järgmistest kirjetest: ringluses olevad pangatähed, rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste vastu, eurosüsteemisesed netokohustused seoses TARGET2 tehingutega, eurosüsteemisesed netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis, rohkem kui üheaastase tähtajaga rahapoliitiliste tehingute kvartali lõpus kajastatud kogutud intressikohustus. Kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt makstav intress arvatakse kogutavast rahatulust maha.

Kulda ei peeta tuluallikaks. Koosõlas EKP 2. juuli 2009. aasta otsusega (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta, 3. novembri 2011. aasta otsusega (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostukava rakendamise kohta ja 4. märtsi 2015. aasta otsusega (EKP/2015/10) avaliku sektori väärtpaberite ostukava kohta võetakse rahapoliitika eesmärgil hoitavatest väärtpaberitest saadav tulu arvesse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt.

Kui riigi keskpanga märgitud varade väärtus ületab kohustuste baasi väärtust või jääb sellele alla, siis erinevuse tasakaalustamiseks korrutatakse saadud tulemus iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmääraga ning arvestatakse rahatulu jaotamisel aasta jooksul saadud tuluna või kuluna.

KIRJE 35 - MUUD TULUD

tuhat eurot

	2015	2014
Muud tulud	1 055	1 096
Finantsjärelevalve hüvitatavad kulud	679	623
Meenemüntide ning numismaatiliste toodete müügitulu	187	293
Varahalduse tulu	148	140
Renditulu	25	26
Muud tulud	16	14

Finantsinspektsiooni ja Eesti Panga koostööprotokolli kohaselt tasub inspektsioon Eesti Pangale osutatud tugiteenuste eest iga kuu 100% tugiteenuste maksumusest. Eesti Pank osutab Finantsinspektsioonile infotehnoloogia-, raamatupidamis- ning kinnisvara- ja haldusteenust. Inspektsioon hüvitab neile soetatud põhivara amortisatsioonikulu.

Varahalduse tuludes kajastatakse Eesti Pangale makstav teenustasu Tagatisfondi vahendite investeerimise eest. Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuse renditulud.

KIRJE 36 - MUUD KULUD

Kirjel 36 kajastati 2014. aastal eelmiste perioodide kulu, mis selgus peale 2013. aasta majandusaasta sulgemist.

KIRJE 37 - PERSONALIKULU

tuhat eurot

	2015	2014
Personalikulu	-8 635	-8 405
Töötasu	-6 345	-6 181
Sotsiaalmaks	-2 124	-2 066
Hüvitised ja soodustused	-116	-100
Töötuskindlustusmaks	-50	-58

Hüvitiste ja soodustuste kuludes kajastatakse pensionihüvitised ja koolituskeskuse ruumide rendi soodushinnalt arvestatava erisoodustusmaksu kulu.

Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli 2015. aastal 232,1 töötajat (2014. aastal 231,3 töötajat).

KIRJE 38 – HALDUSKULU

tuhat eurot

	2015	2014
Halduskulu	-4 886	-4 862
Infotehnoloogia hoolduskulu	-1 631	-1 575
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-902	-931
Finantsvara halduskulu	-812	-872
Lähetuskulu	-416	-446
Avalike suhete ja trükiste kulu	-299	-257
Koolituskulu	-208	-170
Bürookulud	-145	-140
Majandusuuringute kulu	-109	-80
Välisesindaja kulu	-100	-94
Side- ja transpordikulu	-53	-64
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-8	-47
Muud halduskulud	-203	-186

Finantsvara halduskuludes kajastatakse turuinfo ostukulu, välisarvelduste teenustasu ja kulu ning välis-reservide haldustasu.

Avalike suhete ja trükiste kuludes kajastatakse avalike ürituste kulu, trükiste kulu, infoagentuuride, avaliku veebi ja sidusandmebaaside kulu, avalikkussuhete uuringute ja teabekampaaniate kulu ning panga muuseumi kulu.

Lähetuskuludes kajastatakse töölähetusi Eesti Panga esindamisel ja koostöös rahvusvaheliste organisatsioonide ning finantsasutustega. 2015. aastal toimus 747 lähetust (2014. aastal 764 lähetust).

KIRJE 39 – PANGATÄHTEDE TOOTMISE TEENUSED

Eesti Pank osaleb koostöös teiste euroala keskpankadega europangatähtede tootmises. Igal aastal tuleb toota euroala riikidele Euroopa Keskpanga nõukogu määratav sularahakogus. Eesti Pank hankis europangatähed ühishankega koostöös euroala seitsme teise keskpangaga. Hanke alusel toodeti 10euro-seid pangatähti, mis suunati eurosüsteemi ühistesse varudesse.

KIRJE 40 – MUUD PÕHITEGEVUSKULUD

tuhat eurot

	2015	2014
Muud põhitegevuskulud	-916	-439
Müntide valmistamine	-426	0
Meenemüntide ja numismaatiliste toodete valmistamine	-218	-154
Sularaharingluse korraldamine	-96	-92
Muud kulud	-176	-193

KIRJE 41 – TULETISTEHINGUD

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Valuutavahetus- ja forvardtehingud		
Nõuded	357 966	385 260
Kohustused	-359 000	-392 075
Intressimäära futuuri lepinguline väärtus		
Ost	37 592	95 740
Müük	-304 606	-305 888
Intressimäära vahetustehingute lepinguline väärtus	4 353	25 772
Intressimäära optioonide lepinguline väärtus		
Ost	0	1 685 034
Müük	0	-1 698 953

KIRJE 42 – TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

tuhat eurot

	31.12.2015	31.12.2014
Tingimuslikud kohustused	1 941	1 548
Lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks	1 272	948
Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate 75%ne sissemaksmata osa	669	600

Pangatähtede ja müntide valmistamine

2015. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused 2016. aastal europangatähtede valmistamiseks 1 272 tuhande euroni.

Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

Alates 1930. aastast eksisteerib tinglik kohustus Rahvusvaheliste Arvelduste Panga vastu, mis tähendab 75% suurust sisse maksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate eest, mille summa oli bilansipäeval 668 741 eurot (vt kirje 15 „Muud finantsvarad“).

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Panga nõukogule:

Oleme auditeerinud Eesti Panga raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2015, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest ja oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Euroopa Keskpanga nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja 15. detsembril 2014 kehtestatud juhendi ECB/2014/56 ning Eesti Panga seadusega ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeauditori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnahtajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeauditori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditor arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Eesti Panga finantsseisundit seisuga 31. detsember 2015 ja aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Euroopa Keskpanga nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja 15. detsembril 2014 kehtestatud juhendi ECB/2014/56 ning Eesti Panga seadusega.

14. märts 2016

Veiko Hintsov
Vandeauditor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Deloitte tähistab ühte või mitut Deloitte Touche Tohmatsu't, mis on UK piiratud vastutusega äriühing ja selle liikmesfirmade võrgustikku, kus iga liikmesfirma on juridiliselt eraldiseisev ja sõltumatu ettevõtte. Deloitte Touche Tohmatsu ja tema liikmesfirmade juriidilise struktuuri detailset kirjeldust vaata www.deloitte.ee.

LISAD

LISA 1. EESTI PANGA NÕUKOGU PÄDEVUS

Eesti Panga nõukogu on Eesti Panga järelevalve organ. **Nõukogu pädevusse kuulub järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle.**

Nõukogu pädevusse kuuluvad:

- Eesti Panga põhikirja kinnitamine,
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve,
- Eesti Panga aastaaruande kinnitamine, aastaaruande esitamine Riigikogule,
- ettepaneku tegemine Vabariigi Presidendile Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks,
- Eesti Panga asepresidentide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine,
- Finantsinspektsiooni nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga juhatuse tasustamise aluste kinnitamine,
- siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine
- Eesti Panga siseaudiitorite nimetamine ja siseauditi tööplaani kinnitamine,
- Eesti Panga siseauditi osakonna juhataja palga määramine,
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine Eesti Panga seaduses sätestatud korras,
- Eesti Panga kasumi jaotamine seaduse ja nõukogu kinnitatud kasumijaotuse strateegia kohaselt,
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbivaatamine ja heakskiitmine,
- otsuste tegemine euromüntide rahvusliku külje kujunduse ning meenemüntide nimiväärtuse ja kujunduse kohta Euroopa Liidu õigusaktidega sätestatud korras,
- Eesti Panga sümboolika kujunduse kinnitamine,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise otsustamine presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade kinnitamine,
- Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine ja nõukogu liikmete nimetamine ning tagasikutsumine⁴¹.

---

41 Vt Eesti Panga seaduse § 4² 2014. aastal lisandunud kohustus: Euroopa Liidu riikide vahelistest kokkulepetest tulenevalt on stabiilsuse ja kasvu paktist (Stability and Growth Pact) tulenevate eelarvetasakaalu nõuete järgimise üle alustatud põhjalikumat järelevalvet. Eestis valvab eelarvetasakaalu järele Eelarvenõukogu.

LISA 2. EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED 2015. AASTAL

Nr 1-1, 10. veebruar 2015

Eduard Vildele pühendatud meenemüüdi kujunduse ja nimiväärtuse kinnitamine

Nr 2-1, 24. märts 2015

Eesti Panga kasumijaotuse strateegia

Nr 3-1, 28. aprill 2015

Eesti Panga põhikirja kinnitamine

Nr 3-2, 28. aprill 2015

Eesti Panga 2014. aasta aruande kinnitamine

Nr 3-3, 28. aprill 2015

Eesti Panga 2014. aasta kasumi jaotamine

Nr 4-1, 26. mai 2015

Eesti Panga presidendi töötasu

Nr 4-2, 26. mai 2015

Eesti Panga asepresidentide töötasu

Nr 4-3, 26. mai 2015

Siseauditi osakonna juhataja palk

Nr 6-1, 9. september 2015

Jaan Poskale pühendatud meenemüüdi kujunduse ja nimiväärtuse kinnitamine

Nr 6-2, 9. september 2015

2-euroste mälestusmüntide rahvusliku külje kujunduse kinnitamine

Nr 6-3, 9. september 2015

Finantsinspektsiooni nõukogu liikme nimetamine

Nr 7-1, 13. oktoober 2015

Meenemüüdi „Eesti delegatsioon/sportlased XXXI suveolümpiamängudel Rio de Janeiros“ kujunduse ja nimiväärtuse kinnitamine

Nr 9-1, 8. detsember 2015

Eesti Panga siseauditi osakonna 2016. aasta tööplaani kinnitamine

Nr 9-2, 8. detsember 2015

Siseaudiitori nimetamine

LISA 3. EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2015. AASTAL

Nr 1, 28. jaanuar 2015

Eesti Panga presidendi 2. jaanuari 2014. a määruse nr 2 „Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi operatsiooniriski aruannete kehtestamine“ muutmise

(RT I, 03.02.2015, 8)

Määruse muudatusega kehtestati selle lisa „Operatsiooniriski kahjujuhtumite ja intsidentide aruanne“ uus sõnastus.

Nr 2, 17. veebruar 2015

Eduard Vilde meenemündi käibelelaskmine

(RT I, 20.02.2015, 13)

Määruse alusel lasti Eesti Vabariigis alates 3. märtsist 2015 käibele Eduard Vilde loomingule pühendatud 10eurose nimiväärtusega hõbedast meenemünt väljalaskeaastaga 2015.

Nr 3, 2. aprill 2015

Eesti Panga presidendi 12. detsembri 2014. a määruse nr 17 „Eluasemelaenu andmise piirmäärad ja maksimaalne laenutähtaeg“ muutmise

(RT I, 08.04.2015, 3)

Viide määruse andmise alusnormile muudeti vastavalt krediidiasutuste seaduses toimunud muudatusele ning täiendati eluasemelaenu andmise piirmäärade arvutamise reegleid.

Nr 4, 12. juuni 2015

Krediidiasutuste kontode avamise ja kasutamise tingimused Eesti Pangas

(RT I, 16.06.2015, 8)

Määrus kehtestab krediidiasutuste kontode pidamise alused Eesti Pangas. Ühtlasi tunnistatakse kehtetuks varem selliste kontode pidamist reguleerinud Eesti Panga presidendi 24. aprilli 2012. a määrus nr 3 „Eesti Pangas kontode pidamise üldtingimused“ (RT I, 27.04.2012, 2).

Nr 5, 22. juuni 2015

Eesti Panga presidendi 12. detsembri 2014. a määruse nr 17 "Eluasemelaenu andmise piirmäärad ja maksimaalne laenutähtaeg" muutmise

(RT I, 03.07.2015, 1)

Määrus täpsustab eluasemelaenu andmise piirmäärade arvutamise korda ja sätestab määruse nõuete täitmise ajana hetke, mil laenusumma antakse laenuaaja käsutusse.

Nr 6, 22. juuni 2015

Eesti Panga presidendi 29. mai 2014. a määruse nr 7 "Krediidiasutuse bilansi täiendava aruandluse kehtestamine" muutmise

(RT I, 03.07.2015, 2)

Täiustati ja täpsustati määruse sõnastusi ja selles kasutatavaid mõisteid. Uues sõnastuses kehtestati määruse eluasemelaenude aruandeid käsitlev lisa.

Nr 7, 06. august 2015

Eesti Panga presidendi 9. mai 2008. a määruse nr 4 „TARGET2-Eesti reeglite kinnitamine“ muutmine

(RT I, 12.08.2015, 1)

TARGET2-Eesti reeglites tehti muudatused, mis on vajalikud TARGET2-Eesti brutoarveldussüsteemi toimimiseks koos TARGET2-Securities väärtpapierarveldussüsteemiga.

Nr 8, 1. detsember 2015

Vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamine

(RT I, 02.12.2015, 14)

Määrusega kehtestati krediidasutuste Eestis asuvatele krediidiriskipositsioonidele kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 0%.

Nr 9, 1. detsember 2015

Krediidasutusepõhise vastutsüklilise kapitalipuhvri määra arvutamine ja teise riigi vastutsüklilise kapitalipuhvri määra tunnustamine

(RT I, 02.12.2015, 15)

Määrus kehtestab krediidasutusepõhise vastutsüklilise kapitalipuhvri määra arvutamise korra ja teise lepinguriigi või kolmanda riigi määratud asutuse kehtestatud vastutsüklilise kapitalipuhvri määra tunnustamise korra.

Nr 10, 01. detsember 2015

Muud süsteemselt olulised krediidasutused

(RT I, 02.12.2015, 16)

Määruse kohaselt on Eestis tegutsevad muud süsteemselt olulised krediidasutused krediidasutuste seaduse § 8648 tähenduses Swedbank AS ja AS SEB Bank.

LISA 4. EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2015

Aastaruanne

Aastaruandes avaldatakse ülevaade keskpanga tegevusest ja saavutustest aruandeaastal ning finantsaruanne. Samuti esitatakse majandus- ja finantskeskkonna ülevaade, eurosüsteemi otsused, Eesti Panga presidendi määruste ja nõukogu otsuste loend, aasta jooksul ilmunud publikatsioonide loend jms.

2015. aastal avaldati

- Eesti Panga 2014. aasta aruanne

Finantsstabiilsuse Ülevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, mis ilmub kaks korda aastas. Selles vaadeldakse Eesti ettevõtete ja majapidamiste finantskäitumist ning riske, finantsturgusid, maksesüsteeme jms.

2015. aastal avaldati

- Finantsstabiilsuse Ülevaade 1/2015
- Finantsstabiilsuse Ülevaade 2/2015

Rahapoliitika ja Majandus: hetkeseis ja ettevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, mis ilmub kaks korda aastas ning sisaldab põhjaliku majandusülevaate ja majandusprognoosi.

2015. aastal avaldati

- Rahapoliitika ja Majandus 1/2015
- Rahapoliitika ja Majandus 2/2015

Maksebilansi aastaraamat

Maksebilansi aastaraamat on välissektori statistika aastaste andmete pikem analüüs koos arvukate tabelite ja joonistega. Lisaks sisaldab aastaraamat metoodikapeatükki: välissektoristatistika mõisteid ja selgitusi, koostamissüsteemi, õiguslikke aluseid, andmekaitset ning andmete avaldamise ja korrigeerimise põhimõtteid.

2015. aastal avaldati

- Eesti maksebilansi aastaraamat 2014

Tööturu Ülevaade

Tööturu Ülevaade on perioodiline trükis, mis käsitleb Eesti tööturu olulisemaid arengusuundi, tööjõu nõudlust ja pakkumist, tööjõukulusid, tööturu institutsionaalset arengut ja muid tööturu küsimusi.

2015. aastal avaldati

- Tööturu Ülevaade 1/2015
- Tööturu Ülevaade 2/2015

Majanduse Rahastamise Ülevaade

Reaalsektori rahastamisvajaduse ja laenamise ülevaade hõlmab panga- ja liisingustatistika, finantskontode analüüsi ning laenuõudlust ja -pakkumist. Ilmub üks kord aastas.

2015. aastal avaldati

- Majanduse Rahastamise Ülevaade

Eesti Konkurentsivõime Ülevaade

Kord aastas ilmuvat Eesti Konkurentsivõime Ülevaadet avaldab Eesti Pank alates 2013. aastast. Konkurentsivõimet saab analüüsida mitmel erineval viisil. Seetõttu on eesmärk igas väljaandes vaadelda mitmeid laiemalt kasutatud konkurentsivõimenäitajate grupe. Konkurentsivõime hindamiseks analüüsitakse Eesti ekspordivõimet (suhtelise tootlikkuse kasvu, ekspordinäitajate muutusi jms) ning suhteliste hindade ja kulude konkurentsinäitajaid.

2015. aastal avaldati

- Konkurentsivõime Ülevaade

Toimetised

Eesti Panga Toimetistes avaldatakse Eesti Pangas tehtud uuringute aruandeid. Toimetiste sihtrühmana nähakse ennekõike majandusteadlasi ja -asjatundjaid. Paljudel juhtudel avaldatakse toimetised ainult inglise keeles.

2015. aastal avaldati

- Eesti Panga Toimetised 1/2015: Lenno Uusküla. Ettevõtete loomise ja inflatsiooni dünaamika (*Firm Turnover and Inflation Dynamics*).
- Eesti Panga Toimetised 2/2015: Andres Kuusk, Karsten Staehr ja Uku Varblane. Struktuurimuutused ja tootlikkus Kesk- ja Ida-Euroopas majandustsükli eri faasides (*Sectoral Change and Labour Productivity Growth during Boom, Bust and Recovery in Central and Eastern Europe*).
- Eesti Panga Toimetised 3/2015: Kadri Männasoo, Jaanika Meriküll. Rahastamispriirangute mõju teadus- ja arendustegevusele üle majandustsükli (*The Impact of Firm Financing Constraints on R&D over the Business Cycle*).
- Eesti Panga Toimetised 4/2015: Juan Carlos Cuestas, Fabio Filipozzi, Karsten Staehr. Katmata intressimäära pariteet Kesk- ja Ida-Euroopas: ootused ja struktuursed katkestused (*Uncovered Interest Parity in Central and Eastern Europe: Expectations and Structural Breaks*).
- Eesti Panga Toimetised 5/2015: Merike Kukk, Karsten Staehr. Ettevõtete ja majapidamiste säästmise makroökonomilised tegurid. Tulemused Kesk- ja Ida-Euroopast (*Macroeconomic Factors in Corporate and Household Saving. Evidence from Central and Eastern Europe*).
- Eesti Panga Toimetised 6/2015: Antione Berthou, Emmanuel Dhyne, Matteo Bugamelli, Ana-Maria Cazacu, Calin-Vlad Demian, Peter Harasztosi, Tibor Lalinsky, Jaanika Meriküll, Filippo Oropallo, Ana Cristina Soares. Euroopa ettevõtete ekspordi ja tootlikkuse jaotus: CompNeti väliskaubanduse moodul (*Assessing European Firms Exports and Productivity Distributions: The CompNet Trade Module*).

- Eesti Panga Toimetised 7/2015: Manuel Buchholz. Kui tõhus on makrofinantsjärelevalve poliitika majanduslanguste ajal? Pankade finantsvõimenduse piirmäära mõju analüüs. (*How effective is macroprudential policy during financial downturns? Evidence from caps on banks leverage*).
- Eesti Panga Toimetised 8/2015: Dmitry Kulikov, Aleksei Netšunajev. Šokkide tuvastamine struktuurses VAR-mudelil heteroskedastiivsuse kaudu: Bayesi meetod (*Identifying Shocks in Structural VAR Models via Heteroskedasticity: a Bayesian Approach*).

Teemapaberid

Eesti Panga teemapaberid on uus sari, mille raames avaldatakse pangas tehtud analüüside ja uuringute ülevaateid. Nende teemadering on lai ja võib seetõttu huvi pakkuda kõigile majandusasjatundjatele: teadlastele, poliitikakujundajatele, ettevõtjatele, aga ka majandushuvilistele teadmiste täiendamiseks.

2015. aastal avaldati

- Eesti Panga Teemapaberid 1/2015: Liina Malk. Tööjõukulude kohanemine Eestis majanduskriisi ajal ja pärast kriisi (*Labour Cost Adjustment in Estonia During and After the Crisis*).
- Eesti Panga Teemapaberid 2/2015: Alistair Dieppe, Paolo Guarda, Maria Albani, Alberto González Pandiella, Esther Gordo, Owen Grech, Delphine Irac, Juha Kilponen, Dmitry Kulikov, Luca Marchiori, Ricardo Mourinho Félix, Niki Papadopolou, Lisa Rodano, Dimitris Sideris, Edgar Vogel. Valitsemis-sektori võlg, rahvastiku vananemine ja keskpika perioodi majanduskasv (*Public Debt, Population Ageing and Medium-Term Growth*).

Blogikanded

- Taavi Raudsaar. Eesti väikestel firmadel on ligipääs rahastamisele üle EL-i keskmise.
- Natalja Viilmann. Eesti majandus purustab klaaslae.
- Kaspar Oja. Sanktsioonidest mõjutatud toiduainetööstuse harude käive on kahanenud keskmiselt vähem.
- Martti Randveer. Laenuraha ehitusprojektideks: puude taga on mets.
- Teet Puusepp. Kiireid ülekandeid saab teha kiir- või mobiilimaksega.
- Anu Randveer. Mida toob kaasa Euroopa Keskpanga ja USA Föderaalreservi rahapoliitika suundade lahknemine?
- Kaspar Oja. Koondamiste pärispõhjusest.
- Andres Saarniit. Kas tasakaaluline areng eeldab tingimata tasakaalus jooksevkontot?
- Tiina Soosalu. Euroopa ühtne platvorm muudab väärtpaberitega kauplemise lihtsamaks.
- Mari Tamm. Pangandusvälise laenuvahenduse mõju Eesti finantsstabiilsusele on väike.
- Ardo Hansson. Keskpanga roll Kreeka draamas.
- Nils Vaikla. Eestlaste toetus ühisrahale on Euroopa kõrgeim.
- Katrin Kask. Rahvusvahelise Valuutafondi sõlmküsimused eeloleval aastal.
- Liina Malk. Töötajate palkamist takistab enim vajalike oskustega töötajate nappus.
- Airi Uiboaid. Miks kaardimaksed vahel harva ei toimi?
- Karsten Staehr. Suure pildi nägemine kõige väiksemaid tükke uurides.
- Rasmus Kattai. Joovastus Ameerika mägedel.

- Mari Tamm. Madalad intressimäärad tõstavad varade hindu ja mõjutavad finantsasutuste kasumlikkust.
- Kaspar Oja. Miks ei pruugi Euroopa Komisjoni töjõukulu mõõdupuu sobida Eestile?
- Kaspar Oja. Nafta hinna languse mõju Eesti majandusele.
- Tairi Rõõm. Ettevõtjate uuring: miinimumpalga tõus mõjutas hõivet vähe, kuid kergitas palku ja hindu.
- Mari Pärnamäe. Eurorahad mõjutavad lisaks SKP tasemele ka majanduse kasvudünaamikat.

Muud publikatsioonid

- Eesti raha margast euron. Eesti Pank, 2015. Eesti ja vene keeles. Täiendatud versioon.

2015. aastal Euroopa Keskpanga toimetiste ja teemapaberite sarjas avaldatud kirjutised

Autor	Pealkiri	Avaldamiskoht
Silvia Fabiani, Ana Lamo, Julian Messina ja Tairi Rõõm	European firm adjustment during times of economic crisis	ECB Working Paper, 2015, No. 1778
Urška Čede, Bogdan Chiriacescu, Péter Harasztosi, Tibor Lalinsky ja Jaanika Meriküll	Export characteristics and output volatility: comparative firm-level evidence for CEE countries	ECB Working Paper Series, ilmumas 2016. aastal
Antoine Berthou, Emmanuel Dhyne, Matteo Bugamelli, Ana-Maria Cazacu, Calin-Vlad Demian, Peter Harasztosi, Tibor Lalinsky, Jaanika Meriküll , Filippo Oropallo ja Ana Cristina Soares	Assessing European firms' exports and productivity distribution: the CompNet trade module	ECB Working Paper, 2015, No. 1788
Juha Kilponen, Massimiliano Pisani, Sebastian Schmidt, Vesna Corbo, Tibor Hledik, Josef Hollmayr, Samuel Hurtado, Paulo Julio, Dmitry Kulikov , Matthieu Lemoine, Matija Lozej, Henrik Lundvall, Jose R. Maria, Brian Micallef, Dimitris Papageorgiou, Jakub Rysanek, Dimitris Sideris, Carlos Thomas ja Gregory de Walque	Comparing fiscal multipliers across models and countries in Europe	ECB Working Paper, 2015, No 1760
Alistair Dieppe, Paolo Guarda, Maria Albani, Alberto González Pandiella, Esther Gordo, Owen Grech, Delphine Irac, Juha Kilponen, Dmitry Kulikov , Luca Marchiori, Ricardo Mourinho Félix, Niki Papadopoulou, Lisa Rodano, Dimitris Sideris ja Edgar Vogel	Public Debt, Population Ageing and Medium-Term Growth	ECB Occasional Paper, 2015, No 165

Eesti Panga töötajate (kaas)autorluses 2015. aastal rahvusvahelise levikuga akadeemilistes teadusväljaannetes avaldatud või avaldamiseks aktsepteeritud kirjutised

Autor	Pealkiri	Avaldamiskoht
Silvia Fabiani, Ana Lamo, Julian Messina ja Tairi Rõõm	European firm adjustment during times of economic crisis	IZA Journal of Labor Policy, 2015, Vol. 4, No. 1
Philip Du Caju, Theodora Kosma, Martina Lawless, Julián Messina ja Tairi Rõõm	Why firms avoid cutting wages: Survey evidence from European firms	Industrial and Labor Relations Review, 2015, Vol. 68, No. 4
Jaanika Meriküll ja Tairi Rõõm	One currency, one price? Euro changeover-related inflation in Estonia	Journal of Common Market Studies, 2015, Vol. 53, No. 4
Jaanika Meriküll	Household borrowing during a creditless recovery	Emerging Markets Finance and Trade, 2015, Vol. 51, No. 5
Jaanika Meriküll	Labor Market Transitions During the Great Recession in Estonia	Peatükk kogumikus Labor Migration, EU Enlargement, and the Great Recession (toimetajad Martin Kahanec ja Klaus F. Zimmermann), ilmumas 2016. aastal.
Karin Sakowski, Maaja Vadi ja Jaanika Meriküll	Formalisation of organisational structure as a subject of path dependency: an example from Central and Eastern Europe	Post-Communist Economies, 2015, Vol. 27, No. 1
Karsten Staehr	Economic growth and convergence in the Baltic states: caught in a middle income trap?	Intereconomics, 2015, Vol. 50, No. 5
Elena Bobeica, Paulo Soares Esteves, António Rua ja Karsten Staehr	Exports and domestic demand pressure: a dynamic panel data model for the euro area countries	Review of World Economics, 2016
Hubert Gabrisch ja Karsten Staehr	The Euro Plus Pact. Competitiveness and external capital flows in the EU Countries	Journal of Common Market Studies, 2015, Vol. 53, No. 3
Juan Carlos Cuestas, Fabio Filipozzi ja Karsten Staehr	Do foreign exchange forecasters believe in Uncovered Interest Parity?	Economics Letters, 2015, Vol. 133
Andres Kuusk , Karsten Staehr ja Uku Varblane	Sectoral change and productivity growth during boom, bust and recovery in Central and Eastern Europe	Economic Change and Restructuring, ilmumas 2016. aastal
Karsten Staehr	Exchange rate policy in the Baltic states: from extreme inflation to euro membership	CESifo Forum, 2015, Vol. 16, No. 4
Guido Baldi and Karsten Staehr	The European debt crisis and fiscal reactions in Europe 2000-2014	International Economics and Economic Policy, 2015
Karsten Staehr	The choice of exchange rate regime in emerging-market and transition economies	Peatükk raamatus Palgrave Dictionary of Emerging Markets and Transition Economic (toimetajad Jens Hölscher ja Horst Tomann), 2015
Karsten Staehr	Currency reforms in emerging-markets and transition economies	Peatükk raamatus Palgrave Dictionary of Emerging Markets and Transition Economic (toimetajad Jens Hölscher ja Horst Tomann), 2015
Merike Kukk ja Karsten Staehr	Enhanced fiscal governance in the European Union: the Fiscal Compact	Baltic Journal of European Studies, 2015, Vol. 5, No. 1
Merike Kukk ja Karsten Staehr	Identification of households prone to income underreporting: employment status or reported business income?	Public Finance Review, 2015
Merike Kukk , Dmitry Kulikov ja Karsten Staehr	Estimating Consumption Responses to Income Shocks of Different Persistence Using Self-Reported Income Measure	Review of Income and Wealth, 2015
Merike Kukk	How did household indebtedness hamper consumption during the recession? Evidence from micro data.	Journal of Comparative Economics, ilmumas 2016. aastal
Kaspar Oja	No milk for the bear: the impact on the Baltic states of Russia's counter-sanctions	Baltic Journal of Economics, 2015, Vol. 15, No 1.
Viljar Veebel, Illimar Ploom ja Liina Kulu	Shortcomings of the EU state aid model from peripheral perspective: the case of Estonian Air	Baltic Journal of Economics, 2015, Vol. 15, No 1.

LISA 5. KASUTATUD LÜHENDEID⁴²

3PCMS (*Triparty Collateral Management System*) – maksesüsteemid: tagatise haldamisel piiriüleste vahendajate teenuseid kasutada võimaldav süsteem

ABSPP (*Asset-Backed Securities Purchase Programme*) – varaga tagatud väärtpaberite ostukava

APP (*Expanded Asset Purchase Programme*) - laiendatud varaostukava, mis hõlmab kolme programmi: CBPP3, ABSPP, PSPP

BIS (*Bank for International Settlements*) – Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

BMPE (*Broad Macroeconomic Projection Exercise*) – eurosüsteemi riikide keskpankade ühine prognoosiprotsess

CashSSP (*Cash Single Shared Platform*) – sularaha arvestus- ja logistikasüsteem

CBPP (*Covered Bond Purchase Programme*) – kaetud võlakirjade ostukava

CCBM (*Correspondent Central Banking Model*) – keskpankade vaheline korrespondentpanganduse mudel

CIS (*Currency Information System*) – sularaha teabesüsteem

CMU (*Capital Markets Union*) – kapitaliturgude liit

CPSS (*Committee on Payment and Settlement Systems*) – makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemide komitee (ka: makse- ja arveldussüsteemide komitee)

CRR (*Capital Requirements Regulation*) – üks kahest uude pankade kapitalinõudeid käsitlevate õigusaktide paketti (**CRD IV**) kuuluvast õigusaktist; paketi teine element on **CRD** (*Capital Requirements Directive*)

CSDR (*Central Securities Depository Regulation*) – väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskdepositooriumide määruse eelnõu

DECS (*Data Exchange for Cash Services*) – keskpankadevaheliste sularahateenuste andmevahetuse süsteem

EDIS (*European Deposit Insurance Scheme*) – Euroopa hoiuste tagamise skeem

EKP – Euroopa Keskpank

EKPS – Euroopa Keskpankade Süsteem

EMMA – Eesti majanduse makromudel

EMS – Eesti Majandusteaduse Selts

EONIA (*euro overnight index average*) - euroala pankadevahelise üleööturu keskmine aastaintressimäär, mida arvutatakse iga päev kõikide pankadevahelise üleööturu tagamata laenuhingute kaalutud keskmisena. EONIA fikseerib Euroopa Keskpank

ESRB (*European Systemic Risk Board*) – Euroopa süsteemsete riskide nõukogu

ESTA – Eesti Panga tavamaksete arveldussüsteem (praeguseks töö lõpetanud)

EVK – Eesti Väärtpaberikeskus

HFCS (*Household Finance and Consumption Survey*) – euroala leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring

IBAN (*International Bank Account Number*) – rahvusvaheline kontonumber

IMF (*International Monetary Fund*) – Rahvusvaheline Valuutafond

IOSCO (*International Organization of Securities Commissions*) – Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon

---

⁴² Mittestandardsete rahapoliitiliste meetmete nimetustest on kasutusel kaks paralleelvarianti: üks lõpuga "programm", teine lõpuga "kava" (nt ABSPP - varaga tagatud väärtpaberite ostuprogramm, varaga tagatud väärtpaberite ostukava). Mõlemad variandid on õiged ja neid võib kasutada sünonüümidena.

MPE (*Macroeconomic Projection Exercise*) – EKP/EKPSi põhiprognoosi täiendav tingimuslik prognoos

NBMF (*Nordic-Baltic Macroprudential Forum*) – Põhja- ja Baltimaade makrofinantsjärelevalve koostöökogu

OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) – Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

OUGGB (*Own Used Government-guaranteed Bonds*) – omakasutuses valitsuse garantiiga pangavõlakirjad

PRIPS (*Prominently Important Retail payment Systems*) - silmapaistvalt olulised maksesüsteemid

RRR (*Removal of the Repatriation Requirement*) – loobumine nõudest, mille kohaselt tuleks väärtpaberid hoida deponooriumis, kus need on välja antud

SDR (*Special Drawing Right*) – Rahvusvahelise Valuutafondi arveldusühik, mille väärtuse aluseks on neljast valuutast (USD, EUR, JPY ja GBP) koosnev korv

SEPA (*Single Euro Payments Area*) – ühtne euromaksete piirkond

SHS (*Securities Holding Statistics*) – väärtpapieriosaluste statistika

SIPS (*Systemically Important Payment Systems*) – süsteemselt olulised maksesüsteemid

SKP – sisemajanduse koguprodukt

SMP (*Securities Markets Programme*) – väärtpapierituruprogramm

SSM (*Single Supervisory Mechanism*) – ühtne pangandusjärelevalve mehhanism, mille raames Euroopa Keskpang koostöös riikide järelevalveasutustega teeb otsest järelevalvet euroala oluliste pankade üle

T2S (*Target2-Securities*) – üleeuroopaline väärtpapieriarveldussüsteem

TARGET (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System*) – üleeuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarvelduste süsteem

TLTRO (*Targeted Longer-term Refinancing Operation*) – pikaajalisem suunatud refinantseerimisoperatsioon (mõeldud eelkõige edasilaenamiseks reaalsektori ettevõtetele)

ÜTHI (ühtlustatud tarbijahinnaindeks, *Harmonised Index of Consumer Prices, HICP*) - euroala inflatsiooni mõõdetakse ühtlustatud tarbijahinnaindeksiga